

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ
OBOR: TEORIE A DĚJINY VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

Jan Zemánek (*7. 8. 1947)

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Renáta Pancová

Vedoucí bakalářské diplomové práce: Doc. PaedDr. Alena Kavčáková, Dr.

Olomouc 2013

*Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně
na základě uvedené literatury.*

V Novém Jičíně dne

.....

Podpis autora práce

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli k vypracování této bakalářské diplomové práce. Především vedoucí práce paní Doc. PaedDr. Aleně Kavčákové Dr., za podnětné rady a odborné vedení. Chtěla bych také poděkovat panu Janu Zemánkovi nejen za zpřístupnění osobního archivu. Poděkování si také zaslouží paní Pavla Rešková za korekturu. Děkuji také rodině za jejich podporu. Opomenutým se omlouvám.

Obsah

Úvod	4
1. Dosavadní vývoj bádání o umělci a jeho tvorbě	6
2. Životopis	9
3. Skulptura	14
3.1. Od inspirace přírodními (organickými) tvary přes stylizaci až ke geometrizaci	15
3.2. Figurální tvorba	23
3.3. Sochařská sympózia.....	31
3.4. Díla pro veřejný prostor, díla na objednávku privátních investorů	36
3.5. Medaile, insignie, heraldika	43
4. Závěr	47
5.1. Literatura abecedně	69
5.2. Literatura chronologicky	77
5.3. Prameny	84
5.4. Internetové zdroje	87
6. Seznam obrazových příloh	89
7. Obrazové přílohy	101
8. Textové přílohy	107
8.1. Soupis výstav.....	107
8.2. Účast na výstavách	108
8.3. Sympózia	109
8.4. Ocenění	110
9. Anotace	111

Úvod

Bakalářské práce pojednává o životě a díle dosud žijícího sochaře a řezbáře Jana Zemánka. Narodil se 7. června 1947 v Novém Jičíně, v rodišti významných umělců poslední čtvrtiny 19. století: Leopolda Hohla,¹ Antona Koliga² a Huga Baara.³ Jan Zemánek je uznávanou osobností ve svém oboru. Věhlas si získal dokonce v zahraničí. V letech 1982-1989 byl registrovaným členem Českého fondu výtvarných umělců. V roce 1990 se stal spoluzakladatelem Sdružení profesionálních výtvarných umělců Arkáda,⁴ v jejímž výboru je dosud. Pro tento spolek se nejednou angažoval, mimo jiné zajistil galerii „Arkáda“, která byla až do poloviny 90. let spolková. Od této doby je galerie soukromá a patří Anně Zelenkové, vdově po Otakaru Zelenkovi. Stal se kurátorem výstav v italském městě Novellara a v německém Görlitz.⁵ Od roku 2006 je sochař členem Klubu rodáků v Novém Jičíně a jako člen Klubu realizoval celou řadu pamětních desek a památníků.

Studie vychází z dokumentace, která umožňuje vytvořit si ucelený obraz o tvorbě tohoto sochaře a řezbáře. Vznikla na podkladě terénního výzkumu a osobního kontaktu se samotným Janem Zemánkem. Sochař umožnil nahlédnutí do svého ateliéru i do soukromého archivu. Ten obsahuje návrhy, modely, pozvánky na výstavy, novinové články, brožurky k výstavám, samozřejmě katalogy ze symposií a výstav a v neposlední řadě fotodokumentace výtvarných prací. V díle Jana Zemánka nalezneme dvě základní linie sochařova vrcholného tvůrčího období, a to organickou a geometrickou. Představují je díla monumentálního charakteru, jako jsou pomníky významných rodáků z Nového Jičína a pomník, který nám má připomínat holocaust. Patří sem i díla komornějšího charakteru, z nichž mnohá dekorují interiéry veřejných budov (např. základní umělecké školy, restaurací, vináren, firem, městských úřadů apod.). Umělec je také autorem heraldických symbolů, medailí a insignií. Jeho umělecké práce se nacházejí na Moravě, v Čechách, v Itálii, ale také v soukromých sbírkách na Slovensku, v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Francii, Vatikánu, Itálii, Kanadě, USA.

Jan Zemánek vystavuje svá díla také společně se svou manželkou Soňou Zemánkovou, se členy skupiny Arkáda i se svými přáteli sochaři a malíři nejen v České republice.

Bakalářská práce je rozvržena do tří částí. První část shrnuje dosavadní bádání o umělci. Druhá pojednává o Zemánkově biografii. Třetí část se věnuje rozboru a zhodnocení sochařova díla. Poslední zmíněná část je rozdělena na dalších pět kapitol.

Součástí diplomové práce je bohatá obrazová příloha. Je to reprezentativní ukázka umělcovy tvorby do roku 2011.

1. Dosavadní vývoj bádání o umělci a jeho tvorbě

V české odborné literatuře najdeme jednu zmínku o Janu Zemánkovi. Je to medailon ve Slovníku českých a slovenských výtvarných umělců.⁶ Převážně se o jeho tvorbě a uměleckém životě dozvíme z novinových článků a katalogů vydávaných u příležitosti pořádání výstav. Mnohé tiskoviny jsou k nahlédnutí v umělcově soukromém archivu. Do dnešních dnů zatím nedošlo k celkovému zhodnocení tvorby a zařazení dosavadního díla tohoto sochaře do kontextu sochařství druhé poloviny 20. století, kromě této práce.

O Janu Zemánkovi víme, že je to typ přemýšlivého autora, který přistupuje ke své tvorbě cílevědomě a pro kterého je svoboda tvorby nejdůležitější. Je citlivý pozorovatel okolního prostředí. Na plastiky a dřevo se nasměřoval sám, nikdo mu nebyl rádcem, „*Byl to osud, kterému nešlo utéci. Je to komunikace mezi Vámi a dřevem. Každé dřevo je jiné. Dřevo je krásný, ale nevděčný materiál. Praská tam, kde to nejméně potřebuji, je živé, těžko se mu vnucuje nová podoba*“.⁷ Když chce sochař dát dřevu nový tvar, stává se tvorba zápasem se dřevem. Přitom musí dřevo respektovat. V sochařově slovníku se nachází i slovní spojení tzv. „kremační cesta“, která vede od skladování ke krbu. Nejdůležitější je pro něj svoboda.

Zpočátku sochaře ovlivnil Olbram Zoubek, jeho existenciální názor a potřeba komentovat situaci. Poté ho inspirovala⁸ literatura Jacka Kerouaca, poezie všedního dne, příroda, pravidelná uliční síť města. Ta se projevila v geometrické abstrakci. Témata čerpá z prostředí městské civilizace, zejména současného sídliště, a snaží se zachytit člověka při každodenní činnosti. Ztvárňuje pohyby a gesta, ale vyjadřuje též svůj postoj – odsouzení konzumního života. Má vřelý vztah k Itálii, kde ho ovlivnila renesance, zejména tím, že upřednostnila lidský život a jeho civilní ráz.

První zmínka o výstavní činnosti Jana Zemánka pochází z článku v *Rozkvětu*,⁹ z roku 1976, ve kterém mu autor věnuje dva kratší sloupce. Pisatel článku informuje, kde se výstava konala, jak dlouho trvala a kdo z významných osobností se jí účastnil.

Kromě tohoto článku najdeme v soukromém archivu řadu dalších výstřižků z tisku, ve kterých jsou zmínky o četných kolektivních a soukromých

výstavách.¹⁰ Výstavu zmiňovanou v Rozkvětu v roce 1976 uvedl akademický malíř Otakar Zelenka, který ve svém projevu zdůraznil význam a funkci dřevěné skulptury v moderním interiéru a zhodnotil sochařovu tvorbu. „*Jan Zemánek řeší ve svých pracích obecnější problémy života a růstu, přičemž dospívá k hutnému tvarovému vyjádření, jehož působení podporuje citlivým zpracováním povrchu svých skulptur.*“¹¹ Byl to první pokus manželů Zemánkových o ucelené programové vystoupení.

Sochařova tvorba byla prezentována na mnoha zahraničních výstavách v Itálii,¹² Novallaře,¹³ Palazzo dei Gonzaga¹⁴, Terme Di Comano¹⁵ a v Rakousku.¹⁶ Poslední zmíněná výstava se konala v soukromé galerii v sídle ing. Eberharda Kraighera ve Feistritz im Rosenthal nedaleko Klagenfurtu.

Jan Zemánek se stal členem několika mezinárodních symposií. V Rožnově pod Radhoštěm¹⁷ bylo tématem Půl kubíku (dřeva). V Bellunu¹⁸ obdržel jednu ze čtyř cen umělecké poroty. V Prostějově se zúčastnil Mezinárodního symposia Hany Wichterlové.¹⁹ Na sochařském plenéru Concorso di scultura Ligne²⁰ získal jednu z hlavních cen a úspěšný byl rovněž v italském Trevigliu²¹ poblíž Milána. Stal se členem konkursu Současná dřevěná skulptura v italských Alpách v oblasti Trentino nad jezerem Lago di Garda²².

Kromě tohoto článku najdeme v soukromém archivu dalších několik článků, ve kterých jsou zmínky o početných kolektivních a samostatných výstavách.

Informace o umělcových dílech se nacházejí v katalozích,²³ doprovodných brožurkách k vernisážím²⁴ a zejména v mnoha člancích.²⁵ Jedná se o krátké popisy chystaných nebo již realizovaných plastik, soch, pamětních desek a památníků, jejich umístění a použitého materiálu. Najdeme v nich soupisy vystavených prací, z nichž mnohé byly vytvořeny u příležitosti významného výročí či události.

Jan Zemánek se u nás dočkal ocenění²⁶ a uznání, a to nejen od města Nový Jičín, ale také od prezidenta České Republiky Václava Klause. Ocenění byla předána v Žerotínském zámku v Novém Jičíně a v Beskydském divadle. „*Ocenění si vážím, protože jsem jej čekal až k nedožitým osmdesátinám*“,²⁷

s nadsázkou prohlásil umělec. Vedle vlastních ocenění učitele Jana Zemánka těší také ceny udělované jeho žákům.²⁸ Má právo být hrdý i na výsledky svých žáků. Vždyť svou pedagogickou činností a vzorem se i on zasloužil o jejich úspěch.

Sochařovo dílo je známo za hranicemi, a to zejména v Itálii, což zmiňují výše. V tamních²⁹ novinách se vyskytují články u příležitosti výstav a symposií pořádaných v Itálii. Podobné informace, jaké poskytují novinové články v Čechách a v Itálii, se nachází v rakouském³⁰ tisku. Uvádějí, kdy a kde se výstava konala, jakého symposia se umělec zúčastnil aj.

Další poznatky o tvorbě Jana Zemánka nabízejí katalogy a brožurky vydané v rámci uspořádání výstav a symposií. Informace jsou stručné a většina má stejný obsah: rok a místo narození sochaře, studium, soupis výstav, symposií, vytvořených uměleckých děl a jejich umístění, ocenění a zastoupení v soukromých sbírkách.

2. Životopis

Jan Zemánek³¹ [1, 2]³² se narodil 7. června 1947 v Novém Jičíně v pořadí jako druhé dítě³³ natěrači, lakýrníkovi a malíři písma Josefu Zemánkovi³⁴ a jeho ženě Miladě³⁵, rozené Vodičkové. Rodina bydlela v nájemním bytě řadového domku na ulici Komenského č. p. 57 v Novém Jičíně. Rodinné prostředí ovlivnilo oba sourozence a není divu, že oba se umění začali věnovat. Od raného dětství se pohybovali v prostředí dílen různých řemeslníků – čalouníků, klempířů, kovářů a stolařů. „*Dodnes cítím opojný odér čerstvě řezaného dřeva a kočičích exkrementů ve štosech fošen*“.³⁶

Už v útlém věku si Jan hrával s plastelínou. Vedle toho také kreslil a maloval. Nejraději měl modelování figurek různých tvarů, které mohl umisťovat do prostoru. Jako malý chlapec si za hlavní námět zvolil bitvy. Prvním „dílem“ byla bitva u Sudoměře – plastelínové figurky Husitů na vozech a Křížáků na koních. Tenkrát byl žákem 4. třídy³⁷ a jeho bitva byla vystavena ve výkladní skříni České státní pojišťovny v Novém Jičíně.

Jan Zemánek nejprve navštěvoval Základní devítiletou školu na Gottwaldově ulici v Novém Jičíně, v letech 1958-1962 docházel na Základní devítiletou školu na ulici Komenského v Novém Jičíně. Po ukončení povinné školní docházky v letech 1962-1965 studoval na Střední všeobecně vzdělávací škole v Novém Jičíně. V roce 1965 nejen maturoval, ale ukončil i studium na Lidové škole umění (dále jen LŠU, dnes Základní umělecká škola). LŠU v Novém Jičíně navštěvoval od osmé třídy, tj. od svých čtrnácti let. Jana Zemánka v LŠU vyučoval výtvarnému umění profesor František Svačina.

S ohledem na synovo nadání rodiče doporučili studium výtvarné výchovy na filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V letech 1965-1970 studoval Jan Zemánek výtvarný obor na katedře výtvarné teorie a výchovy na zmíněné fakultě u sochaře prof. Vladimíra Navrátila,³⁸ doc. Aljo Berana,³⁹ doc. Miroslava Štolfy,⁴⁰ Radovana Kutry⁴¹ a dalších. Měl také štěstí na vedoucího katedry doc. Václava Zykunda.⁴² V roce 1969 studentovi čtvrtého ročníku „začala hořet půda pod nohama“. Angažoval se totiž ve studentských tiskovinách⁴³ a při organizaci majáles. Tehdy uvítal možnost vyučovat výtvarnou výchovu na částečný úvazek – deset hodin týdně – na Pedagogické škole

v Novém Jičíně, kde setrval až do ukončení vysokoškolského studia v roce 1970. Jako diplomovou práci vytvořil cyklus olejomalb a art-protisů.⁴⁴

V témže roce 1970 odcházel prof. F. Svačina vyučovat obor na LŠU do Příbora a na jeho místo hledali někoho jiného. Proto si Jan Zemánek podal písemnou žádost na odbor školství ONV v Novém Jičíně a ucházel se o místo na LŠU v Novém Jičíně. Jeho žádosti bylo vyhověno. Vždy si přál vyučovat na tomto typu školy, protože se zde nabízel větší tvůrčí prostor pro výuku výtvarného umění. Výuka na ZUŠ je mnohem flexibilnější, než výuka na pedagogické škole nebo gymnáziu, neboť více respektuje osobnost talentovaného žáka či studenta. Například výuku dřevorezby zavedli na ZUŠ v Novém Jičíně až na výslovné přání žáka, který o tuto výuku velmi stál. Přidali se další uchazeči o tento obor a od roku 1973 se obor vyučuje na ZUŠ v Novém Jičíně jako další předmět. Pro potřeby výuky danému oboru sochař Zemánek zprostředkoval technické zázemí. Jak sám podává svědectví o své pedagogické práci, učí řemeslo a ve vzájemné diskusi a konfrontaci názorů se rodí nápady, které žáci a studenti dále uskutečňují. Nejnáročnější je vymyslet téma – námět a řídit diskusi k smysluplnému výsledku tvůrčí činnosti jednotlivých studujících. Že je o co stát dokázala i studentka N. M., která získala medaili na Kanagawa Biennial World Children's Art Exhibition, a aniž by se dozvěděla jakého úspěchu dosáhla, postihla jí dětská mozková obrna a byla ochrnuťa na pravou polovinu těla. Získání této ceny jí pomohlo vrátit se na ZUŠ a opět malovat, s rozdílem, že již byla levák.

Na přelomu 70. a 80. let byl Jan Zemánek poprvé vyzván k účasti ve veřejné soutěži. Jednalo se o bronzovou sochu, která měla být umístěna před Základní školu v Třinci. Zemánkova socha zobrazuje vyběhajícího hochu, který hází vlašťovku. (V soukromé, autorově interpretaci vlašťovka představovala vysvědčení.) Sochařův záměr byl prezentovat radost a pohyb. V soutěži Jan Zemánek obsadil 2. místo s odůvodněním, že nemá dost zkušeností s bronzem. Socha tak zůstala v návrhu a nebyla realizovaná. Zachoval se ovšem třetinový model.

V roce 1972 se Jan Zemánek oženil se Soňou Paukovou.⁴⁵ Společně vychovávali dvě děti – starší dceru Ladu a syna Jana.⁴⁶

V tvorbě Jana Zemánka se vyskytují dvě naprosto rozlišné linie, které jdou paralelně vedle sebe. Na jedné straně je to figurální linie, na straně druhé organická linie začínající letokruhy. Přesto oba tyto proudy mají něco společného. Postupem času směřují k stále větší geometrické abstrakci. Výrazným zlomem byli *Vagabundi* ve figurální linii a *Listy* v organické linii. Tento průlom nastal v rozmezí let 1993-4.

Od roku 2009 rozvíjí svá témata v *Darmošlapech* i sochařských dílech *Bez názvu*. Inspiruje se arabským uměním. V obou již zmíněných odlišných liniích nachází spojitosti, jimiž jsou jednoduchost, minimalizace a geometrické konstrukce. „Sám autor si svůj dvojitý přístup k vlastní tvorbě vysvětluje tím, že je narozen ve znamení Blíženců a ti jsou dva. Jeden tvoří *Vagabundy* a *Darmošlapy*, druhý *organiku*“.⁴⁷ Sochařovo pojetí dvojího tvůrčího přístupu tak pro mne zahrnuje v sobě tajemno – jakýsi doktor Jackyl a pan Hyde.

Sochař nepreferuje žádnou ze zmíněných linií na úkor té druhé. Jsou jen období, kdy jsou mu listy, tedy geometrizace, bližší a období, kdy se více zabývá stylizací postav. Botanické listy vytváří Jan Zemánek převážně z plátů překližky.⁴⁸ Dnes jsou překližkové „krece“ svého druhu listováním ve skicáku. Stejně rád se čas od času vrací k darmošlapům.

Jan Zemánek nejednou tvořil inspirován literaturou i hudbou. Například inspiraci pro své *vagabundy* čerpal u Jacka Kerouaca.⁴⁹ Dalším inspiračním zdrojem je původní rocková hudba z 50. a 60. let. Proto je častým námětem v sochařově tvorbě kytara – symbol doby. Osobně se domnívá, že obdobně jako saxofon působil v druhé polovině 19. století svým tónem a barvou nejen na soudobou hudbu, je druhá polovina 20. století zřetelně ve znamení kovového zvuku elektrické kytary. V roce 1990 se osobně setkal s rockovou scénou v Itálii, s frontmanem skupiny Nomadi Augustem Daoliam a jeho nesmrtelným hitem *lo vagabondo (Já vagabund)*.⁵⁰ Svými protestsongy byl Janu Zemánkovi velice blízký, obdobně jako novojičínský rodák Karel Kryl,⁵¹ který byl také výtvarník. Sochař Karlu Krylovi složil hold v podobě fontány.⁵²

Vliv na sochařovu tvorbu měla i díla Hermanna Hesseho např. *Knulp*. Když se poohlížel po podobných zdrojích a významných osobnostech z nejbližšího okolí, narazil na Josefa von Eichendorff.⁵³

Výtvarnou umělkyní, jak už zmiňuji výše, je rovněž umělcova žena Soňa Zemánková – kvalifikovaná medailérka a rytec. Oba výtvarní umělci začínali na počátku 70. let. Soňa Zemánková chtěla ve svém zaměření pokračovat. Musela však vyměnit kov za dřevo. Při práci se dřevem se oba manželé „podruhé našli“. Otázka pořízení ateliéru⁵⁴ a náradí je kapitolou samou o sobě. Bylo prvořadé obstarat si dílnu či ateliér a rovněž vybavení. Vše se shánělo velmi obtížně. V 70. letech jste sehnali snad jenom vrtačku, řezbářská dláta se dědila po předchozích generacích, nebo je bylo možno najít na starých půdách. Štěstím pro Zemánkovy bylo, že Janovi zůstaly po otci kontakty na známé řemeslníky a ti nejednou pomohli.

Výstavy, které kdy navštívil, neovlivnily jeho tvorbu natolik, aby se promítly ve vlastní sochařově tvorbě. Přece jen si ze všech výstav odnáší tu povzbuzení, tu inspiraci či chuť do další práce. Některé výstavy pochopitelně na Jana Zemánka zapůsobily více než jiné, například výstava Františka Kupky v roce 1968 v Ostravě. Rád vzpomíná na výstavy Vladimíra Preclíka, Luciana Freuda v Benátkách 2007, Alexandra Cadlera v Americe a mezinárodní výstavu plastiky v Budapešti. Tam jezdil opakovaně, protože v dobách normalizace tato výstava představovala „okno do světa“, stejně jako Bienále grafiky v polských Katovicích a Krakově.

Sochař přejímal určité projevy minimalismu – použitím průmyslových prefabrikátů (překližka, KLH panel). Vyjadřuje se v asketické a geometrické formě ukazující i na vliv konstruktivismu. Darmošlap je konstruktivisticko-minimalistickou verzí či alternativou realistické sochy Darmošlapa od Leopolda Hohla.⁵⁵

Jan Zemánek si vyzkoušel spolupráci s jiným sochařem, a to pouze jednou. Bylo to u příležitosti první veřejné zakázky Strom života. Neklapalo to. Od té doby tvoří vždycky sám. Jiné je to, pokud jde o spolupráci s architekty, kde je členem týmu. To už z podstaty věci funguje. Dobré zkušenosti má sochař ze spolupráce s architekty Zdeňkem Trefilem, Vladimírem Kalivodou, Václavem Zemánkem, Tomášem Kudělkou a Oldřichem a Ladou Poulovými. Spolupráce s grafikem Josefem Válkem byla zřejmě jednou z nejsnazších, protože oba mají podobný náhled na věci a snad i podobný vkus.

Umělcovo PR (Public Relations) hraje důležitou úlohu, neboť ten potřebuje získat veřejnou podporu, tudíž zpětnou vazbu. Na spoluutváření jeho image se podílejí žurnalisté, teoretici i další, kteří potřebují sdělit důležité či mimořádné informace o umělci, a to jak laikovi, tak vzdělanci v oboru. Pro něj samotného, rodinu a žáky jsou umělcova ocenění, zejména ta mezinárodní, neméně důležitá. Nicméně žádná z ocenění, která sochař dosud obdržel, nevypovídají zdaleka o tvůrčí cestě, její rozeklanosti, obtížnosti a životě vůbec.

3. Skulptura

Pro Jana Zemánka má velký význam inspirace vnitřní strukturou dřeva. Nekomentuje události, ale hlavní myšlenka se záměrně ztotožňuje s rostlým materiálem dřeva „až do podivuhodného soužití myšlenky, tvaru a citlivého zpracování.“⁵⁶ Výsledný účinek je přesvědčivý a tvarově vyvážený. Motivy rostlinných částí jsou odvozené ze dřeva, jak to umožňuje jeho struktura. „Ze dřeva vyšlé opět se do dřeva vrací, uzavírajíc tak kruh, ze kterého se rodí dílo, do něhož je vložena myšlenka, tvůrčí úsilí, nadání i láska k materiálu.“⁵⁷ O svém díle hovoří sochař velice výstižně: „Jako bliželec mohu mít dvě obsahové polohy – geometrické objekty a vagabundy či darmošlapy. Obě polohy se stejně prolínají v minimalistické formě“.⁵⁸

Tvorba nespočívá v omílání zaběhlých schémat. Z odstupů a s velkým zjednodušením se dá říci, že se umělcova tvorba odvíjí od realistického figurativního přístupu k volnějšímu pojetí skulptury.⁵⁹ Umělecká tvorba Jana Zemánka je pestrá a bohatá. Sochař se neupíná na jediný zdroj hledání. Nacházíme u něj motiv zdvojení, kontrast negativu a pozitivu a dialog mezi dvěma protějšky.

Mezníkem v posunu umělecké tvorby od figur k abstrakci je zřejmě sympozium v italském Balbidu. Zde Jan Zemánek vytvořil obelisk s písmenem M a v Bellunu s písmenem X, které svou technikou vrtání, znázorňují průstřely projektilů do kostelů a vzdávají „hold“ prostřílenému konci druhého tisíciletí.

Pomyslný střed v tomto tvůrčově hledání zaujímají „Vagabundů“ vytvoření v souvislosti s již zmiňovaným sympoziem v italském Balbidu. Společné mají „normalizované“ řešení spodní části trupu, na rozdíl od dynamického pohybu horních partií. Široké rozkročení ve tvaru obráceného písmene ypsilon u nich navozuje dojem lability, která je podle italské historičky umění Elisabetty Doniselli „vyjádřením existenční nahodilosti“.⁶⁰

Práce jsou kvalitně řemeslně zpracované a výtvarně působivé. Sochař hledá optimální způsob svého vyjádření, vlastní rukopis, linii a tvar. Každé jeho práci předchází řada kresebných návrhů a přípravných modelů, v nichž si ujasní konečnou kompozici. Přečází od reliéfu až k trojrozměrným pracím.

3.1. Od inspirace přírodními (organickými) tvary přes stylizaci až ke geometrizaci

V počáteční tvorbě sochař vycházel z přirozenosti dřeva jako přírodního materiálu. Využíval jeho struktury pro vlastní výtvarný záměr a tím dosáhl dekorativního účinku výtvarného díla. Rostlinné motivy jsou v rozměrnějších realizacích. Organika se stává trvalým inspiračním zdrojem sochařovy tvorby.

Mezi první díla vytvořená po ukončení studií na univerzitě patří *Vítr v korunách I.* [3]⁶¹ z roku 1973 a *Vítr v korunách II.* [4]⁶² z roku 1975. V obou případech umělec ztvárnil korunu stromu, ve které se nacházejí vždy dva obličej. V prvním případě jsou to ženské tváře, které jsou realističtější, ve druhém případě tváře mužské, které jsou částečně deformovány a splývají s korunou stromu. Dalším rozdílem mezi oběma pracemi je způsob jejich zpracování. U *Větru v korunách I.* Jan Zemánek použil členění jednotlivých částí a přiznal při práci použití dláta. Ve *Větru v korunách II.* nenalezneme stopy po práci s dlátý, povrch je vyhlazen a je prostoupen dvěma otvory. Perforace (prolamování, provrtávání, prořezávání, prodlabávání) hmoty je oblíbeným tvarovým výtvarnickým prvkem a vyskytuje se i v jeho pozdějších pracích z 90. let a na počátku 21. století. Podobné zpracování dřeva nalezneme například v následujících dílech: *Strom života*, *Kytice* a *Letokruhy*. Téma hlav, které se zde objevilo, umělec dále rozvíjel. Jedná se o reliéfně zpracované *Příběhy za závěsem*, nebo trojrozměrný cyklus *Hlav*.

V roce 1975 umělec zhotovil dalších pět děl, vedle již zmíněného výše. Prvními byly *Strom života I.* [5],⁶³ který se stal modelem pro realizaci *Stromu života* pro MNV v Loučce a *Strom života II.* [6]⁶⁴, který je z limbového dřeva. Obě díla jsou zpracována obdobně, v prvním je náznak listu. Následovaly *Letokruhy I.* [7],⁶⁵ *Hlava*⁶⁶ a *Kmen*.⁶⁷ *Letokruhy I.* je dílo, které Jan Zemánek vytvořil ve vysokém reliéfu. Každý stupeň tohoto reliéfu tvoří letokruh a uvnitř se nachází jádro (semínko), ze kterého vyrostl strom. Jednotlivá léta Zemánek opracoval dlátem, které zanechalo pravidelné vrypy směrem od středu. Tato symetrie je porušena v horní části, kde se některé vrypy otáčejí

a jsou vodorovné. Je to jisté porušení mechanického stereotypu, a také vyjádření autorovy exprese.

V následujícím roce sochař vytvořil deset prací. Zemánek rozpracoval výše zmíněné dílo a vznikly *Letokruhy II.* [8].⁶⁸ Po řezbářské stránce byla díla opracovaná obdobně. Autor v druhém reliéfu postoupil dále, rozehrál plochu do pohyblivých linií a docílil tak hry světla a stínu. Reliéf vyvolává dojem vlnění, za pomoci linií, které se vynořují a poté ztrácejí. Dále to byla díla jako *Dřevař I.* [9], *Dřevař II.* [10],⁶⁹ *Strom života* [11]⁷⁰ pro smuteční síň Místního národního výboru (dále jen MNV) v Loučce u Nového Jičína. Objednavatelé prostřednictvím Díla, podniku ČFVU, po sochaři požadovali, aby předložil několik kreseb, na jejichž základě byl vybrán konečný návrh. *Strom života* se nacházel na čelní stěně síně. V 80. letech byla smuteční síň v Loučce zrušena a dodnes se neví, kde se dílo nachází. Kmen *Stromu života* je členěn svislými liniemi, které se v koruně rozšiřují. Toho docílil umělec vložением tvaru jednoho listu, kolem kterého tyto linie obtékají a dělí skulpturu vertikálně a v horní části i na tvarově konkávní a konvexní. Na tomto uměleckém díle Jan Zemánek architektonicky spolupracoval s Bohumilem Segetou. Existuje model *Strom života I.* z lipového dřeva velikosti jedné třetiny konečné realizace.

Dále umělec vytvořil dva dřevěné reliéfy s názvem *Nástroj a hlas* [12],⁷¹ z nichž jeden pochází z roku 1978⁷² a druhý z 1982 (hudební sál Lidové umělecké školy v Novém Jičíně) a se stejným názvem diptych *Nástroj a hlas*⁷³ z roku 1980. Rozdíl mezi tímto diptychem a výše zmíněnými skulpturami je ve způsobu zpracování. A i v obsahovém protikladu. Na rozdíl od obou předcházejících, není dřevěný blok opracováván dlátem a dále broušen, ale na podkladovou desku byly klíženy tvary z masivních dřevěných laťovek. Diptych tvoří obsahově pandán dialog mezi hudbou klasickou, zde reprezentovanou stylizovaným tvarem houslí a měkkými liniemi, sinusoidou hlasu a hudbou rockovou, vyjádřenou tvarem těla elektrické kytary značky Fender a ostrými liniemi znázorňujícími hlas. Protiklad byl ještě definován použitím netlumených barev, pro klasiku byl objekt malován klidnějším tónem modré, zatímco rock byl ostře oranžový. Základním rysem, který spojuje všechna tři díla, jsou vlnité linie.

Ty měly znázornit vlnovou délku zvuku. Do vlnitých linií je vložen stylizovaný tvar hudebního nástroje.

V roce 1979 vytvořil Jan Zemánek *Kytici* [13]⁷⁴ pro obřadní síň MNV v Suchdole nad Odrou. Jednalo se o stavbu celé síně. Autorem architektonické části byl Vladimír Hromádka, který přizval ke spolupráci Jana Zemánka. Architekt předložil ideový návrh, v němž řešil půdorys prostoru, jeho organizaci a materiály. Jan Zemánek na zadaný motiv *Kytice* předložil Dílu, podniku ČFVU, pět kolorovaných kreseb.⁷⁵ Jde o varianty na téma kytice, lišících se celkovým tvarem i pojetím květin. Bylo doporučeno realizovat model o velikosti jedné třetiny konečné realizace. V rámci přípravných prací byl vypracován konečný projekt, podle kterého se mohlo začít stavět i vytvářet dekorace. Také *Kytice* má model⁷⁶ velikosti jedné třetiny konečné realizace. Obojí, studie i realizace, jsou z téhož materiálu. Toto dílo má členitější linii než *Strom života*.⁷⁷ Stonek plynule přechází v okvětní lístek první, výše položené růže. Jeden lístek z této růže navazuje na druhou, níže položenou růži. V tomto reliéfním zpracování se objevují jak oblé tvary, tak ostré hrany. Celkové vyznění růží je dotvořeno pomocí kontrastu světla a stínu. Povrchová úprava je provedena barevnými vosky a centrální část je pozlacena plátkovým zlatem na poliment. Reliéf je umístěn na čelní stěně místnosti a dodnes se nachází na původním místě, stejně jako reliéf *Rodina*, na stěně ve foyer. *Kytice* dominuje prázdné stěně, ale zároveň nenarušuje harmonii celé místnosti. Interiér je dílem Ing. arch. Vladimíra Hromádky, který spolupracoval s autorem reliéfů. Obě díla získala po více jak třiceti letech svou patinu, ale také se na *Kytici* podepsal čas tím, že pozlacení dnes není již téměř viditelné. Po autorově návštěvě MÚ v Suchdole nad Odrou roku 2012 a domluvě se starostou obce, došlo k obnově pozlacení a převoskování obou děl samotným autorem.

V letech 1988 vytvořil Jan Zemánek reliéf *Beskydské přírody I.* [14]⁷⁸ ve tvaru trojúhelníku. Trojúhelník tvoří pozadí ústřednímu motivu, kterým je část

stromu, kde se kmen poprvé rozvětňuje, v rozsoše. Kůra stromu je zvrásněná a autor na ní zanechal stopy dlát. V levé části ústředního motivu se nachází list habru – v této části autor pracoval delšími vrypy. Na rozdíl od pravé části, kde Jan Zemánek použil kratších vrypů, aby odlišil tyto dvě části.

V roce 1990 vytvořil sochař reliéf *Země* [15]⁷⁹ pro Beskydské divadlo v Novém Jičíně. Zde poprvé ve veřejném prostoru představil svou symboliku rodného kraje. Dílo je umístěno v kuřárně foyeru divadla a je orientováno na hlavní pohled příchozích. Centrální kompozice listů kapradin odkazuje k významu této běžné rostliny, jejíž minulost tvoří kamenouhelné podloží kraje.

O pět let později vytvořil umělec pentatych *Beskydské krajiny* [16].⁸⁰ Každá část byla vytvořena na čtvercové desce, do které byl zakomponován výsek trojúhelníku, aby byl oddělen samotný námět přírody od hladkého pozadí. Výsek je zpracován jemnými rýhami, které jsou kladeny těsně vedle sebe. Jako námět autor zvolil kapradiny. Opět a od této doby už i nadále, se pro Zemánka tato rostlina spojuje s krajinou a prostředím, ve kterém žije. Jednotlivé listy kapradin se vždy propojují a jsou kolorovány. Listy byly vytvořeny pravidelnějšími vrypy, aby Jan Zemánek docílil kontrastu světla a stínu.

Jan Zemánek je v podstatě věčný poutník, stále něco hledá, ale také má silné pouto k domovu. I na cestách od roku 1991 údolími řeky Innu myslí na Beskydy. Vzniká tak následně cyklus *Masivy*. Je vytvořen zajímavou technikou – vrstvením překližky je dosaženo plasticity. Sochařův novátorský přístup lze chápat jako převedení starších reliéfů *Beskydské přírody I. a Beskydské krajiny*. Které byly provedeny klasickou řezbou do abstraktnějších poloh.⁸¹ Ve dvou verzích *Rožnova pod Brennerem (Masivy I., Masivy II.)* [17, 18]⁸² – reliéfních panelech z roku 1992 – si umělec hraje s tématy *Beskydské krajiny* z dřívější doby. Ztvární svět měkkým profilem hor a mechanickou masou ve studené barevné škále a rozdělí reliéf na dvě části – svět přírody a svět mechanický. Rakouské Alpy jsou ostré, ale Jan Zemánek je zaobluje a tok Innu má poklidné rysy řeky Bečvy. Toto zklidnění dostává opět dynamiku pohybu v cyklu *Hlavy a ptáci I.* [19],⁸³ *Hlavy a ptáci II.* [20],⁸⁴ *Hlavy a ptáci III.*⁸⁵ a *Ptáci – mobil I.*,⁸⁶ *Ptáci – mobil III.* [21].⁸⁷

Poté začíná čím dál tím častěji pracovat s průmyslově zpracovávaným materiálem, tzn., že strukturu bloku dřeva nahrazuje texturou překližky ve vrstvených reliéfech s náměty beskydské krajiny.

Přírodní tematiku uplatňuje v sérii *Listů*. Snaží se postihnout tektoniku přírodních procesů. Díky tomu, že sochař povrch prořezává, díla neztrácejí prostor. Technologie odkazuje na tvorbu italského umělce Lucia Fontany.⁸⁸

Takovýmto příkladem byla série děl z lipového dřeva *List 4* [22],⁸⁹ *List 5* [23],⁹⁰ *List 6* [24]⁹¹ z roku 1997. Do čtvercových základních desek Zemánek vyřezal otvory, do nichž nebo mírně přes ně vložil část opracovaných desek. Každá z desek má stejný nebo podobný tvar jako vyřezaný otvor. Všechny tyto segmenty navíc autor zpracoval jako reliéf. Povrchy jsou zvlňené na některých místech více a na některých méně. Proto na rovné podkladové desce působí tyto segmenty jako by se chtěly od ní odpoutat. Tato zmíněná díla Zemánek rozpracoval i v překližkových reliéfech *List 16* [25],⁹² *List 17* [26]⁹³ a *List 18* [27].⁹⁴

Díla *List 5* a *List 17* se stala jakýmsi východiskem pro Zemánkovy práce *Bílý list* [28]⁹⁵ a *Černý list* [29].⁹⁶ V těchto dílech se opět vrací k lipovému dřevu, které tentokrát opracoval dláty. Ta na reliéfech zanechala stopu. V *Černém listu* je patrný list fíkusu, na němž se stopy po dlátech postupně ztrácejí, a povrch se stává hladkým. Byla na něj použita černá lazura.

Dva reliéfy vytvořené v roce 1998 mají podobný vzhled a byly vytvořeny stejným způsobem, tj. prořezáváním středu překližky do obdélníku tak, aby se linie řezu nespojila. Vznikla tak zalamovaná spirála a jedná se o reliéfy *List 14 – Vagabund I.* [30]⁹⁷ a *List 15 – Vagabund II.* [31].⁹⁸

V roce 2002 vytvořil Jan Zemánek překližkový reliéf s názvem *List* [32].⁹⁹ Jako ústřední motiv si vybral rovnostranný trojúhelník, který poté autor několikrát zopakovat a seskládal konečný motiv, který se vzpíná od podložky, nebo se v ní naopak utápí. O rok později zhotovil *List B a W* [33].¹⁰⁰ Dílo patří k jednomu z největších reliéfů, které autor vytvořil. Prořiznutím a propletením dvou proužků se černá objevila na bílém podkladu a bílá na černém. Tento reliéf je čistě geometrickým dílem.

Téměř celý rok 2004 byl pro Zemánka ve znamení výzdoby Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Pro Univerzitu vytvořil několik děl. Největší dílo se nachází do dnešních dnů v hale Univerzity s názvem *Sloup Invence* [34],¹⁰¹ jehož vrchol sahá téměř k druhému patru budovy a odkazuje na dílo rumunského sochaře Constantina Brancusiho. Sloup tvoří opakující se segmenty různé délky, orientované vpravo a vlevo a mají symbolizovat možnosti, INVENCI jednoduchého řádu. Jedná se o zvětšeninu *Sloupu II.* [35],¹⁰² tedy jednoho ze tří přípravných modelů. Zbylé dva modely autor pojmenoval *Sloup I.* [36]¹⁰³ a *Sloup III.* [37].¹⁰⁴ Sloupy jsou tvořeny rovnými plochami, které se vytáčí a naklápí. Zbylým dílům pro Univerzitu se bude věnovat jiná kapitola.

Než se Zemánek začal zajímat o inspiraci zeměmi blízkého východu, vytvořil dílo *Možná list II.* [38].¹⁰⁵ Byl to přípravný model pro dílo, které autor zhotovil téhož roku na sochařském sympoziu Hany Wichterlové v Prostějově. Vytesaný středový hranatý profil tvoří jakousi kostru pro celé dílo. Na ní byl vždy z jedné strany „nalepen“ vypouklý dutý prořezaný objekt ve tvaru listu. To, co je z jedné strany vypouklé, se na druhé straně stalo prohlubní. Dílo se jmenuje „*Možná list*“ snad proto, že „přilepené“ objekty připouští i jinou interpretaci, mohou připomínat stylizované brouky.

Jan Zemánek se také věnoval tvorbě reliéfů inspirovaných tradicemi islámského umění, které, jak známo, především v sumitských zemích, zcela zakazuje jakékoli figurativní zobrazení.

Již někdy koncem minulého století jsou evidentní počátky sochařova zájmu o průmyslové produkty ze dřevěné hmoty – výrobky v podobě napříč lisovaných a lepených ploch pod obchodním názvem překližka. Transformace dřevěného špalku je prezentována stabilizovanou milimetrovou vrstvou, která, aby se dále byla neprohýbala, je přelepena napříč další milimetrovou vrstvou, tzv. dýhou a i ta, opět napříč přilepena, tvoří fenomén překližky ve formátu plátů, ploten, listů. Iluze dřeva je pohledově zachována a jeho přirozený charakter dřeva, jeho stálý pohyb, nezkrotný, nevypočitatelný a různými technologiemi i v průběhu staletí krocený, je zde prezentován jako dokonalý.

„Překližkové pláty o síle 3 mm, na které umělec přenáší své vize, jsou listy jeho sochařského skicáku. Prořezává, provrtává, proplétá, ohýbá, proškrabuje jednotlivé vrstvy v očekávání zajímavých objevů. Např. pátrá, jaká kresba dřeva je pod první přiklíženou vrstvou atp. Je to pro Jana Zemánka vzrušení z tvorby.“¹⁰⁶

„Někdy pocituje sochař potřebu dát zmíněným objevům smysl tj. přiblížit je chápání ostatních. Listy překližky se převtělují do podoby abstrahovaných, stylizovaných přírodních listů. Umělec chce dát vlastním objevům pravidla, míru, řád. To vše je možno vidět, přinejmenším tušit, v opakujících se cyklech. Řádu, proporcím, míře a kompozici vládne do jisté míry geometrie, ať vědomě, či intuitivně.“¹⁰⁷

Kaligrafie a architektonická dekorace v islámském výtvarném umění tak vychází z geometrických obrazců, tzv. Tawhídů (nekonečnost),¹⁰⁸ které opomíjejí hmotný povrch věcí a odkazují tak k vnitřní – imanentní struktuře světa dokonale stvořeného Bohem.¹⁰⁹

Příkladem takovýchto děl byla díla pojmenovaná *Bez názvu II.* [39],¹¹⁰ *Bez názvu III.* a *Bez názvu IV.* [40].¹¹¹ Všechny tři objekty byly zpracovány stejným způsobem a to tak, že si Zemánek vybral nějaký geometrický útvar a tento motiv opakoval po celé překližce. Vyřezáním a natočením tvarů vzniká dokonalá hra světla a stínu.

K posledním dílům, kterým se zabývá tato kapitola patří *Černý květ I.* [41],¹¹² *Černý květ II.* [42],¹¹³ *Bez názvu VI.* [43]¹¹⁴ a *Sedimentu carbonu II.* [44].¹¹⁵ Všechny spojuje barva, a to barva černá. U *Sedimentu carbonu* je její užití nasnadě, lisované štěpky dřeva do průmyslového bloku, tzv. OSB desky, připomínají Zemánkovi sedimenty geologických vrstev, stačí je jen doplnit náznaky zkarbonovatělých rostlin, (jak jinak než kapradiny) a celek natřít černou barvou. U *Černého květu* jde pravděpodobně o takovou míru stylizace a geometrizace, že i černá barva představuje pomyslný vrchol, mez barevné transpozice.

Z roku 2010 pochází malý cyklus *Květy*. Ty byly vyrobeny ze srolované prořezávané překližky. *Květ I.* Byl zevnitř černě natřený, na povrchu byla

použita bílá lazurní barva, která nezapírá původní kresbu dřeva. *Květ II.* Je na povrchu pokryt krycí černou barvou, vnitřek je přírodní. *Květ III.* Je natřen bílou transparentní barvou, stejnou jako u Květu I., vnitřek zůstává v přírodní barvě. Designy uvedených objektů jsou odvozeny z islámského umění, ze základní šablony šesticípé hvězdy a cílem opakováním tohoto motivu je dosáhnout dokonalé jednoty. J. Zemánek opakuje tento motiv prořezáním v případě Květů ve středu překližkového válce v různých měřících a přidává nový prvek vychýlení, ohnutí části geometrického prvku do vnitřního i vnějšího prostoru.

3.2. Figurální tvorba

Jan Zemánek začínal v tomto směru klasickou řezbou, kdy díla vzniklá v tomto počátečním období obsahují více realistických prvků, než díla pozdější. Tento přerod v tvorbě se dá zařadit do let 1992 a 1993. Bylo to zapříčiněno také tím, že sochař se dostal až ke stylizaci či geometrizaci lidské figury. Později tato díla ještě rozpohyboval.

V letech 1977 - 78 vytvořil Zemánek dvě díla s námětem celé figury - *Děvčátko s panenkou* [45],¹¹⁶ *Naše malá* [46]¹¹⁷ a dva portréty - *Portrét Jana Pauka*,¹¹⁸ *Portrét Zdeňka Michalského* [47].¹¹⁹ *Děvčátko* a *Naše malá* jsou stylizované dívčí postavy bez obličejů s náznaky rukou a nohou. Jemné přechody mezi jednotlivými tvary stačí k tomu, aby světlo a stín zdůraznily tvar a siluetu figur. Portréty konkrétních osob sochař zpracoval realisticky.

Následovala např. *Rodina* [48]¹²⁰ z roku 1980 pro foyer téže obřadní síně MNV v Suchdole nad Odrou, jako byl umístěn reliéf *Kytice*. Autor zde použil vysoký reliéf a v některých částech, např. u hlav, se dostává až k trojrozměrnému provedení, ačkoli se jedná o reliéf. Tváře jsou pojaty opět pouze v náznaku a autor přiznává práci s dláty, jako u mnohých jiných prací.

Rok 1984 provázel cyklus *Hlav*. Podnětem k vytvoření tohoto cyklu *Hlav* byla představa konfrontace portrétu s texturou dřeva, letokruhů a jejich kresba na portrétních partiích, a to zvláště při použití vrstveného překližkového bloku. Hlavy přecházejí tvarově i do jiných pozic – *Hlava mušle*,¹²¹ *Hlava v baretu* [49],¹²² *Hlava 1*, *Hlava 2* [50],¹²³ *Hlava 4* [51]¹²⁴ atd. Objevuje se ještě v letech 1990 [52]¹²⁵ a 1993. Obličejové byly ztvárněny realisticky, ale portrétní rysy nemají. Vlasy vytvořil sochař stylizované a v některých případech působí až jako nasazená přílba. Např. u díla s názvem *Hlava 7* [53]¹²⁶ byly vlasy autorem stylizovány do podoby dlouhé mušle. U *Hlav* z roku 1984 využíval Jan Zemánek různým způsobem kresbu dřeva. Bylo použito jak horizontální a vertikální kresby, tak také kresby, která vycházela ze středu obličeje. Seřezáváním a zaoblením dosáhl ostrých nebo měkkých přechodů. V některých pracích vidíme kresbu jasněji, v jiných je nenápadná.

Tématem autorovy tvorby z počátku 80. let byla uzavřená atmosféra v tehdejší Československu. I když byl Jan Zemánek ve straně, nebyl jejím příznivcem a měl pocit existenciálního ohrožení, nejistoty. Nevěděl, jak se má vyjádřit k této situaci slovy a proto se vyjádřil svými díly. Vznikají díla *Příběhy za závěsem*. Dalšími díly, které představují úzkost z konzumní stránky společnosti a uzavírání se do sebe sama představuje už např. *Televizní rodina* [54]¹²⁷ z roku 1982, kde se začíná více uplatňovat trojrozměrná forma u figurálních motivů či kompozic. Dílo je dokladem toho, že umělec směřuje k tvarovému zjednodušení oproštěním se od detailu. Kmen stromu ve tvaru válce šikmým seříznutím vytvořil elipsu. Do ní byla vsazena postava děvčete. Elipsa má představovat kmit švihadla. Slouží tak k vtipnému či překvapivému řešení. Vtipné či překvapivé řešení je někdy na úkor sdělnosti, například *Děvče se švihadlem I.* [55].¹²⁸

Vyvrcholením tvorby této počáteční fáze tvorby Jana Zemánka byly figurální práce na téma *Chlapec s vlaštovkou* [56].¹²⁹ Umělcovým záměrem bylo vyjádřit pohyb a radost. Práce byla ještě s další variantou, kterou autor nazval *Kosmická generace* [57],¹³⁰ určena pro výběrové řízení Českého fondu výtvarných umělců Ostrava na plastiku s tématem *Kosmická generace*, která měla být umístěna před Základní školu v Třinci. Autorovým záměrem bylo vyjádřit radost chlapce vybíhajícího ze školy a házejícího papírovou vlaštovkou. Jako papír chlapci posloužilo vysvědčení. Do komise mohl být předložen pouze jeden návrh a Jan Zemánek se rozhodl předložit *Chlapce s vlaštovkou*. Název *Kosmická generace* byl použit ze zadání výběrového řízení. „Kosmického“ ve skulptuře byla jen touha chlapců po létání, v tomto případě to je velká vlaštovka, držená chlapcem jako surf, nově se objevivší sportovní disciplína.

Více variant na stejný námět vede až k vytvoření cyklů např. *Schodiště* [58]¹³¹ a *Příběhy za závěsem 1* [59],¹³² *Příběhy za závěsem – Judita* [60].¹³³ Tato původně jednotlivá díla vznikala v letech 1985-90 a postupně se rozrostla až na celé soubory. Jsou narážkou na dvojí realitu manifestací zatajení v napůl zahalené tváři, která se může jen po očku dívat za závěsem. V následujících reliéfech autor toto téma nadále

rozvíjel. Usiloval o dosažení výrazu, který by postihoval myšlenkový svět jeho samého. Svět je tu zobrazen v konkrétním pevně zakotveném prostředí a době, v zážitcích a vjemech, které na člověka působí a nutí jej reagovat. Realita všedního dne, styl života městského sídliště, šedí, prostředí, ve kterém žijeme, to jsou skutečnosti, ke kterým umělec zaujímá postoj. Sylva Dvořáčková ve svém textu o sochaři napsala: „*Jan Zemánek se s danou realitou ztotožňuje, zdánlivě bezútešně slepá a anonymní okna v panelových domech ožívají v jeho dílech skrytým pulsujícím životem, který je možno jen tušit, když koutkem oka zahlédneme sotva znatelný pohyb za záclonou.*“¹³⁴ Autor však nabízí i jistou narážku, dvojsmyslnost v názvu. *Příběhy za závěsem* jako by manifestovaly život za „oponou“. Lidé v naší zemi tehdy žili za pomyslnou oponou, oddělení od západního civilizovaného¹³⁵ světa.

Následují dřevěné skulptury *Média I.* [61]¹³⁶ z roku 1992 a *Média II.*¹³⁷ z roku 1993. Zájem o dřevo souzní s obdivem k italskému uměleckému prostředí. Málokdy využívaná barevnost se v některých reliéfech omezí na kontrast černé a bílé.

Po tomto „začátečním“ období začal umělec v této linii vytvářet sérii prací s námětem *Vagabundů*. V tomto okamžiku se v Zemánkově tvorbě začala objevovat větší míra stylizace a geometrizace.

Pro Zemánka bylo, jak sám vypovídá, těžké se usadit, pokud nepodnikl tzv. vandr, jehož cílem bylo seznámení se s novými řemeslnými a uměleckými postupy. Cesty podnikali jak umělci, tak intelektuálové, a to nejen do Itálie, ale také opačným směrem do „barbarských“ zemí za Alpami. Italům, kteří se vydávali na podobné cesty, se říkalo Vlaši. Ti zakládali nové kolonie a šířili nové umělecké postupy a styly.¹³⁸

Zdrojem uměleckého poznání mu byla Itálie. Tématika putování, italsky řečeno „vagabondaggio“, Jana Zemánka inspirovala v podstatě od počátku jeho tvůrčí činnosti. Do povědomí širšího uměleckého světa vstoupil právě cyklem nazvaným *Vagabundi – např. Vagabund 5 – s ruksakem* [62],¹³⁹ *Vagabund 6* [63],¹⁴⁰ *Vagabund – velký* [64].¹⁴¹ *Vagabund 5* byl seskládán s rovných trámů. Batoh byl k tělu připevněn vložením klínu, který jej drží.

S *Vagabundem 6* se autor posunul dále. Nohy už nejsou pouhé rovné trámy, ale hrany trámů se mírně stácejí. Toto dílo je mimo to také zvláštní tím, že zde autor použil barvy a hlava je naznačena pouze přítomností šálu, který je rudý a připomíná spíše organickou hmotu než geometrický útvar. Tato červená barva postupně přechází do modré v partii pánve. *Vagabund* – velký představoval další posun. Natočení hran u nohou předchozího díla můžeme sledovat v natočení hran u trupu tohoto *Vagabunda*. Vypadá jako by se za něčím otáčel, či dokonce ohlížel.

Zemánkovi *Vagabundi* se podobají dílu Jana Koblasy s názvem *Denní a noční hlídka* [65]¹⁴² z roku 1989. Koblasovy tři postavy jsou ve skupině a na podstavci, a působí mnohem statičtěji a mohutněji než Zemánkovi. Každá postava byla vytesána z jednoho kusu kamene a nohy vznikly odsekáním střední části. Hlavy byly provedeny Koblasou pouze v náznaku, a to opracováním trupu z obou stran do krychle. Nenachází se u nich nakročení, které je typické pro *Vagabundy* Jana Zemánka.

Slovo *vagabund* má původ v italském *vagatió* = volnost, pohyb, svoboda. Dnes se tímto výrazem označuje tulák, povaleč, pobuda i bezdomovec. Původní význam tohoto slova je však poutník, který putoval světem, ať už za určitým cílem nebo bez něj. Vyměnil střechu za širé nebe, prostřený stůl za kousek chleba a pohár vody. Jeho majetek byl skromný, ale duševní bohatství bylo velké. Lid poutníka vítal a dozvídal se o vzdálených zemích, historii a zvycích. Není divu, že se vandrovník často zdržel i několik dní. Takový je i *vagabund* Jana Zemánka – „*milující volnost, poutník toužící po poznání, poutník vnímající krásu života, který, ač miluje svět, rád se vrací domů, protože i poutník má svůj domov, kde vyrůstal.*“¹⁴³

„*V případě skulptur je dílo Vagabundů realizováno ve tvaru rozkročeného kružítka, vyjadřující tak existenční nahodilost, obdobně jako Kerouacovy postavy z knihy On the road. Tyto charaktery se těší obdivu Jana Zemánka. Literatura ostatně byla a zůstává mocným inspiračním zdrojem jeho tvorby. Motiv chůze je vyjádřený v geometrických a šroubovitých pohybech, jež přecházejí do plynulých linií.*“¹⁴⁴ Se svými postavami se sochař ztotožnil.

S charakteristickými atributy – šálou, baretem a kloboukem se vrací do rodného Nového Jičína.

Od počátku 90. let se datuje přátelství Jana Zemánka s italským malířem Robertem Formigonim. Oba umělci vystavovali společně v Itálii v Brescii i v Novém Jičíně a Příboře. Ačkoli je Roberto Formigoni malíř, tak se Zemánkem zpracovali stejné téma Vandrovaní a Vagabundů. Roberto Formigoni ve svých grafikách, např. *Vagabondaggio* [66],¹⁴⁵ *Globetrotter*, upřednostňoval skicovitý charakter svého rukopisu a hledá definitivní podobu svých linií, přičemž hlavním výrazovým prostředkem zůstává brilantní kresba.

Každý umělec prochází hledáním a vývojem své umělecké tvorby. U Jana Zemánka se dá říci, že z realistického figurativního přístupu se propracovává k abstraktnější tvorbě. Z další části sochařovy tvorby je cítit odkaz francouzských tzv. prokletých básníků. Svou tvorbou se bouří proti společenskému vývoji. Jiří Pometlo uvedl, že: „*Jeho plastiky naznačují neklid, vymanění se ze sevřenosti, z uniformity.*“¹⁴⁶

Autoportrét/ Vagabund 1 – v baretu [67]¹⁴⁷ (1992) představuje mezistupeň mezi realisticky pojatými figurami provedenými klasickou řezbou a postavami, které Zemánek pojednal pomocí techničtějšího náhledu v pozdějších dílech. Zároveň už předjímá antropomorfní sochy ze série *Vagabundů* z počátku 90. let. „Normalizovaný“ labilní postoj těchto postav již odkazuje ke změně v přístupu k materiálu a tvorbě v tomto období. Zemánkova tvorba v tomto období úzce souvisí s reflexí minimalistického výtvarného vyjadřování. Objevuje se zde syntéza objemů pomocí pravidelné, vibrující rýhy a barvy, která je nezbytná pro oživení figur.

Dřívější romantické *Vagabundy* nahrazují expresivnější *Darmošlapové* „vyzbrojeni elektrickými kytarami.“¹⁴⁸

*Ze života Darmošlapy*¹⁴⁹ je novela Josepha von Eichendorffa z rodu svobodných pánů Sedlnických z Choltic, která rovněž ovlivnila umělcovu tvorbu. *Darmošlap* [68]¹⁵⁰ Jana Zemánka z roku 2003 má místo houslí v ruce kytaru, zprvu klasickou, později rockerskou. Za darmošlapy byli označováni lidé, kteří za doby průmyslové revoluce nevytvářeli svou prací hmatatelné hodnoty.¹⁵¹

Darmošlapové Jana Zemánka jsou rockeři a hrají na elektrické kytary např. *Darmošlap – Duck Walking* [69],¹⁵² 2003, někdy akordeon např. *Harmonikář I.*,¹⁵³ *Harmonikář II.* [70].¹⁵⁴ U obou těchto soch z roku 2008 se jedná o stojící stylizované postavy. Nohy jsou rovné a opět je zde vyjádřen pohyb – nakročení, které je typické pro mnoho děl Jana Zemánka. Místo těla má harmoniku, kterou tvoří jednotlivé latě (parkety) a jsou vějířovitě sestaveny s menším nakloněním a následně sešroubovány ve spodní části. Rozdíl mezi těmito díly je v materiálu dub X ořech a v rozměrech, rozdílném postoji a tvaru klobouku. Obdobným dílem byl *Sedící harmonikář*¹⁵⁵ z modřínového dřeva. Postava kupodivu na ničem nesedí, ačkoli je sedící. Je přichycen k podstavci pouze za nohy. Tělo je součástí harmoniky, extrémně horizontálně vějířovitě protáhlé, která je tvořena jednotlivými latěmi, spojenými vespuďu šroubem s maticí. Hlava je skloněna k harmonice a na hlavě má klobouk.

V sochařově tvorbě můžeme pozorovat posun od řezbářsky pojatého *Autoportrétu/ Vagabund 1*, 1992 k více technickému náhledu v pozdějších *Vagabundech*. Ty už nepracovává dlátem. Jednotlivé články uchycuje pomocí kovových matic *Vagabund - velký*, 2000. Důležité je zdůrazněné vykročení nohy, což má paralelu ve starověkém Egyptě. U některých soch toto vykročení Jan Zemánek až nepřírozeně zdůrazňuje, *Darmošlap – Stratos Fender* [71]¹⁵⁶ 2003, čímž překračuje původní statickou této koncepce, možná i jako myšlenkový odkaz k existenciální labilitě kytarových tuláků.¹⁵⁷

Téma *Vagabundů* se uplatňuje u veřejných realizací, které vznikly ve spolupráci s architektem Zdeňkem Trefilem. U stopujícího vagabunda na restauraci Snoza ve Valašském Meziříčí, s názvem *Jenda chodec/ Johnny Walker* [72],¹⁵⁸ kterého Zemánek vytvořil v roce 2004, můžeme najít falickou symboliku. Zatímco poflakující se *Ležící vagabund* před vilou NN,¹⁵⁹ z roku 2007, zdařile koresponduje s dřevěným obložením domu a nabízí se jako místo odpočinku.

Ležící vagabund je proveden ve třech verzích. První vytvořený *Ležící vagabund* [73]¹⁶⁰ z roku 2007 se nachází u vily Fabian ve Valašském Meziříčí. Trup se skládá z osmi dubových fošen a noha tvoří poloviční šířku trupu. Levá

noha je v kolenu ohnuta do pravého úhlu. Hlava je tvořena čtyřmi fošny a ruce třemi. Ruce má vagabund spojeny nad hlavou. Forma tohoto díla souzní s architektonickou formou vily, a proto se společně dostaly do knihy *Slavné vily Zlínského kraje*.¹⁶¹ Další *Ležící vagabund*¹⁶² pochází z roku 2010 a nachází se v brněnském plenéru. Je z vagabundů největší. Jeho hlava je seskládaná ze dvou borových fošen a je nakloněna. Levou nohu má mírně pokrčenou. Ruce jsou tvořeny třemi fošny a tělo tvoří stejný počet fošen jako u předchozího. Poslední z *Ležících vagabundů* je v soukromém vlastnictví v Kuníně u Nového Jičína. *Ležící vagabund*¹⁶³ má poloviční velikost oproti brněnskému z roku 2010. Tělo tvoří šest fošen, ruce dvě fošny a hlavu pouze jedna. Noha je opět pokrčena, hlava nakloněna tentokrát na opačnou stranu, než je tomu u skulptury objektu v Brně. Použitý materiál jsou opět dubové fošny. Povrch je ve všech případech ošetřen lněným olejem s terpentýnem.

V poslední době se autor věnuje ztvárnění dynamičtějšího pohybu a poetice současné mládeže, kdy vítězí novodobý sport a dřevěná těla kytar nahrazuje skateboard *Skejbord'ák I.*,¹⁶⁴ *Skejbord'ák II.* [74],¹⁶⁵ *Skateboard*, popřípadě snowboard *Snoubord'ák na skle II.* [75].¹⁶⁶

Z poměrně komplexního celku vybočují reliéfy s tvářemi dívek, neboli s ptačími profily. Tyto optické klamy se staly ve druhé polovině 20. století Zemánkovým předmětem studia.

Cyklos *Hlavy a ptáci I.*¹⁶⁷ byl vytvořen pomocí dvou plátů překližky. Z obdélného kusu překližky sochař vyřezal ptačí siluetu a do křídla zakomponoval profil dívčí hlavy. Tuto vyřezanou siluetu z překližky v přírodní barvě umístil na černý překližkový podkladový plát a vedle umístil i obdélný kus, ze kterého vyřezal siluetu ptáka. Řazením, otáčením, opakováním pozitivu a negativu umělec plochu kompozičně rozehrál. Odřezanou část sklopil a vytvořil tak další profil tváře i ptáka.¹⁶⁸

K uměleckým dílům z poslední doby Jana Zemánka patří *Darmošlapky* (*Darmošlapka I.*, *Darmošlapka II.*). Jsou to ženské protějšky k jeho *Darmošlapům*, které vytváří poprvé. Kromě těchto dvou skulptur, vytvořil v roce 2012 *Darmošlapku III.* [76].¹⁶⁹ Inspirací mu byla Marilyn Monroe a nejznámější scéna kdy stojí nad kanálem s vlajícími šaty. Sám Zemánek řekl: „Rád

si pohrávám se slovy. A jaký je ženský ekvivalent k Darmošlapovi? Darmošlapka. V druhé části tohoto slova se skrývá sexuální vyznění. K vytvoření Darmošlapky mne přivedla nejdříve hra a skladba dřevěných lišt do vějířů jako u Harmonikářů, ale napadlo mne využití tohoto postupu jako v případě plisované vlající sukně. To je přece Marilyn, sexuální symbol, proto i mi název „DarmoŠLAPKA“ nepřípadal nemístný.“¹⁷⁰

3.3. Sochařská sympózia

Kromě hlavních figurálních a rostlinných témat, která Jan Zemánek v počátečním období rozvíjí, vytvořil několik děl na sochařských sympóziích. Příkladem může být např. dílo *Jednou dole, jednou nahoře* [77].¹⁷¹ Tato skulptura byla vytvořena na sochařském plenéru Concorso di scultura Ligna, v severoitalském Balbidu, jehož tématem bylo Narození, v roce 1991. Za toto dílo získal Jan Zemánek 3. cenu. Postavy se prohýbají jedna přes druhou, jako by byly na pochybách. Dvě ženské postavy sochař umístil na „schody“, jedna stoupá vzhůru, druhá naopak klesá. Tímto chtěl umělec symbolicky naznačit věčnost tématu zrození a koloběh života. Jednou je člověk „nahoře“ a jindy jej realita vlastního života srazí k zemi. V díle se také objevil motiv příchodu a odchodu ze života. Tyto sochy zhmotňují představu životního rytmu. Dramatičnost umělec vystihl prostřednictvím rýhování (hry světla a stínu), které má až charakter kanelur. Poprvé se tento prvek objevil v sochařově díle *Něco se stalo 1* [78]¹⁷² z roku 1988. Poté následovala další dvě díla *Něco se stalo 2*,¹⁷³ *Něco se stalo 3*.¹⁷⁴ Jan Zemánek vtiskuje do materiálu svých děl expresivitu vlastních citů.¹⁷⁵ Paralely kanelur (žlábkování) lze vysledovat na antických sloupech. Ve 20. století toto „kanelování“ používal Olbram Zoubek, např. v díle *Had* [79],¹⁷⁶ *Svržený anděl II.*, *Kazi*, *Libuše*. Kanelury Zemánka jsou ostré tz., že světlo a stín se láme ostře. Naproti tomu Zoubek použil jemného přechodu, tudíž světlo plynule přechází ve stín a naopak. Zoubkovo dílo je zpracováno tak, že působí „nedokončeně“ a to především díky zvolenému materiálu.

V roce 1995 vytvořil dílo *San Martino* 1995 [80],¹⁷⁷ za které získal cenu Ex aequo na Ex Tempore di Scultura su Legnio v italském Bellunu.

Jan Zemánek také experimentuje s obeliskem. Monumentální zpracování odkazuje na estetiku západních kultur a znovu ji zasazuje do dnešní doby. Umělec začíná používat průmyslové technologie jako například v provrtávané skulptuře vytvořené na sochařském sympoziu v roce 1999 v Balbidu – Millenio M a v Bellunu – Millenio X v roce 1997.

Zemánek ve svých dílech téměř nepoužíval polychromii, ale výjimkou potvrzující pravidlo je „sousoší“ *Vysoký tlak* [81]¹⁷⁸ (1992), které je polychromované. Sochař zde vytvořil dvě mužské postavy zády k sobě. Spojil je pomocí závitové tyče. Sousoší je stylizované, ruce a nohy jsou naznačeny pouze v siluetě. Modrá postava pevně stojí, červená je vychýlená a místo nohou má šipku.¹⁷⁹ V autorově pojetí je také možný výklad, že jde o kyvadlo. Téměř totožné dílo se stejným názvem vzniklo na sochařském sympóziu v Rožnově pod Radhoštěm.

Skulptura *Ode zdi ke zdi* [82]¹⁸⁰ byla vytvořena taktéž v Itálii v Balbidu. Zemánkovo dílo představují dvě ženské realistické postavy se stylizovanými vlasy a šaty. Vše bylo provedeno klasickou řezbou bez zanechání stop po dlátech. Oděv tvoří tenké „pásky látky“, které se mírně překrývají. Těla vzbuzují díky látce dojem svázanosti. Dílo bylo reakcí na události doby, překotné reakce společnosti, stejně jako v případě *Jednou dole, jednou nahoře*, tam byl pohyb znázorněn vertikálně – vystupující a sestupující postavy, tady horizontálně. Zprava doleva a opačně, zkrátka jak se říká, ode zdi ke zdi.

Roku 1998 vznikla v italském Trevigliu blízko Milána na mezinárodním sochařském sympóziu první *Síť života/ La rete della vita* [83].¹⁸¹ Tématem tohoto sympozia bylo třetí tisíciletí ve znamení internetu, dopravy, toku myšlenek, informací - všech sítí, co dnes obepínají svět. Jan Zemánek se při přemýšlení, jak námět uchopit, obrátil k sobě jako jedinci, jemuž koluje krev v žilách a cévách a jenž je proto také svého druhu síť. Poté svůj nápad konzultoval s lékaři - manželi Mudr. Mlčochovými a vznikl malý krevní okruh, tj. ta síť, která vede ze srdce do mozku. Vše je stylizováno do spletenice jako mimoúrovňové křižovatky dálnic. Protože naše století bylo ve znamení všech sítí měl umělec připraven model a v Itálii pak ideu vysekal do lipového kmene o průměru 50 cm a výšce 160 cm. Tímto dílem obrátil pozornost k té nejstarší a vlastně nejdůležitější síti v nás, v člověku. Původním názvem bylo *www. srdce MMM*, jako internetová zkratka world wide web a latinsky tři tisíce. Názvu tehdy rozuměli snad pouze uživatelé počítačů a internetové sítě. Pro lepší

porozumění Zemánek ke konci sympozia změnil název na *Sít života*. Originální myšlenka zřejmě mimo jiné rozhodla o tom, že umělec získal hlavní cenu.

Druhou *Sít života* [84]¹⁸² (2002) vytvořil umělec pro Českou zemědělskou univerzitu v Praze v Suchdole (dále jen ČZU), na objednávku tamního rektorátu. Pro tutéž univerzitu v minulých letech již vyřezal dřevěné státní znaky, znaky univerzity a vytvořil návrhy pro univerzitní insignie nových fakult, které byly realizovány. Varianta *Sítě života* je ve větším měřítku než první *Sít života* v Trevigliu. Materiálem bylo dubové dřevo, zatímco první síť byla z lipového dřeva. Skulptura byla vytvořena v architektonické spolupráci s Oldřichem Poulem. Zprvu byla umístěna venku v areálu parku ČZU, později ji z obavy před vlivem špatného počasí přemístili do interiéru nově postaveného studijního a informačního centra univerzity.

Millennio X bylo dílo z roku 1997 [85].¹⁸³ Obelisk je autorem vnímán jako civilizační symbol kultury a znak sounáležitosti národa. Pro Jana Zemánka se tímto symbolem stal za války v Jugoslávii, kde se válčící strany podepisovaly také tím, že ničily muslimské mešity a naopak muslimové křesťanské kostely. Prvním terčem a vyjádřením násilí podepsaného dávkou projektilů z kulometu. V tomto případě tvarem X, škrtem.

Zemánkovo dílo *Plást* [86]¹⁸⁴ pochází taktéž z Itálie, Simposio di scultura lignea, Balbido, 2003. Tématem tohoto sympozia byl Venkov. Podobá se jinému dílu Jana Zemánka a to *Sloupu I.* z roku 2004. U *Plástve* jsou jednotlivé proporce menší, takže působí mohutněji než *Sloup* a byly zde ponechány stopy po dlátech.

Z roku 2003 je Zemánkuv *Ikarův pád* [87].¹⁸⁵ Stylizovaný člověk s křídly padající z nebe. Kruhový podstavec pozvolna přechází v křídlo Ikarů. Tato část je dokonale opracovaná a nenalézají se na ni stopy po dlátech. Směrem vzhůru od pasu k druhému Ikarovu křídlu lze sledovat začínající stopy po dlátech. *Ikaros* byl vytvořen v rakouském městě Berg am Drau na sympóziu se stejnojmenným názvem.

V roce 2005 Zemánek vytvořil na sympoziích dvě podobná díla. Prvním byl *List* [88]¹⁸⁶ z Balbida a druhým *List* [89]¹⁸⁷ ze Sattendortu. Díla jsou

si podobná. Rozdíl se nachází ve velikosti a v materiálu. Rakouský *List* má okraje prořezané a byl vyroben z třešně, italský je hladký, větší a Zemánek jej vytvořil z borovice cirmolo.

Skateboard [90]¹⁸⁸ pochází z města Roncone, Trentino, Itálie. Na sympoziu v tomto italském městě byl autor pouze jednou. Na sympoziu, jako na mnoha jiných, nebylo zadáno téma – ústřední motiv. Tímto dílem se Zemánek přiblížil mladší generaci lidí vyznávajících zimní sporty, pohyb. Stylizovaná postava skateboardisty s nataženou levou rukou k nebi předvádí jednu z kreací. Skateboard byl vytvořen z kmene stromu a šikmo seřezán, aby skulptura vypadala jako v letu. Autor zde využil kontrast oblých a ostrých hran.

Dílo *Možná list* [91],¹⁸⁹ realizovaný na VI. mezinárodním sochařském sympoziu Hany Wichterlové v Prostějově v r 2007, je tvarově totožné jako jeho přípravný model, který byl popsán v kapitole „Od inspirace přírodními (organickými) tvary přes stylizaci až ke geometrizaci“. Někteří autoři sympózia vytvořili díla, jejímž ústředním motivem se stala figura. Byli jimi Valeriáno Hernández se svým *Myslítelem* [92],¹⁹⁰ Turhan Ozgur s dílem bez názvu [93]¹⁹¹ a Valeri Moskov s *Andělem* [94].¹⁹² David Kochavi se svým dílem *Trojité „V“* [95]¹⁹³ stejně jako Zemánek upustil od figurálního námětu.

V roce 2008 se Jan Zemánek opět vrací k jeho oblíbenému tématu listů v díle s názvem *List/ Úsměv* [96].¹⁹⁴ U většiny děl s tímto námětem se jedná o plošná díla, ale toto dílo je trojrozměrné. Skulptura byla nahrubo vyřezaná řetězovou pilou z dřeva cirmolo, (borovice vejmutovka – *Pinus strobus*) a poté opracovaná dláty a dalšími nástroji do finální podoby. List se nachází na vodní ploše v Rango, Blaggio Superiore, severní Itálie.

V roce 2010 vytvořil autor dvě díla. Prvním byl *Tanec* [97],¹⁹⁵ který je zároveň druhou skulpturou, kterou Jan Zemánek vytvořil v Rakousku. Celé dílo bylo vyřezáno z jednoho kusu kmene. Jsou to stylizované tančící postavy muže a ženy, které se naklání v taneční figuře. Nohy téměř splývají a horní části postav jsou v pozici „tělo na tělo“ a tento až erotický postoj splynutí má navíc podtrhnout i absence rukou. Skulptura je vytvořena z borovicového dřeva. *Tanec švestkový 2011* je složitější a dynamičtější než *Tanec* ze sympózia. Zde

jsou vyřezány jednotlivé nohy, u ženy jsou navíc naznačeny šaty a pohyb ve vlasech. *Tanec ořechový* 2010, opakuje tančící figury ze skulptury *Tanec*, pouze jejich excentrické umístění na černý dřevěný podstavec více podtrhuje jejich labilitu. Druhým dílem byl *Ležící vagabund* vytvořen na symposiu v Brně. Popis je uveden v kapitole „Figurální tvorba“.

3.4. Díla pro veřejný prostor, díla na objednávku privátních investorů

Mezi první díla, která nebyla zařazena mezi předchozí kapitoly lze považovat reliéf *Tatra v pohybu* [98]¹⁹⁶ z roku 1992. Jan Zemánek zvolil pro toto dílo příznačný motiv auta, které symbolizuje tento významný kopřivnický automobilový podnik. Ústředním motivem byl design předních blatníků nejstarších Tater, které v tomto podniku vznikly. Především charakteristické tvary těchto blatníků mají představovat onen „pohyb“ ve vývoji od Tatry 11 po legendární proudnicový tvar blatníku Tatry 87. Kompozici toho reliéfu tvoří 5 na sobě položených tvarů předních blatníků. Spodní blatník, nejstarší Tatra má v sobě negativní vybrání, prolis pro náhradní pneumatiku a tento tvar v pozitivním provedení předního kola, kompozici vyvažuje ve třetím blatníku. Kompozici završuje již zmíněný tvar blatníku Tatry 87. Celková kompozice blatníku je v horizontální ose nakloněna cca 30 stupňů doprava. Sochař použil, tak jako při výrobě kopyt těchto blatníků v továrně, lipové fošny lepené do bloku. Nejen pro odkaz na ruční výrobu prototypů, přiznal při opracování lipového bloku stopu dláta, ale taky pro vyjádření exprese, pohybu. Exprese se nabízí i při výkladu, proč sochař použil kompoziční pootočení, naklonění reliéfu. Sám k tomu dodává, že ono natočení může symbolizovat vzpínající se koně, koně pod kapotou automobilu. Reliéf byl tónován ve dvou odstínech. Přírodní střední hnědé, odkazující na výrobu prototypových dřevěných kopyt blatníků a v zelené, kterou sochař použil při vzpomínce na barvu Tatry 11, kterou vlastnila rodina. Reliéf byl realizován jako Zemánkova poslední realizace prostřednictvím Díla, podniku ČFVU v Ostravě na základě objednávky závodu Tatra Kopřivnice pro nově dostavený Kulturní dům Tatra Kopřivnice.

S mobilními plastikami tzv. mobily experimentoval Zemánek v dílech, které nazval *Ptáci – mobil* [99].¹⁹⁷ V tomto cyklu autor použil jak překližkových plátů, tak dřevo opracované klasickou řezbou. Těla samotných ptáků byly stylizovány, ale v některých se přibližuje i reálnému tvaru těl hus. Mobily využíval ve svých pohyblivých plastikách např. akademický sochař Jiří Novák – *Křídla (mobil)* [100]¹⁹⁸ z roku 1987. Pohyb je symbolicky přítomen i v *Listech*

z roku 1996 [101],¹⁹⁹ které jsou v klidu, ale stačí, aby zafoukal slabý vánek, a listy se dají do pohybu. Téma organismu listů autor rozvíjí také v současnosti.

Totem plný odkazů, označen jazykem kontrastů a protikladů dnešní doby. Toto téma rozvíjí na výjimečně vysokém díle s názvem *Pyramida* [102],²⁰⁰ 1997.²⁰¹ *Pyramidu* tvoří opracovaná spárovka z lipových fošen ve tvaru trojúhelníku a je vlastně jen jednou stěnou klasického čtyřstěnu. *Pyramida* byla v místě zlatého středu rozřezána. Konečné dílo tak tvoří dva velké díly a tři malé uprostřed. Malé díly byly schodkovitě umístěny přes sebe a vždy o kousek přečnivají.

V roce 1997 Zemánek dostal zakázku na *Monstranci pro papeže Jana Pavla II.* [103]²⁰² od objednavatele, který chce zůstat v anonymitě. Monstrance je vytvořena ze švestkového dřeva a je zčásti pozlacena. Znázorňuje ruce podpírající srdce, z něhož vycházejí tři svazky paprsků jako znamení trojjedinosti Boha. Srdce je otevíratelné tak, aby se do něj dala ukládat hostie. Přes průzor rány - připomínající umučení Ježíše Krista – vytváří Božské oko. Rána je osazena českými granáty jako symbolu krupěje Kristovy krve. Umělec přistupoval k dílu s velkou pokorou. Celou práci konzultoval s novojičínským farářem Aloisem Peroutkou.

K tradičním tématům na veřejných prostranstvích patří pomníky. Jan Zemánek těchto pomníků zhotovil několik pro Nový Jičín a města přilehlá.

Pro Nový Jičín umělec zhotovil fontánu - *Kytara Karla Kryla* [104]²⁰³ (2004), kde hlavní motiv „hraje“ kytara, neodmyslitelná od této osobnosti.²⁰⁴ Kytara zde potřebuje ke „hraní“ vodní struny. Skulptura je vytvořena z dubových fošen a je umístěna nedaleko autobusového nádraží. Aby dřevo vydrželo ve vodním prostředí, je zde poprvé autorem přiznána spára mezi jednotlivými fošami vytvořena za tím účelem, aby voda, která přitekla, taky odtekla. Na tomto díle sochař spolupracoval architektonicky se Zdeňkem Trefilem, který dohlížel na realizaci betonové vany fontány, v níž je kytara osazena. Realizace byla získána na základě vítězství ve veřejné soutěži, vypsané Městem Nový Jičín v roce 2003 na zhotovení a instalaci uměleckého díla – fontánky v prostoru nově vznikajícího parčíku u autobusového nádraží v Novém Jičíně.

Byla stanovena 3 kritéria – celková výtvarná úroveň díla, reflexe díla ve vztahu k městu, celková cena díla. Nápad použít kytaru ve vztahu ke Karlu Krylovi, který v Novém Jičíně žil a chodil do základní školy, byl podložen i osobní Zemánkovou zkušeností a kamarádstvím s Karlem Krylem. Proto ten důraz na nepomníkový charakter fontány, která připomíná osobnost písničkáře, ale zprostředkovaně, nepateticky, tak jakým v očích sochaře Kryl byl.

V architektonické spolupráci se Zdeňkem Trefilem vytvořil Jan Zemánek v roce 2004 na místě židovské synagogy ve Valašském Meziříčí *Památník Holocaustu* [105],²⁰⁵ symbolizující transport židů do koncentračních táborů. Toto umělecké dílo zřetelně odkazuje ke katastrofě 20. století – holocaustu. Sochař vytvořil židovskou hvězdu ve tvaru hexagramu (Magen David). Davidova hvězda je tvořena dvěma trojúhelníky, které se navzájem proplétají. Jeden trojúhelník je z železničních pražců, (odkaz na transporty Židů), druhý z hoblovaného dubového dřeva – symbol obnovy s citátem z Tóry v hebrejštině: Aby děti posledního pokolení věděly, povstaly a zvěstovaly jejich dětem...²⁰⁶ Podstavec tvoří trojúhelník z černého mramoru. Do něj jsou vepsána jména všech 150 zavražděných Židů. Inspirace Davidovou hvězdou pochází z Terezína. Na tamní konstrukci Davidovy hvězdy jsou použity kolejnice.²⁰⁷

Interiér haly Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně je příkladem spolupráce bratří Jana a Václava Zemánkových. „*K ikoně zlínského průmyslu odkazuje série objektů zobrazujících sandály vtipně pojmenované i baťovskými cenami*“ *Baťovka 99* [106],²⁰⁸ *Baťovka 199* [107]²⁰⁹ a *Baťovka 999* [108],²¹⁰ z roku 2004.“²¹¹ Pokračují v řadě nepomníků, objektů usilujících o civilní, nepatetické připomenutí jistých milníků, historie. Baťovky všechny jsou vytvořeny z tónované překližky. *Baťovka 99* je nejjednodušší – jsou to pouze dva ohnuté pásy překližky připevněné na „podrážku“. Větší pás se nachází zhruba v polovině a je připevněn k okrajům sandálu. Menší se nachází kousek od okraje, aby se do něj dal vsunout palec a je červeně tónovaný. *Baťovka 199* je název druhého sandálu, který je už složitější. Jsou to dva pruhy překližky, z nichž je každý stočený jakoby do podoby čísla 6 a jeden z vnitřní části tónovaný opět červeně. Horní konce čísla 6 jsou spojeny u sebe a „bříška“ na bocích tak, aby se do ní dala vsunout noha. Je to typ boty, které se říká

„žabka“. Jan Zemánek k němu navíc přidává kus překližky, který je rozřezaný a napodobuje lidskou chůzi. Stejně je toto nakročení provedeno v další botě. Poslední je typický sandál *Bařovka 999*. Vznikl překřížením dvou pásů překližky, z nichž horní je tónovaný. Podrážka je vyrobena z lamina pokrytého šedostříbrnou vrstvou.

První Zemánkovou realizací z cortenového plechu je socha plovoucího listu zv. *Fontána List* [109]²¹² z roku 2006 pro terasu restaurace Snoza ve Valašském Meziříčí. Autorem projektu terasy je Ing. arch. Zdeněk Trefil. Nápad použít cortenový 6 mm plech a jeho následné zkorodování vycházel z jisté podobnosti procesu koroze a podzimu v cyklu přírody. Objevují se již i náznaky inspirace blízkým východem, „*neboť využití vodního zrcadlení patří k tradičním motivům muslimské architektury*“.²¹³ Mírně stočený *List* „pluje“ na vodní hladině, jako by právě dopadl ze stromu na vodní hladinu.

Aktivně působící Klub rodáků a přátel města Nového Jičína oslovil poprvé v roce 2007 sochaře se žádostí o vytvoření pamětní desky rodáka Karla von Schwarze, výjimečné osobnosti v oblasti železničního stavitelství druhé poloviny 19. století. Cílem aktivity spolku je připomínat významné osobnosti, rodáky, kteří byli v nedávné minulosti pozapomenuti. Pamětní deska byla odhalena 23. 7. 2007 na rodném domě v Žilině u Nového Jičína. Je na ní použit siluetový profil osobnosti a jeho monogram, který používal po udělení titulu barona císařem za zásluhy o rozvoj železnice v monarchii.

Ve Smetanových sadech se nachází *pamětní deska* vynálezce tepelného čerpadla *Petera von Rittingera*²¹⁴ [110],²¹⁵ vytvořena k dvoustému výročí jeho narození v roce 2011 rovněž na popud Klubu rodáků a přátel města Nového Jičína. Ke zkonstruování prvního funkčního tepelného čerpadla došlo v roce 1855. Na místě, kde se nachází pamětní deska, kdysi stávala kasárna. Důvodem umístění pamětní desky právě zde byla skutečnost, že vynálezcův otec byl důstojník, který zde s rodinou bydlel.

Překližkový reliéf *Klaviatury* [111]²¹⁶ z roku 2008 je odkazem na výuku klavíru v ZUŠ. Zde se toto dílo také nachází. Jsou to prořezané, do sebe navzájem propletené a zasunuté tři pláty překližky. Některé kusy jsou pryč úplně, některé jsou natočené. Překližka je natřena černě a klávesy na bílo.

Jejich tři řady působí dynamicky a jsou propojeny vždy nějakou klávesou, která je prodloužena.

Oskárka [112]²¹⁷ z roku 2008 vznikla na popud zisku ocenění Oscar (ceny Americké filmové akademie) Markétě Irglové a Glenu Hansardovi. Postava je ozvukem originální sochy Oscara, která však místo meče drží ve stejné pozici kytaru. Je to ženská stylizovaná postava M. I., ke které také odkazuje švestkové dřevo, typické pro Valachy.²¹⁸ Na díle najdeme také spojení s G. H.. Jsou to symboly a jedním z nich je dlažební kostka, na které *Oskárka* stojí. Odkazuje na to, že Hansadr začínal svou uměleckou dráhu na ulici a druhým je vyřezaná kytara do nohou *Oskárky*. Symbolizuje jeho kytaru, která je prodřená z neustálého hraní.

Socha *Attily*, jejímž autorem je Ernst Kubiena, zdobila Radnici v Novém Jičíně už za první republiky. Po roce 1945 zmizela neznámo kam. Více než 60 let byla zadní část budovy radnice v Novém Jičíně prázdná. Teprve před rokem 2009 se začalo uvažovat o tom, co umístit na bývalé místo *Attily*. Jedním z návrhů bylo udělat kopii původního *Attily*, ale návrh byl nakonec zamítnut, a to z důvodu, že se kopie měla dělat podle fotografií a nebyla by přesná. Proto přišel Jan Zemánek se svým návrhem, který byl posléze přijat a odsouhlasen.²¹⁹ V roce 2009 se na někdejší místě *Attily* ocitla socha *Chodce* [113],²²⁰ jako symbolu svobody, odcházení a přicházení různých kultur (českých, německých a židovských). Nechybí ani klobouk, symbol města, který je s městem historicky svázán. „Někdo může v chodci vidět generační výměnu nebo krok do neznáma“ – komentuje Jan Zemánek, když popisuje své dílo.²²¹ Socha *Chodce* je vyrobena z cortenového plechu, který je zrezavělý. Rez tak symbolizuje, že Chodec není nikdo „povýšený“, ale kdokoli z nás, (na kom se čas podepsal). Byl to umělcův dar městu.²²²

Podnětem k realizaci dalšího díla z roku 2010 se stalo výročí úmrtí významných novojičínských rodáků Alfreda Neubauera,²²³ Antona Koliga²²⁴ a Julia Newalda²²⁵ a opět aktivity Spolku rodáků. Všichni tři se narodili poblíž tohoto *Troj památníku* [114],²²⁶ který stojí nedaleko místa, kde původně stávaly domy těchto tří osobností. Alfred Neubauer byl věhlasnou osobností

motoristického sportu před a po 2. světové válce. Anton Kolig zanechal ve světě výtvarného umění svými pracemi nesmazatelnou stopu. Julius Newald byl někdejší starosta hlavního města monarchie, Vídně.²²⁷ Sousoší zobrazuje tři stylizované chodce bez hlav a rukou a soustředí se na pohyb, vykročení z rodného města do tří stran. V oblasti „hlavy“ je napsáno jméno rodáka a na „hrudi“ čím byl dotyčný významný. Dílo je taktéž vyrobeno z cortenu, což je odolná ocel a na ní je tvrdá korozní vrstva, která už dále neoxiduje.²²⁸

Další skupinu děl lze pracovně nazvat „paravany“. Mezi přípravné modely patří *Paravan I.* [115]²²⁹ a *Paravan II.* [116].²³⁰ Tato dvě díla jsou si podobná. Čtverec z lišt, do kterého Jan Zemánek vyřezal kruh, lišty středem protkl kovovou osou a opětovně umístil zpět do čtverce. Lišty z kruhu lze otáčet a vytvářet několik variant her světla a stínu. Jako podstavce autor zvolil soustředné kruhové stupně. *Paravan* [117]²³¹ v Kuníně, je vyroben z KLH panelu.²³² Ústředním motivem jsou dvě stylizované ryby v kruhu, z něhož trčí pouze ocase. Rozřezáním těchto ryb na pravidelné části, jejich navlečením na horizontální osy vzniká při jejich různém pootočení tvarová hra i hra světla a stínu. Objednavatelé jsou věřící – protestanti a proto sochař zvolil symbolický motiv ryby. Společně s Janem Zemánkem na tomto díle architektonicky spolupracoval Tomáš Kudělka.

Autorem návrhu dřevěného objektu *Fáze měsíce* [118],²³³ v Novém Jičíně – Žilině, je Jan Zemánek a Tomáši Kudělkovi byla připsána architektonická spolupráce. Vysoký objekt vytvořil autor z KLH panelů. Obrys lze definovat jako vysoký lichoběžník s dvěma kruhovými otvory. Menší otvor se nachází ve spodní části a byl celý odstraněn. Větší kruhový otvor byl Zemánkem doplněn o kruh, který je o něco menší než samotný otvor a osově umístěn na tyč tak, aby se s kruhem dalo otáčet. Skrz kruhové výřezy lze pozorovat krajinu, večer i oblohu. Samovolně se otáčející plný kruh v nejvyšším otvoru při nasvětlení někdy vytváří úplněk, jindy nov. Toto dílo bylo vyrobeno v mateřském závodě na výrobu KLH panelů v rakouském Stockerau podle výkresů, které jim autoři zaslali. Sochařův zásah se omezil na osazení horního prázdného kruhu její menší mobilní výplní a spolu s architektem na vztyčení díla v konkrétním místě.

Kytary [119]²³⁴ 2011 jsou vyrobeny z KLH smrkového panelu. Dřevěný blok zůstal investorovi po dostavbě rodinného domu, montovaného z KLH panelů. Jde o kompozici tří tvarů kytarových korpusů a jak je u autora obvyklé, hmotová kompozice počítá s efektem tvarového prořezání. Největší otvor tak vzniká u klasické kytary. V menší úpravě, vyřezáním rezonančního kruhového otvoru, byl tento kus použit na třetí kytaru jeho přiklícením na základní plochu. Mezi oběma klasickými tvary a i jejich maximálním reliéfním rozponem je umístěn tvar druhé, elektrické rockové kytary, která má prořezán otvor ve tvaru krytu. Samotný tvar je jen nízce profézován, stejně jako struny této kytary. Jediná tato kytara má naznačeny struny, u zbylých dvou chybí i pouhé náznaky krků kytar. Aby klasický tvar první kytary nezůstal prázdný, vložil do něj Jan Zemánek tělo houslí, ale z modřínového dřeva. Architektonické umístění díla do schodiště a na přiznanou stěnu z KLH panelů, je dílem Ing. arch. Oldřicha Poula.

3.5. Medaile, insignie, heraldika

Prvním dílem, které lze zařadit do této skupiny děl bylo *15 rokov – Tatra v Čadci* [120].²³⁵ Tato pamětní medaile vznikla roku 1972 ve spolupráci mezi v tu dobu četařem základní vojenské služby Janem Zemánkem a budoucí celoživotní partnerkou Soňou Paukovou, absolventkou Střední uměleckoprůmyslové školy v Kremnici, obor medailérství. Pobočný závod Tatra v Čadci vyráběl náhradní díly v nové továrně, které jak k té době patřilo, měla patronát s nedalekým vojenským útvarem, kde si odbyval jednoroční vojenskou službu Jan Zemánek. Propagační oddělení závodu požádalo Zemánka o vytvoření návrhu a následně sádrového modelu medaile. Avers medaile zobrazuje pohled na tovární komplex Tatry a na reversu jsou kompozičně seřazeny náhradní automobilové díly z produkce továrny.²³⁶ Medaili v počtu 300 ks vyrazila Kremnická státní mincovna v materiálu tombak.

Zadavatelem *Pamětní medaile* [121],²³⁷ 2001 bylo město Nový Jičín. Medaile byla vytvořena k 500. výročí vzniku radnice. Podmínkou k jejímu zhotovení bylo vyobrazení radnice na aversu a užití městského znaku na reversu. Sochař zadání přesně akceptoval, když vytvářel sádrový model medaile. Jako hrdý rodák Nového Jičína připojil také pohled zpoza historického podloubí na radnici, která má podobu moderní přestavby z roku 1930. Na reversu je zobrazen i kamenný portál se znakem Nového Jičína, nacházející se v přízemí radnice. Autor navrhl vložení lístku ručního papíru s vysvětlujícím textem a s otiskem historického městského pečetidla v červeném vosku. Lístky vložené do krabiček byly limitovanou edicí. Medaili vyrazila do bronzu Kremnická mincovna v srpnu 2001 v počtu 300 kusů.²³⁸ V roce 2009 vznikla další *medaile* [122]²³⁹ pro Nový Jičín, při příležitosti dokončení generální rekonstrukce náměstí, a to pouze avers s motivem náměstí s textem Město Nový Jičín MMIX, v počtu 300 ks v materiálu starobronz vyrazila Kronika Jablonec.

V roce 2001 vytvořil *Merito České zemědělské univerzity v Praze* [123].²⁴⁰ Zemánek byl požádán rektorem univerzity Prof. Kozákem o vytvoření netradičního znázornění zemědělství. Nepoužil obecně známý

symbol Pomony, bohyně úrody, ale do levé části oválu medaile umístil profil mladé dívky a do pravé části brázdy v krajině, vrstevnice země, z jejichž tvaru se postupně vynořují dva letící ptáci, dotýkající se vlasů dívky. Každý z nich má natočenou hlavu na jinou stranu. Mimo tento reliéf se na oválu také nachází nápis „MERITO“, a logo ČZU²⁴¹ s obilným klasem. Medaili v počtu 200 ks patinovaný bronz, 200 ks patinované stříbro a 200 pozlacených kusů vyrazila Státní mincovna v Kremnici.

Dále pro Univerzitu vytvořil insignie rektora, prorektora a děkanů jednotlivých fakult. Všechny insignie děkanů mají stejnou spodní kruhovou část – je zde vyobrazen český lev s nápisem Česká zemědělská univerzita v Praze a kolem je tenkou linkou vyryt kruh. Horní části mají stejný základ a tím je ovál, poté se reliéfy liší podle fakult. *Insignie technické fakulty* [124]²⁴² má v oválu ozubená kola, *Insignie lesnické fakulty* [125]²⁴³ strom, *Insignie agronomické fakulty* [126]²⁴⁴ knihu a klas. *Insignie provozně ekonomické fakulty* [127]²⁴⁵ chmelový list a listy papíru, na *Insignii ITSZ fakulty* [128]²⁴⁶ je použito logo tohoto institutu. Autor plnil obsahové zadání děkanů jednotlivých fakult. Ve všech případech je materiálem pozlacený kov, který do raznic vyrazila Státní mincovna v Kremnici. *Insignie rektora univerzity* [129]²⁴⁷ má v kruhové části také lva a navíc kolem něj ozdobný kruh, perlovec, s motivem lipového listu, *Insignie prorektora univerzity* [130]²⁴⁸ má v kruhové části českého lva a mezi ním a perlovcem, tvořeným obdélníčky, je nápis Česká zemědělská univerzita v Praze. Tento nápis je na všech kruhových částech insignií. Horní oválné části mají poslední dvě zmíněné Insignie stejné. Je to vyobrazení všech fakult univerzity.

O rok později vytvořil Zemánek pro ČZU *pamětní medaili* [131]²⁴⁹ k 50. výročí vzniku univerzity. Je na ní opět vyobrazen český lev stojící nad náznakem krajiny, název univerzity, číslo výročí a římská písmena značící rok vzniku a výročí univerzity.

Stejně jako se vyměňovaly státní znaky po roce 2003, taky došlo k potřebě vyměnit řetěz novojičínského starosty s ještě státním znakem ČSSR za jiný. Po předcházející spolupráci Zemánka s městem na návrhu městského

praporu, který navrhl, rada města odsouhlasila v roce 2007 návrh *řetězu starosty* [132],²⁵⁰ který vycházel z původní historické pečeti města s plastickým znakem Nového Jičína. Tato oválná část je opatřena po obvodu nápisem „Insignia civitatis neotitschinensis“ a je zavěšena na menším oválném štítku se dvěma bočními výřezy, ve kterých je zavěšen samotný řetěz. Menší štítek nese plastické ztvárnění moravské orlice a články řetězu nesou plastické vyobrazení půlené zavinuté střely. Podle návrhu vyrobila v postříbřeném kovu firma Kompakt Valašské Meziříčí.

V roce 2008 byl Jan Zemánek přizván ke spolupráci na projektu Ing. arch. Karla Rosického stavby nové kaple v obci Budeč u Žďáru nad Sázavou, na místě, kde v minulosti stávala menší kaple. Zadání se týkalo vnější výzdoby věže kaple. Protože původní kaple byla zasvěcena Panně Marii Sněžné a dochoval se původní kříž, se symbolikou sněhové vločky, odkazující k Panně Marii Sněžné, vznikl nápad osadit věž kostela replikou původního kříže a na čelní stěnu věže umístit nápis Maria v duchu barokního marianotypu, ale s kompoziční návazností na tvar zešíkmení věže. S tímto grafickým řešením pomohla Ing. arch. Lada Poulová. Věž kaple byla osazena křížem, nápisem Maria (marianotypem) a třemi sněhovými vločkami (vycházející z tvaru původní vločky na kříži) v provedení leštěný nerez 6 mm plech. Kaple byla o rok později vyhlášena Stavbou roku kraje Vysočina. Na základě předcházející spolupráce architekt, výtvarník, investor, zastupitelé obce, Zemánek dostal přímou zakázku od starosty obce na *Pamětní medaili Žehnání kaple Panny Marie Sněžné v Budči* [133].²⁵¹ Jedná se o avers kruhové medaile s nápisem po obvodu Žehnání kaple Panny Marie Sněžné. Uvnitř tohoto nápisu je zmenšenina kaple, pod níž je ústřední motiv z písmen „MARIA“ sestaven do marianotypu. Horizontálně je uveden název místa, kde se kaple nachází a římskými písmeny označen letopočet žehnání kaple generálním vikářem brněnské diecéze 8. 3. 2008. Medaili vyrazila v počtu 300 ks postříbřený kov Kronika Jablonec.

V roce 1995 vytvořil Jan Zemánek sérii *znaků měst a obcí okresu Karviná* [134].²⁵² Autor vytvořil šestnáct reliéfů z voskovaného lipového dřeva pro Okresní úřad Karviná. Podkladem pro jejich vytvoření byla kniha Karla Müllera *Pečeti a znaky obcí Českého Těšínska*.

O rok později Zemánek vytvořil *Znaky měst okresu Nový Jičín* [135]²⁵³ z lipového voskovaného dřeva. Jedná se o zakázku deseti znaků měst okresu pro zasedací síň Okresního úřadu v Novém Jičíně. Podklady pro vyobrazení a popis těchto městských znaků Zemánek našel v *Místopisu obcí okresu Nový Jičín*.

V roce 1995 byl Zemánek přizván ke spolupráci na projektu Ing. arch. Petra Havla rekonstrukce Zámku Fryštát v Karviné. Jednalo se o výzdobu vstupní části zámku a po konzultaci s PhDr. Alexandrou Rebrovou bylo rozhodnuto o vytvoření rodových erbů podle dobové dokumentace a odborné konzultace s PhDr. Karlem Müllerem.

Jan Zemánek vytvořil znaky, které patří osmi nejvýznamnějším rodům, v jejichž držení se zámek Fryštát nacházel nejdéle. Jedná se o reliéfní zpracování bez polychromie. Barvy jsou dle heraldických zásad tvořeny vodorovnou šrafurou - modrá, svislá šrafura – červená. Korunky nad erby mají různý počet kuliček – perel. Používají se pro označení postavení rodu. Hrabě má např. 9 kusů perel. Nejnižší postavení měli svobodní pánové a tomu také odpovídá počet 5 kusů perel. Všechny erby mají pásy se jménem rodu a znak v barevném provedení na stuze. Všechny znaky vycházejí z historické podoby. Prvními pány byli *Těšíňští Piastovci* [136],²⁵⁴ polská knížecí dynastie. Druhými majiteli byli šlechtici *Cikáni ze Slupska* [137].²⁵⁵ Dalším vlastníkem zámku byl katolický šlechtic *Zdeněk Žampach z Potštejna* [138].²⁵⁶ Čtvrtým majitelem byl *Jindřich Václav z Minstrberka* [139].²⁵⁷ Pátými majiteli byli *Gašínové z Gašína* [140].²⁵⁸ Dalším rodem sídlícím na zámku byli *Haugvicové* [141].²⁵⁹ Poté byl zámek v rukou irského šlechtice Mikuláše *Taafea z Carlingfordu* [142].²⁶⁰ Posledními majiteli byl hraběcí rod *Larisch-Mönnichů* (Laryš ze Lhoty) [143].²⁶¹

Všechny tyto znaky a erby vynikají vysokým řemeslným zpracováním a technickou dokonalostí.

4. Závěr

Jan Zemánek se narodil 7. června 1947 v Novém Jičíně. Je uznávaným sochařem 2. poloviny 20. a počátku 21. století, nejen doma, ale také v zahraničí, a to především v Itálii, kde se zúčastnil od r. 1991 patnácti mezinárodních sochařských symposií a konkurzů např. v Bellunu, Trevigliu, Balbidu, kolektivních výstav v Brescii, Novellaře, a výstav děl svých a své ženy Soni v Terme di Comano, San Felice del Benaco apod.

Uznávanou osobností je rovněž díky svému dlouholetému pedagogickému působení na ZUŠ v Novém Jičíně, (1970 – 2013), kde vychoval a na profesionální uměleckou dráhu připravil cca 100 žáků. Na této škole vyučuje několik výtvarných disciplín. Patří mezi ně řezbářství, práce se dřevem, modelování a samozřejmě kresba, s kterou začínají všichni jeho žáci, a poté se specializují na jednotlivé obory. Zemánek připravuje své studenty na střední umělecké školy, vysoké školy uměleckého směru, AVU Praha, VŠUP Praha, PdF, FF a také na Fakulty architektury v Praze, Brně, Bratislavě, Liberci. Jeho studenti se často umisťují na předních příčkách mezinárodních výtvarných soutěží a za své práce získávají ocenění ve formě medailí, diplomů a aj. (např. z celonárodní přehlídky ZUŠ Oči dokořán, z Bienále fantazie v Martině, SR, Bienále v japonské Kanagawě, apod). Na těchto výsledcích se kromě Jana Zemánka podílí také jeho manželka Soňa.

Souběžně s pedagogickou činností se zhruba od roku 1990 začal věnovat kurátorské činnosti, organizaci výtvarného života v městě a okolí. Byl zvolen prvním předsedou spolku výtvarných umělců Valašska Arkáda. Jeho aktivita zahrnuje vše od výstav a soutěží dětského výtvarného projevu, až po výstavy profesionálních umělců, jejich organizaci doma i v cizině, především v partnerských městech Nového Jičina, zahajovací slova k výstavám profesionálních umělců a spolku ARKÁDA, příprava a realizace výstavy Akce těla I v Nové galerii Žerotínského zámku v Novém Jičíně v roce 2011, která byla věnovaná odkazu novojičínského expresionisty Antona Koliga. V roce 2013 se chystá pokračování, Akce těla II, zahrnutá do kulturních akcí věnovaných sedmistému výročí města Nového Jičina.

V Zemánkově vlastní tvorbě se dají vysledovat dvě hlavní větve, a to figurální a „organická“. Na první výstavě, uspořádána v Novém Jičíně, kde se představili oba manželé Soňa a Jan Zemánkovi, je u Jana již zastoupeno toto dvojí uchopení, které v průběhu času sochař střídá tak, že jednou vytváří cykly, kde je hlavním objektem figura, nebo její část a jindy se opakovaně vyjadřuje v organických *Letokruzích*, pak *Listech*. Kurátorem výstavy a autorem úvodního slova v katalogu byl Otakar Zelenka, který ovlivnil počátky Zemánkovy tvorby, a to především formováním a podporou svobodného výrazu, častou uměleckou diskusí, kterou oba formulovali své premise. V následujících letech uskutečnili několik společných výstav.

Později na Zemánka působila tvorba Vladimíra Preclíka. Zemánkovi imponovala Preclíkova práce se dřevem, jako všestranným výtvarným materiálem a jeho ničím neohraničený postup zpracování dřeva, od přiznané řezby po hladký povrch pokrytý barevným lakem, kůží, hřebíky, ale vždy vycházející z materiálu a jeho možného opracování. Přímé ozvuky, nebo následování, rozvíjení sochařovy tvorby v Zemánkově díle nenajdeme, ale Preclík obrátil jeho pozornost na výtvarné využití současných technologií zpracování dřeva, konkrétně kreativní práci s překližkou.

Zemánkova díla *Oi!*, *Jednou dole, jednou nahoře* a *Ode zdi ke zdi* jsou podobná svým kanelováním dílům Olbrama Zoubka *Had*, *Kazi* a *Libuše*. K Zoubkovu dílu se koncem osmdesátých let Zemánek hlásí i v existenciálním pojetí soch lidské figury jejich vychýlením, ohnutím. Tato pozice je mu velice blízká, podtrhuje nepomníkový charakter sochařství, vcítění do lability, prchavosti okamžiku i jistou dávku ironie.

V „organické“ větvi lze vypočítat formální vliv Lucia Fontany, na Zemánkova díla především v prořezávání překližkových desek. Fontana používal k prořezávání věci, které se používají v běžném životě. Jednalo se o sekyru, nůž, pero aj. Zemánek je v tomto ohledu konzervativnější a k prořezání používá pilu. Poté, co prořezání dokončí, mnohdy dále dílo upraví vyklopením, vyjmutím či propletením prořezané části. Např. propletení lze vypočítat v díle *Listy*. Lucio Fontana se při své práci dostával až do jakéhosi psychického automatismu, kdežto Jan Zemánek své „tahy“ předem pečlivě promýšlí.

U obou větví lze pozorovat posun od klasické řezby *Země* z roku 1990, přes stylizaci *Masivy I.*, *Masivy II.* ke které dochází o dva roky později, k „jednotlivostem mikrokosmu listů“.²⁶² V celém cyklu „Listů“ diváka zaujme textura překližek *List 1*,²⁶³ *List 9*²⁶⁴ z let 1997 a 1998, popřípadě monochromatická čerň *List 2*,²⁶⁵ 1996, „v některých rezonuje i typický profil vagabundů“²⁶⁶ *List 14 – Vagabund I.*,²⁶⁷ *List 15 – Vagabund II.*²⁶⁸ 1998. Podobné ohlédnutí lze vypočítat také ve figurální linii Zemánkovy tvorby, od klasickou řezbou pojatého reliéfu *Rodiny* přes stylizované *Vagabundy* až k *Darmošlapům*. Obě vrcholné fáze spojuje velká míra geometrizace a stylizace. V současnosti Zemánek stále více používá prefabrikáty a technické prvky.

Zde také uplatnil ohlasy minimalismu a konstruktivismu. Sochaře se svým minimalismem pomalu dostává až do roviny, kdy začne hledat takové „špalky“ dřeva, aby s nimi už nemusel nic dále dělat.²⁶⁹ Osobně jsou mi bližší abstraktní témata s přírodními motivy, a to i pro jejich větší míru originality a možnosti interpretace.

Zemánek byl po roce 1989 častým účastníkem symposií a na některých, především na mezinárodních sympóziích v Bellunu, Balbidu a Trevigliu, získal ocenění. Měla-li bych zhodnotit jeho účast, jeho výtvarné vystoupení, pak mohu konstatovat, že v porovnání s ostatními účastníky patřil k experimentující části a pozvání k účasti na této mezinárodní události vnímal jako poučení, ale i sebevědomou konfrontaci. Přes rozdílnost témat, která byla organizátory předem vyhlášena, i kolísavou úroveň některých realizací, odnáší si jako základní poznatek toleranci a úctu publika k vytvořeným dílům a umělcům, jaká ovšem nepřekvapuje v tradičním kulturním prostředí.

Považuji za důležité rovněž uvést literární inspirační zdroje Zemánkovy tvorby. S jistou mírou nadsázky se dá říct, že příklady z literatury Zemánkem citované, nebo parafrázované, jsou z podobné branže. Do galerie kulturních tvůrců patří Jack Kerouac a jeho román „*On the road*“, Herman Hesse s novelou „*Knulp*“, Josef von Eichendorf novelou „*Ze života darmošlapa*“, Karel Kryl s texty písní. Tyto podněty lze spatřit v Zemánkových dílech *Vagabundů* a *Darmošlapů*, pro které je typické nakročení, jako znak pohybu, vykročení,

krok do neznáma a vandrování po světě Neopomenutelná je poezie všedního dne, a z mimoliterární oblasti příroda, ale i např. pravidelná uliční síť města, nebo geometrie.

Pro město Nový Jičín vytvořil několik děl a to návrh na městský prapor, znak, medaile, pamětní desky, památníky a sochu *Chodce*, která nahradila původní ztracenou sochu. Jedním z důležitých faktorů, díky kterému se Zemánek stal v Novém Jičíně znám, bylo získání zakázek od města a vyhraných soutěží vypsanych městem. Díky tomuto se dostal do širšího povědomí občanů, nejen novojičínských, ale také nově příchozích do města a turistů, protože se s jeho díly setkávají na „každém“ kroku po městě a jeho okolí. Nový Jičín je historickým centrem a Zemánek jej svými díly spojuje s moderním uměním, aniž by toto centrum a jeho památky narušoval. Dříve na Novojičínsku působili němečtí umělci, jako byli Franz Barwig, Leopold Hohl a Ernst Kubiena. Barwigovi *Tančící sedláky* najdeme na novojičínském náměstí na kašně. Také na této kašně se nachází i dílo Zemánkovo. Jedná se o kopii Barwigovy hlavy koně, ze které teče voda, a která byla vandaly odcizena. Díla Hohla najdeme především na zdejších hřbitově, kde prokázal poctu Hugo Baarovi zhotovením jeho pomníku. V neposlední řadě nahradil Zemánkův *Chodec* ztracenou sochu *Attily* od Ernsta Kubiény.

Mnohokrát si Zemánek vyzkoušel spolupráci s architekty, kteří se podíleli na, prostorovém a tvarovém začlenění, výběru místa pro sochu, či na architektonickém řešení soklu fontán aj. Tyto spolupráce dopadly vždy dobře, ať už šlo např. o *Památník Holocaustu* či *Paravan*. Tak dobře už neproběhla spolupráce s jiným umělcem než architektem, kterou si také vyzkoušel a už nikdy více by do této spolupráce nešel, kvůli neshodám a jiným názorům jak by mělo konečné dílo vypadat.

Jako novojičínský sochař a zároveň člen Klubu rodáků, dostal možnost zpracovat pamětní desky a památníky významných osobností. Hlásí se k postupům minimalistů a konstruktivistů. To se projevuje v dílech, jako jsou *Vagabundi* a *Darmošlapové* na jedné straně a na druhé *Letokruhy* a *Listy*. Toto jsou zároveň témata, ke kterým se autor neustále vrací.

Věnoval se také heraldice, kde prokázal svou zručnost a precizností v řezbě. V umělcově archivu se dochovala spousta fotografií a kreseb jeho uměleckých děl, některá však z nich již dnes neuvídíme. Nacházejí se po celém světě v soukromých sbírkách a u některých děl nelze dohledat, kde se nacházejí.

Dílo Jana Zemánka je dobře datovatelné i přesto, že vytváří různé varianty na svá oblíbená témata. Počátek tvorby lze vysledovat na formulářích „listech“, které se předkládaly současně s originály skulptur Dílu ke schválení. Je uveden vždy rok, název díla a razítko přijato nebo nepřijato. Další tvorba zastoupena několika díly je popsána v dobových časopisech, kde byla díla také reprodukována. Oporou při dataci byly také některé katalogy. Po jejich pečlivém prozkoumání jsem došla k závěru, že některá data a názvy jsou uvedeny nepřesně. Přestože mnoho konečných realizací není možno dohledat, jejich podoba je známá alespoň z modelů a návrhů, které má Jan Zemánek ve svém ateliéru. Zemánkovo dílo je nedílnou součástí výtvarného zobrazení Nového Jičína a svým specifickým způsobem se snaží pokračovat v odkazu především německých výtvarných umělců města předchozích období, ale také českých.

1 Hohl, Leopold, narozen 1886, viz Toman, Prokop, *Nový slovník československých výtvarných umělců I., A-K*, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1993, s. 353.

2 Kolig, Anton, se narodil 1. 7. 1886 v Novém Jičíně a zemřel 17. 5. 1950 v Nötsch, viz Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2000. V.*, Ka-Kom, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2000, s. 324.

3 Baar, Hugo, 3. 3. 1873 Nový Jičín – 18. 6. 1912 Mnichov, viz Toman, Prokop, pozn. 1, s. 30. V roce 2012 uplyne sto let od úmrtí tohoto rodáka.

4 V roce 1990 se rozpadaly profesionální umělecké svazy a vznikla dnešní Unie výtvarných umělců ČR (UVU ČR) jako federace samostatných profesních sdružení výtvarných umělců. Jednou z prvních samostatných organizací založených na Ostravsku byl spolek Arkáda. Původní jméno tohoto spolku znělo Sdružení výtvarných umělců Valašsko. Arkáda sdružuje výtvarné umělce činné v různých oborech výtvarné činnosti (malba, grafika, sochařství, grafický design, keramika aj.) z Novojičínska, Vsetínska a Valašskomeziříčska a Frenštátska. Čerpáno z http://www.uvucr/unie/clenske_organizace_uvucr_24_arkada_o%20spolku.htm, vyhledáno 20. 1. 2012.

5 Novellara (4 výstavy) a Görlitz (1 výstava) jsou partnerská města Nového Jičína.

6 Zemánek, Jan, viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010. XXI, W-Ž*, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 225.

7 Slova Jana Zemánka.

8 Navrátil, Jaromír, Srozumitelná tvorba, *Nová svoboda*, 6, 1987.-Uhlář, Břetislav, Z tvorby P. Strnadela a J. Zemánka. Obrazy a Plastiky, *Nová svoboda*, 1989, 7. 9.-Zemánkovic umělecký atak, *Region*, 12, 1993.-Mynář, Jakub, Přitahuje mě renesance, *Region*, 2001, 17. 4., s. 9.-Radová, Markéta, Inspirací byl Kerouac, *Mladá fronta dnes*, 2007, 26. 2.-Inspirují mě lidé a příroda, *Mladá fronta dnes*, 2009, 6. 1.-Chromčáková, Renata, Nejdůležitější je pro mne svoboda, *Novojičínský týden*, 1997, 20. 3.-Uhlář, Břetislav, Neklidní a nespoutaní poutníci, *Svoboda* 8, Severomoravský deník, 1998, č. 149, 27.6.-Dřevěné plastiky, *Rovnost*, 1982, 11. 6.

9 Výstava dřevěných soch Soni Zemánkové a Jana Zemánka v Novém Jičíně, *Rozkvět XXVIII.*, 1976, č. 37, 18. 9.

10 Krása dřeva láká, *Rozkvět XXXIX*, 1987, č. 17, 30. 4.-Ještě o nich uslyšíme, *Rozkvět XXXIX*, 1987, č. 46, 19. 11.-Zemánek a Strnadel vystavují, *Rozkvět XXXXI*, 1989, č. 37, 7. 9.-Věci veřejné – výstava, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 3, 1. 3.- Zemánek, Jan, Výzva Arkády k účasti na spolkové výstavě, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 6, 1. 6., s. 12.- Zemánek, J., Wessely, Pavel, Slavní malíři minulosti inspirací mladým, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 2, 1. 2., s. 12.-Machková, Marie, V muzeu byla otevřena zajímavá výstava, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 11, 1. 11., s. 8.-Galérie Mladých, *Nová svoboda*, 1983, 18. 10.-Uhlář, Břetislav, Výstava na počest XVII. sjezdu KSČ. Mladá galérie, *Nová svoboda*, 1986, 7. 1.-Navrátil, Jaromír, Srozumitelná tvorba, *Nová svoboda*, 1987, 26. 6.-Uhlář, Břetislav, Z tvorby P. Strnadela a J. Zemánka. Obrazy a Plastiky, *Nová svoboda*, 1989, 7. 9.-Ostravský salon, *Nová svoboda*, 1990, 30. 1.-Uhlář, Břetislav, Neklidní a nespoutaní poutníci, *Svoboda VIII*, Severomoravský deník, 1998, č. 149, 27. 6.-Zemánkovic umělecký atak, *Region*, 1993, 8.12.-Vagabundaggio má zastávku v Solitéru, *Region VII*, 1998, č. 23, 9. 6., s. 13.-Výstava s vandrůlky dovedla až do kaple sv. Rocha, *Region*, 1999, 24. 8.-Mynářová, Marie, Vandruji ve svých vzpomínkách, *Region XII*, 2003, č. 28, 15. 7., s. 5.-Foto z výstavy Věci veřejné v prostorách Beskydského divadla v Novém Jičíně, *Region II*, 2007.-Zemánek představí své objekty na Soláni, *Mladá fronta dnes*, 2008, 12. 2.- Uhlář, Břetislav, Vagabund v baretu

Jana Zemánka, *Moravskoslezský deník* III, 2003, č. 166, 18. 7.-Manželé Zemánkovi vystavují v Ametystu, *Moravskoslezský deník*, 2004, 9. 3.- Vrchovský, Ladislav, Sochař a řezbář Jan Zemánek vystavuje v Galerii Ametyst, *Moravskoslezský deník*, 2004, 19. 3., s. 3.-Dřevěné plastiky, *Rovnost*, 1982, 11. 6.-Z výstavních síní, *Kulturně politický časopis severomoravského kraje*, 1987, č. 9, s. 19.

11 Více pozn. 9.

12 Zemánek, Jan, Úspěšná italská výstava, *Rozkvět* ILIV, 1992, č. 3, 23. 1.

13 Unie Valašsko v Itálii, *Rozkvět* ILIII, 1991, č. 20, 30. 5.-K vidění nejen v Arkádě, *List pro Moravu a Slezsko – Svoboda*, 1992, 22. 5.

14 Umění do Gonzagy, *Svoboda*, 1993, 22. 4.-Oblast Valašsko v Itálii, *Ateliér*, 15, 1992.

15 Jan Zemánek zahájil svou výstavu v Itálii, *Novojičínský týden*, 1997, 18. 9.

16 Wessely, Pavel, Další výstava novojičínských v zahraničí, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 8, 1. 8., s. 5.

17 Šrubař, Zd., Půl kubíku (dřeva), *Rozkvět* I, 1992, č. 30, 10. 9.-Mezinárodní sympozium, *Region* 1, 1992, 17. 6.-Půl kubíku, *Region* I, 1992, 16. 9.-Dřevěné sympozium, *Moravskoslezský deník*, 1992, 11. 9.-Žanta, Aleš, Rožnovské sochařské symposium, *Zrcadlo* I, 1992, č. 17/138, 14. 9.

18 Freiberg, Milan, Umění je životní potřebou, *Rozkvět* I, 1992, č. 43, 10.12.-Bez názvu, *Region* 1, 1992, 2.12.

19 S dřevem žije 35 let a stejně neví, co vytvoří, *Mladá fronta dnes*, 2007, 1.8.-Ševčíková, Eva, Nejkrásnější dřevo je švestka, tvrdí sochař, *Prostějovský deník*, 2007, č. 174, 28. 7., s. 3.

20 Uhlář, Břetislav, Vdechnout život javoru, *List občanů Moravy a Slezska*, 1991, 5. 11.

21 Úspěch Jana Zemánka, *Svoboda* VIII, Severomoravský deník, 1998, č. 217, 16. 9.

22 Novojičínák uspěl v Itálii, *Rozkvět*, 1991, 17. 10.-Uhlář, Břetislav, Vagabund v baretu Jana Zemánka, *Moravskoslezský deník* III, 2003, č. 166, 18. 7.

23 Zelenka, Otakar, *Dřevěná skulptura v interiéru. K tvorbě Soni Zemánkové a Jana Zemánka*, - Vlastivědný ústav v Novém Jičíně, 1976.-Kafka, Jiří, *Jan Zemánek. Plastiky*.-Pometlo, Jiří, *Roberto Formigoni, Jan Zemánek. Vagabondaggio/Vandrování*, Nový Jičín, 1998.-Pometlo, Jiří, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek, Sochy & objekty, reliéfy*, Nový Jičín 2003.- Hamplová, Vladislava, Jan Zemánek. Sochy a objekty, *Vlastivědný sborník Novojičínka*, sv. 56/57, 2007, s. 90-93.-*Výstava současné tvorby. 10. společná výstava prací výtvarných umělců okresu Nový Jičín*, Nový Jičín, 1988.-Malina, Dalibor, *Valašsko. 1. letní salón výtvarných umělců*, Propagace TATRA Kopřivnice, 1990.-Řezníček, Petr, *Valašsko, Görlitz*, 1994.-Doniselli, Elisabetta, *Jan Zemánek. Sochy & objekty*, Itálie, 1997.-Dvořáčková, Sylva, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek, Sochy a reliéfy*, Okresní vlastivědní muzeum, Nový Jičín, 1987.-Kvasnička, Marián – Lovišková, Danica, *Výber zo súčasnej československej komornej plastiky*, Oblastná galéria M. A. Bazovského v Trenčíne, Trenčín, 1987.-*Výstava mladých výtvarných umělců Severomoravského kraje na počest XVII. sjezdu Komunistické strany Československa, Obrazy, sochy, grafika*, 1986.-Brůža, O. – Zemánek, Jan, *½ m3*, Unie výtvarných umělců ČR, 1993.-Stanislavová, Irena, *Současná tvorba mladých výtvarných umělců Severomoravského kraje*,

Městský dům kultury P. Bezruče, 1987.-Jan Zemánek. *Sochař/ řezbář. Objekty*, Nový Jičín, 2008.-Švancara, Miroslav, *VI. mezinárodní sochařské symposium Hany Wichterlové v Prostějově*, Prostějov, 2008, s.8.-*Setkání. Výstava spolků Unie výtvarných umělců České republiky*, Nový Jičín, 1994.

24 Jan Zemánek, Soňa Zemánková. *Nástěnné plastiky, sochy*, 2009.-Paolo Dalponte & Jan Zemánek. *Vagabundi a darmošlapové*, 2011.

25 Zemánek, Jan, Představení pamětní medaile, *Novojičínský zpravodaj*, 2001, č. 2, 1.2.-Šrámek, Miroslav, Zaznamenali jste novou podobu billboardu a vítacích panelů?, *Novojičínský zpravodaj*, 2001, č. 10, 1. 10.-Otevření fontánky, *Novojičínský zpravodaj*, 2004, č. 7, 1. 7., s. 8.-Malá jubilea velkých osobností, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 7, 1. 7., s. 8.-Chobot, Karel, Odhalení pamětní desky Karlu von Schwarzovi, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 8, 1.8., s. 14.-Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice by se mohla vrátit socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 3, 1. 3., s. 12.-Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice se vrátila socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 9, 1. 9., s. 5.-Wessely, Pavel, Milá návštěva přátel, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 8, 1. 8.-Wessely, Pavel, Troj památník připomene osobnosti, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 9, 1. 9., s. 14.-Wessely, Pavel, 200. výročí rodáka, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 2, 1. 2., s. 14.-Uhlář, Břetislav, Vdechnout život javoru, *List občanů Moravy a Slezska*, 1991, 5. 11.-Monstrance papeži, *Svoboda*, Severomoravský deník, 1997, 26. 4.-Bez názvu, *Region*, 1996, 5. 11.-Papež Jan Pavel II. obdržel monstranci od jmenovce Zemánka, *Region* VI, 1997, č. 17, 29. 4., s. 2.-Nejlepší je lípa, švestka je krásná mrcha, *Region* VI, 1997, č. 42, 21. 10.-Město má svou pamětní medaili, *Region*, 2001, 11. 9.-Kytara, která potřebuje na hraní vodní struny, *Region*, 2003, č. 22, 3. 6.-Otisky dlaní ozdobí památník, *Mladá fronta dnes*, 1999, 18. 12.-Meziříčí uctilo památku Židů, *Mladá fronta dnes*, 2004, 14. 9.-Vrátí se na Novojičínskou radnici chybějící socha?, *Mladá fronta dnes*, 2009, 10. 2.-Tři rodáci mají společný památník, *Mladá fronta dnes*, 2010, 7. 9.-Gabzdyl, Josef, Nový Jičín objevil rodáka, vynálezce tepelného čerpadla, *Mladá fronta dnes*, 2011, 25. 1.-Boj o Grand prix za architekturu míří do finále, *Mladá fronta dnes*, 2011, 9. 5.-Prapor se podobá městskému znaku, *Novojičínský týden*, 1996, 5. 12.-Novojičínský výtvarník Jan Zemánek vytvořil papeži Janu Pavlu II, *Novojičínský týden* VI, 1997, č. 17, 24. 4., s. 1.-Schodiště Dytronu zdobí pyramida, *Novojičínský týden*, 1997, 14. 8.-Slavní novojičínské rodáci mají svůj pomník, *Deník*, 2010, 6. 9.-Nový Jičín uctil tři slavné rodáky, *Právo*, 2010, 7. 9.-Sedm odpovědí pro nové panorama nad Bečvou, *Obelisk* XI, 2003, č. 3, červenec.-Památník meziříčských obětí holocaustu otevřen, *Obelisk* XII, 2004, č. 3, září.-Hrbek, Tomáš, Památník ve Valašském Meziříčí, *Chajejnu* II, č. 12.-Anna Prokopová, Tvorba jako meditace, *Fasády* III, 2005, prosinec, s. 32.

26 Vašendová, Iva, Návštěva prezidenta ČR v Novém Jičíně, *Novojičínský zpravodaj*, 2006, č. 4, 1. 4., s. 8.-Gabzdyl, Josef, Nový Jičín ocenil osobnosti, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 7, 1. 7., s. 6.-Ve Frýdku Místku si hlava státu povídala s lidmi, v Novém Jičíně ocenila kantory, *Novojičínský deník* VI, 2006, č. 75, 29. 3.-Novojičínské divadlo patřilo oceněným osobnostem města, *Deník*, 2010, 18. 6.-Město ocenilo patnáct osobností, *Mladá fronta dnes*, 2010, 22. 6.-Weissbrodová, Ellen, Prezident Klaus ocenil nejlepší pedagogy kraje, *Novojičínsko*, 2006, 30. 3., s. 5.-Práce učitelů si vážíme, *Moravskoslezský kraj* IV, 2006, č. 2.

27 Slova Jana Zemánka.

28 Ocenění žáků ZUŠ NJ, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 7, 1. 7., s. 15.-Chobot, Karel, Výtvarný obor, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 8, 1. 8., s. 8.-Machková, Marie, Oldřich Poul vyhrál výtvarnou soutěž v Japonsku, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 5, 1. 5.-Manželství bez pomlčky. Dvojportrét, *List občanů Moravy a Slezska*, 1991, 24. 8.

29 Un esaltante museo all'aperto, Balbido.-IL millennio nel tronco, Balbido interesse per il simposio degli scultori.-Notizie in Breve. Concorso Artisti, *Il Portico*, č. 64, 1991, Luglio.-Scolpiranno delle statue, Alto Adige, 1991, 11 Agosto.-Scultori in gara a Balbido, Alto Adige,

1991, 11 Agosto.-Sfida aperta per 15 artisti, *Alto Adige*, 1991, 24 Agosto.-Ritornano gli scultori, *Alto Adige*, 1995, 26 Agosto.-Scultura, vince Ricci, *Alto Adige*, 1991, 28 Agosto.-Benvenuto S. Martino, *L'Amico del Popolo*, č. 45, 1992, 7. 11.-Mostra di artisti cecoslovacchi per trenta anni di gemellaggio, 1992, 30. 4.-Angelo Mariani, Scambio di bottiglie, il sindaco brinda a disente, 1992, 30. 4.-L'arte e lo sport a Palazzo Martinengo, *La voce del Popolo*, 22 luglio, 1994, 15 Agosto.-Roberto Formigoni: L'arte della vita, *Interferenze Nuovi Sentieri*, č. 29-30, Settembre-Dicembre, 1994.-Paolo Venturini, Sport può fare rima noc arte, *Brescia oggi*, 1994, 14. 8.-Davide Scalzotto, Per dare un'anima al legno, *Il Gazzettino, Belluno*, Martedì 7 Novembre, IV, 1995.-Le sculture in legno in piazza: soddisfatti pubblico e artisti, *La Nostra Città, il Popolo Cattolico*, 14, sabato 19 Settembre, 1998.-Vittorio Ariosi, Una monstra di sculture liignee, *Gazzetta di reggio*, 20. 9., 2011.

30 Tanz, *Stubenberg am see*, Austria, 5, 2010.-Skulpturen im Kraigher-Haus, *Der Klagenfurter*, č. 14, 21. 8., 2011, s. 21.-Carnica-Region ist zweimal vertreten, *Rosentaler Kurier*, XIV, September, 2011.

31 Zemánek, Jan, viz pozn. 6.

32 První fotografie Jan Zemánek, maturita 1965, Druhá fotografie Jan a Václav Zemánkovi v roce 2008. Ze soukromého archivu Jana Zemánka.

33 Sourozencem je bratr Václav narozen 19. 5. 1944 v Olomouci. Dnes je významným architektem v Brně. Viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010*. XXI, W-Ž, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 228.

34 Josef Zemánek se narodil 24. 2. 1907 v Hustopečích nad Bečvou a zemřel 17. 7. 1984 v Novém Jičíně.

35 Milada Vodičková narozena 28. 6. 1912 v Černotíně u Hranic zemřela 19. 11. 1995.

36 Citováno z úst Jana Zemánka.

37 V době, kdy vytvořil své první dílo, navštěvoval Základní devítiletou školu na Gottwaldově ulici v Novém Jičíně. Studoval zde v letech 1953-1958.

38 Navrátil, Vladimír, 29. 3. 1907 Olomouc – 17. 1. 1975 tamtéž. Viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2002*. IX., Ml-Nou, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2002, s. 200.

39 Beran, Aljo, 15. 4. 1907 Krakov – 22. 10. 1990 Olomouc, více viz Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1997*. I., A-Č, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1998, s. 142.

40 Štolfa, Miroslav, 11. 8. 1930 Brno. Viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2006*. XVII., Šte-Tich, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2006, s. 90.

41 Kutra, Radoslav, 13. 3. 1925 Olomouc – Holice. Viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2001*. VI., Kon-Ky, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2001, s. 479. Po roce 1968 emigroval, ale přesto J. Zemánka a jeho spolužáky fascinoval a vodil je i do svého ateliéru, kde diskutovali až do rána.

42 Zykmond, Václav, 18. 6. 1914 Praha – 10. 5. 1984 Brno. Viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010*. XXI, W-Ž, Ostrava: Výtvarné centrum

Chagall, 2010, s. 317. Je to postava našeho výtvarného umění ještě dnes ne plně doceněna. Jeho přednášky o estetice, teorii umění, a také nesmrtelné přednášky Symbol a znak ve výtvarném umění J. Zemánka zcela pohltily. V. Zykmond zval na školu řadu teoretiků z Prahy a Bratislavy. Na svou dobu to bylo „otevřené učiliště“ i v přístupu ke studentům. Scházeli se každou středu večer po přednášce v Erbovním sále, v přístěnku na katedře a diskutovali stejně, jako s R. Kutrou.

43 Pamflet *Stáž klidu*.

44 Vlněná netkaná textilie užívaná jako tapiserie. Původní znění diplomové práce J. Z. znělo: Neřesti (variace na M. B. Brauna – Kuks), ale díky politické situaci to nebylo možné, protože taková diplomová práce by nebyla obhajitelná.

45 Soňa Pauková narozena v Kremnici 3. října 1950.

46 Dcera Lada (provdaná Poulová) narozena 1974 se věnuje architektuře jako Ing. Arch. – projektant, syn Jan narozen 1980, dnes Ing., PhD. technolog laserového svařování.

47 Slova Jana Zemánka.

48 Tady si i čeština pomáhá botanickým názvem list, protože čeština nemá označení pro formát papíru.

49 Hlavním zdrojem byl román *On the Road (Na cestě)*.

50 Ukázka písně lo vagabondo <http://www.youtube.com/watch?v=zditl8gXdv8>, vyhledáno dne 17. 10. 2012.

51 Karel Kryl byl před svou emigrací velice dobrým kamarádem J.Z., a jeho čeština a texty písní jsou pro něj barokními baladami.

52 Fontána v podobě Kytary Karla Kryla u autobusového nádraží v Novém Jičíně, symbolu cesty. Paradoxně místo umístění nevybral autor, ale byl to osud.

53 Josef von Eichendorff byl německý romantický básník, píšící v Sedlnici, nedaleko Nového Jičína novelu *Ze života darmošlapy* někdy kolem roku 1826. Joseph von Eichendorff, *Ze života darmošlapy*, z něm. org. přeložil Otakar Šetka, Praha 1989.

54 Ateliér byl stejně jako dnes finančně náročný, a proto si řada umělců nemohla dovolit svůj vlastní ateliér, který by odpovídal jejich představě.

55 Darmošlap pochází z roku 1929. V ruku má housličky na rozdíl od Darmošlapy J. Zemánka, který drží kytaru v negativním tvaru vřezanou do těla a minimálním vyjádřením pohybu je vykročení.

56 Zelenka, Otakar, *Dřevěná skulptura v interiéru*. K tvorbě Soni Zemánkové a Jana Zemánka, Vlastivědný ústav v Novém Jičíně 1976.

57 Ibidem.

58 Slova Jana Zemánka.

-
- 59 Pometlo, Jiří, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek. Sochy & objekty, reliéfy*, Nový Jičín 2003.
- 60 Pometlo, Jiří, *Roberto Formigoni, Jan Zemánek. Vagabondaggio/Vandrování*, (kat. výst.), Nový Jičín, 1998.
- 61 Zemánek, Jan, *Vítr v korunách I.*, 1973, mořené lipové dřevo, 120 x 80, SS, Dr. Tomáš Kaděra, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 62 Zemánek, Jan, *Vítr v korunách II.*, 1975, mořené limbové dřevo, 125 x 85, SS, Dr. Obst, Olomouc. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 63 Zemánek, Jan, *Strom života I.*, 1975, lipové dřevo, 1/3 model pro realizaci, Muzeum Novojičínska. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 64 Zemánek, Jan, *Strom života II.*, 1975, limbové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 65 Zemánek, Jan, *Letokruhy I.*, 1975, lipové dřevo, SS, Dr. Rastislav Pokorný, Lučenec, SR. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 66 Zemánek, Jan, *Hlava*, 1975, ořechové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 67 Zemánek, Jan, *Kmen*, 1975, limbové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 68 Zemánek, Jan, *Letokruhy II.*, 1976, lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 69 Zemánek, Jan, *Dřevař I.*, 1976, lipové dřevo SS, František Skoček, NJ; Zemánek, Jan, *Dřevař II.*, 1976, lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 70 Zemánek, Jan, *Strom života*, 1976, mořené lipové dřevo, 115 x 210 cm, Obřadní síň Nový Jičín – Loučka. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 71 Zemánek, Jan, *Nástroj a hlas*, 1982, mořené lipové dřevo, 185 x 205 cm, ZUŠ Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.
- 72 Zemánek, Jan, *Nástroj a hlas*, 1978, tónované limbové dřevo, 60 x 60cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 73 Zemánek, Jan, *Nástroj a hlas – diptych a, b*, 1980, černěné a modře mořené jasanové dřevo, 50 x 50 cm. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 74 Zemánek, Jan, *Kytice*, 1979, tónované a zlacené lipové dřevo 180 x 256 cm, Obřadní síň Suchdol nad Odrou. Foto Renáta Pancová.
- 75 Zemánek, Jan, pět kolorovaných kreseb, archiv Jana Zemánka.
- 76 Zemánek, Jan, *Kytice*, 1979, 1/3 model pro realizace, tónované a zlacené lipové dřevo, SS, Ivo Opršal, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 77 Dvořáčková, Sylva, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek, Sochy a reliéfy*, Okresní vlastivědní muzeum, Nový Jičín, 1987.

78 Zemánek, Jan, *Beskydská příroda I.*, 1988, tónované lipové dřevo, 1/5 model pro realizaci, SS, Scott Marshal, USA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

79 Zemánek, Jan, *Země*, 1990, tónované lipové dřevo, 130 x 135 cm pro Beskydské divadlo v Novém Jičíně (foyer – kuřárna). Foto Renáta Pancová.

80 Zemánek, Jan, *Beskydská krajina*, 1995, tónované lipové dřevo, pro Českou spořitelnu v Novém Jičíně. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka. Popis věnován pouze prvním třem částem.

81 Viz pozn. 60.

82 Zemánek, Jan, *Rožnov pod Brennerem (Masivy I.)*, 1992, tónovaná překližka, lipové dřevo, OSSZ Nový Jičín. Foto Renáta Pancová. – Zemánek, Jan, *Rožnov pod Brennerem (Masivy II.)*, 1992, tónovaná překližka, lipové dřevo, OSSZ Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

83 Zemánek, Jan, *Hlavy a ptáci I.*, 2006, překližka, 45 x 60 cm, SS, Zuzana Daňková, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

84 Zemánek, Jan, *Hlavy a ptáci II.*, 2006, překližka 30 x 110 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

85 Zemánek, Jan, *Hlavy a ptáci III.*, 2006, překližka 110 x 60 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

86 Zemánek, Jan, *Ptáci – mobil I.*, 1992, tónovaná překližka, ořechové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

87 Zemánek, Jan, *Ptáci – mobil III.*, 1993, překližka, ořechové dřevo. SS, Ing. Arch. Lada Poulová, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

88 Viz pozn. 59.

89 Zemánek, Jan, *List 4*, 1997, voskované lipové dřevo, 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

90 Zemánek, Jan, *List 5*, 1997, voskované lipové dřevo, 50 x 50 cm, SS, San Felice del Benaco, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

91 Zemánek, Jan, *List 6*, 1997, voskované lipové dřevo, 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

92 Zemánek, Jan, *List 16*, 1998, prořezávaná a vrstvená voskovaná překližka, 120 x 130 cm, UTB Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

93 Zemánek, Jan, *List 17*, 1998, prořezávaná a vrstvená voskovaná překližka, 120 x 130 cm, UTB Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

94 Zemánek, Jan, *List 18*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, UTB Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

95 Zemánek, Jan, *Bílý list*, 1999, lipové lazurované dřevo 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

96 Zemánek, Jan, *Černý list*, 1999, lipové lazurované dřevo 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

97 Zemánek, Jan, *List 14 – Vagabund I.*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

98 Zemánek, Jan, *List 15 – Vagabund II.*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

99 Zemánek, Jan, *List*, 2002. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

100 Zemánek, Jan, *List B a W*, 2003, prořezávaná a tónovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

101 Zemánek, Jan, *Sloup Invence*, 2004, tónovaný europrofil 30 x 20 x 500 cm, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

102 Zemánek, Jan, *Sloup II.*, 2004, ořechový model pro UTB Zlín, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

103 Zemánek, Jan, *Sloup I.*, 2004, ořechový model pro UTB Zlín, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

104 Zemánek, Jan, *Sloup III.*, 2004, švestkový model pro UTB Zlín, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

105 Zemánek, Jan, *Možná list II.*, 2007, model pro symposium v Prostějově, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

106 Zemánek, Jan, *Jan Zemánek, Soňa Zemánková. Nástěnné plastiky, sochy*, 2009. (skládačka)

107 Ibidem.

108 Said, Issam As, Ayşe Parman: *Geometrická koncepce v islámském umění*. Praha 2008, s 6.

109 Procházka, Amjad B.: Islám a výtvarná umění, in: Adéla Křikavová (eds.), *Islám a jeho svět*, Brno 1995, s. 36-46.-Ernst J. Grube: *Islámské umění*. Praha 1973, s. 10 a n.

110 Zemánek, Jan, *Bez názvu II.*, 2008, voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

111 Zemánek, Jan, *Bez názvu IV.*, 2008, voskovaná překližka, 150 x 150 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

112 Zemánek, Jan, *Černý květ I.*, 2009, natřené lipové dřevo, 27 x 27 x 47 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

113 Zemánek, Jan, *Černý květ II.*, 2009, natřené lipové dřevo, 35 x 35 x 47 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

114 Zemánek, Jan, *Bez názvu VI.*, 2009, černobílá voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

115 Zemánek, Jan, *Sediment carbonu II.*, 2011, diptych, černě lakovaná dřevoštěpka, 75 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

116 Zemánek, Jan, *Děvčátko s panenkou*, 1977, limbové dřevo, ZUŠ Příbor. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

117 Zemánek, Jan, *Naše malá*, 1977, mořené lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

118 Zemánek, Jan, *Portrét Jana Pauka*, 1978, patinovaná sádra, SS, Peter Pauko, Nitra, SK. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

119 Zemánek, Jan, *Portrét Zdeňka Michalského*, 1978, patinovaná sádra, SS, rodina Z. Michalského, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

120 Zemánek, Jan, *Rodina*, 1980, mořené lipové dřevo, 110 x 185 cm, Obřadní síň Suchdol nad Odrou. Foto Renáta Pancová.

121 Zemánek, Jan, *Hlava mušle*, 1984, voskované, částečně zlacené lipové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

122 Zemánek, Jan, *Hlava v baretu*, 1984, voskované lipové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

123 Zemánek, Jan, *Hlava 1, Hlava 2*, 1984, voskované modřínové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

124 Zemánek, Jan, *Hlava 4*, 1984, voskované modřínové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

125 Zemánek, Jan, *Hlava 6*, 1990, voskované, částečně zlacené ořechové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

126 Zemánek, Jan, *Hlava 7*, 1993, voskované dřevo drmolo, SS, Paolo Dalponte, Poia, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

127 Zemánek, Jan, *Televizní rodina*, 1982, tónované lipové dřevo, SS, Sergio Calzari, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

128 Zemánek, Jan, *Děvče se švihadlem I.*, 1981, tónované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

129 Zemánek, Jan, *Chlapec s vlaštovkou I.*, 1986, epoxid, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

130 Zemánek, Jan, *Kosmická generace*, 1986, epoxid, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka. Obří papírovou vlaštkou je zde míněn surf.

131 Zemánek, Jan, *Schodiště*, 1985, mořené lipové dřevo, SS, Dr. Marco Ruini, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

132 Zemánek, Jan, *Příběhy za závěsem 1*, 1986, mořené lipové dřevo, SS, Dr. Hana Třeštíková, Brno. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

133 Zemánek, Jan, *Příběhy za závěsem – Judita*, 1989, mořené lipové dřevo, SS, Fausto Francescotti, Tione, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

134 Viz pozn. 77.

135 Oddělením je myšlena pasivita, uzavřenost, dvojí realita, ale také touha nahlédnout jinam. Naděje se byť jen částečně vymanit.

136 Zemánek, Jan, *Média I.*, 1992, tónované lipové dřevo, SS, Augusto Daolio, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

137 Zemánek, Jan, *Média II.*, 1993, tónované lipové dřevo, SS, Ing. Milada Pometlová, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

138 Pometlo, Jiří, *Bratři Václav a Jan Zemánkové*. Vize. Projekty. Realizace, Nový Jičín 2008.

139 Zemánek, Jan, *Vagabund 5 – s ruksakem*, 1993, tónované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

140 Zemánek, Jan, *Vagabund 6 – s červenou šálou*, 1993, tónované lipové dřevo, SS, Ing. Ivan Bajamič, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

141 Zemánek, Jan, *Vagabund – velký*, 2000, voskované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

142 Koblasa, Jan, *Denní a noční hlídka*, 1989, anröchtský dolomit, v. 220 cm. Foto z <http://artlist.cz/?id=6448>, vyhledáno dne 10. 6. 2012.

143 Hamplová, Vladislava, Jan Zemánek – Sochy a objekty, *Vlastivědný sborník Novojičínska 56.-57. svazek*, 2007, s. 90-93.

144 Elisabeta Doniselli, *Jan Zemánek. Sochy & Objekty*, Itálie, 1997.

145 Roberto Formigoni, *Vagabondaggio*, 50 x 70 cm. Foto z <http://www.formiga39.it/wanderung-2.htm>, vyhledáno dne 10. 6. 2012.

146 Viz pozn. 60.

147 Zemánek, Jan, *Autoportrét/ Vagabund 1 – v baretu*, 1993, tónované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

148 Viz pozn. 59.

149 Joseph von Eichendorff, *Ze života Darmošlapy*, 1826, z německého originálu přeložil Otakar Šetka, Praha 1989.

150 Zemánek, Jan, *Darmošlap*, 2003, voskované jilmové dřevo, v. 150 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

151 Viz pozn. 143.

152 Zemánek, Jan, *Darmošlap – Duck Walking*, 2003, voskované ořechové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

153 Zemánek, Jan, *Harmonikář I.*, 2008, voskované dubové dřevo, SS, Ing. Graňák, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

154 Zemánek, Jan, *Harmonikář II.*, 2008, voskované ořechové dřevo, SS, Federico Folloni, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

155 Zemánek, Jan, *Sedící harmonikář*, 2011, voskované modřínové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

156 Zemánek, Jan, *Darmošlap – Stratos Fender*, 2003, voskované ořechové dřev, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

157 Zemánek, Jan, *Jan Zemánek, Sochař/řezbář. Objekty*, 2008.

158 Zemánek, Jan, *Jenda chodec – Johnny Walker*, 2004, mořené lipové dřevo, restaurace Snoza, Valašské Meziříčí. Foto Renáta Pancová.

159 Mertová, Martina, Vila NN, in: Vladimír Šlapeta (eds.), *Slavné vily Zlínského kraje*, Praha 2008, s. 197-199.

160 Zemánek, Jan, *Ležící vagabund*, 2007, dubové fošny, vila NN, Valašské Meziříčí – Krhová. Foto Renáta Pancová.

161 Viz pozn. 159.

162 Zemánek, Jan, *Ležící vagabund*, 2010, modřín, Brněnský plenér, Brno. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

163 Zemánek, Jan, *Ležící vagabund*, 2009, dubové fošny, d. 210 cm, SS, Ing. Arch. Tomáš Kudělka, Kunín. Foto Renáta Pancová.

164 Zemánek, Jan, *Skejbordčák I.*, 2007, lipové a ořechové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

165 Zemánek, Jan, *Skejbordčák II.*, 2007, lipové a ořechové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

166 Zemánek, Jan, *Snoubordčák na skle II.*, 2011, černé sklo, javorové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

167 Zemánek, Jan, *Hlavy a ptáci I.*, 2006, překližka, 45 x 60 cm, SS, Zuzana Daňková, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

168 Podobného postupu využil např. Vasarely v díle *Catch*.

169 Zemánek, Jan, *Darmošlapka III.*, 2012, voskované švestkové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

170 Slova Jana Zemánka.

171 Zemánek, Jan, *Jednou dole, jednou nahoře*, 1991, javor, Balbido, 3. Cena. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

172 Zemánek, Jan, *Něco se stalo 1*, 1988, tónované lipové dřevo, Galerie Krause, Švýcarsko. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

173 Zemánek, Jan, *Něco se stalo 2*, 1988, tónované lipové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

174 Zemánek, Jan, *Něco se stalo 3*, 1988, tónované lipové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

175 Viz pozn. 144.

176 Zoubek, Olbram, *Had*, 1968.

177 Zemánek, Jan, *San Martino*, 1995, cirmolo, Belluno, Itálie, cena Ex equo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

178 Zemánek, Jan, *Vysoký tlak*, 1992, tónovaná lípa, Balbido. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

179 Viz pozn. 59.

180 Zemánek, Jan, *Ode zdi ke zdi*, 1994, cirmolo, Balbido, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

181 Zemánek, Jan, *Sít' života/ La rete della vita*, 1998, lípa, Treviglio, Itálie, 1. cena. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

182 Zemánek, Jan, *Sít' života*, 2002, dubové dřevo, Ø 60 cm, výška 220 cm, Česká zemědělská univerzita, Praha. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

183 Zemánek, Jan, *Millennio X*, 1997, borovice, Belluno, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

184 Zemánek, Jan, *Plást*, 2003, borovice, Balbido, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

185 Zemánek, Jan, *Ikarův pád*, 2003, borovice, Ber gam Drau, Rakousko. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

186 Zemánek, Jan, *List*, 2005, borovice, Balbido, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

187 Zemánek, Jan, *List*, 2005, třešeň, Sattendorf, Rakousko. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

188 Zemánek, Jan, *Skateboard*, 2007, borovice, Roncone, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

189 Zemánek, Jan, *Možná list*, 2007, jasan, symposium Hany Wichterlové, Prostějov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

190 Hernández, Valeriáno, *Myslitel*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.

191 Ozgur, Turhan, *Bez názvu*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.

192 Moskov, Valeri, *Anděl*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.

193 Kochavi, David, *Trojité „V“*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.

194 Zemánek, Jan, *List – Úsměv*, 2008, cirmolo, Balbido, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

195 Zemánek, Jan, *Tanec*, 2010, borovice, Stubenberg am See, Rakousko. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

196 Zemánek, Jan, *Tatra v pohybu*, 1992, tónované lipové dřevo, 135 x 185 cm, Kulturní dům, Kopřivnice. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

197 Zemánek, Jan, *Ptáci mobi II.*, 1992, překližka, ořechové dřevo, SS, Ing. Pavel Tovaryš, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

198 Novák, Jiří, *Křídla – mobil*, nerez, v. 700 cm, sídliště Jarov – Praha. Foto čerpáno z <http://artlist.cz/?id=5361> vyhledáno dne 8. 6. 2012.

199 Zemánek, Jan, *Listy*, 1996, proplétaná překližka, stření část černá, 40 x 90 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

200 Zemánek, Jan, *Pyramida*, 1997, tónované lipové dřevo 110 x 510 cm, firma Dytron, Nový Jičín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

201 Viz pozn. 144.

202 Zemánek, Jan, *Monstrance pro papeže Jana Pavla II.*, 1997, švestkové dřevo, částečně pozlacené, české granáty, Muzeum Vatikán, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

203 Zemánek, Jan, *Kytara Karla Kryla*, 2004, dubové fošny, Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

204 Viz pozn. 138.

205 Zemánek, Jan, *Památník Holocaustu*, 2004, železniční pražce, dubové fošny, Valašské Meziříčí. Foto Renáta Pancová.

206 Žalm 78, věta 6.

207 Hrbek, Tomáš, Památník ve Valašském Meziříčí, *Chajejnu* II, č. 12.

208 Zemánek, Jan, *Bařovka 99*, 2004, tónovaná překližka, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

209 Zemánek, Jan, *Bařovka 199*, 2004, tónovaná překližka, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

210 Zemánek, Jan, *Bařovka 999*, 2004, tónovaná překližka, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

211 Pometlo, Jiří, *Jan Zemánek. Objekty. Sochař/řezbář*, 2008.

212 Zemánek, Jan, *Fontána List*, 2006, cortenový plech, restaurace Snoza Valašské Meziříčí. Foto Renáta Pancová.

213 Více pozn. 211.

214 Gabzdyl, Josef, Nový Jičín objevil rodáka, vynálezce tepelného čerpadla, *Mladá fronta dnes*, 2011, 25. 1.

215 Zemánek, Jan, *Pamětní deska Petera von Rittinger*, 2011, Nový Jičín – Žilina, epoxy. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

216 Zemánek, Jan, *Klaviatura*, 2008, natřená překližka, Základní umělecká škola Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

217 Zemánek, Jan, *Oskárka*, 2008, voskované švestkové dřevo, SS, Markéta Irglová, New York, USA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

218 M. Irglová pochází z Valašského Meziříčí.

219 Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice by se mohla vrátit socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 3, 1. 3., s. 12.-Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice se vrátila socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 9, 1. 9., s. 5.

220 Zemánek, Jan, *Chodec*, 2009, cortenový plech, v. 205 cm, Radniční věž, Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

221 Chobot, Karel, a kol., *Nový Jičín historický a současný*, Everwin Příbor 2010, s. 34, 114-115, 128.

222 Město mělo uhradit pouze materiál a dopravu, což činilo asi 80000 Kč. Konečné výroby za autorova dozoru se ujal Český svářečský ústav v Ostravě.

-
- 223 Neubauer, Alfred, 29. 3. 1891 Nový Jičín – 22. 8. 1980 Stuttgart.
- 224 Kolig, Anton, 1. 7. 1886 Nový Jičín – 17. 5. 1950 Korutany.
- 225 Newald, Julius, 11. 4. 1824 Nový Jičín – 17. 8. 1897 Vídeň.
- 226 Zemánek, Jan, *Troj památník*, 2010, cortenový plech, v. 230 cm, Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.
- 227 Wessely, Pavel, Troj památník připomene osobnosti, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 9, 1. 9., s. 14.
- 228 Tři rodáci mají společný památník, *Mladá fronta dnes*, 2010, 7. 9.
- 229 Zemánek, Jan, *Paravan I.*, 2008, dubový model, SS, Ing. Roman Kyselý, Praha. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 230 Jan, Zemánek, *Paravan II.*, 2008, švestkový model, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 231 Zemánek, Jan, *Paravan*, 2010, KLH dřevěný panel 10 x 250 x 250 cm, SS, Ing. Arch. Tomáš Kudělka, Kunín. Foto Renáta Pancová.
- 232 KLH panely jsou velkoformátové lepené vícevrstvé konstrukční panely z masivního smrkového dřeva. Panely KLH se vyrábějí slepením smrkového řeziva ve 3,5 nebo 7 vrstvách. Sousední vrstvy jsou uloženy vždy kolmo k sobě. Hoblované a uměle vysušené smrkové desky o tloušťkách 13,19,30,40 mm jsou lepeny PUR lepidlem pod vysokým tlakem ve velkoformátovém lisu. <http://www.kudelka.cz/drevostavby-klh.aspx>, vyhledáno dne 29. 3. 2012.
- 233 Zemánek, Jan, *Fáze měsíce*, 2010, KLH dřevěný panel 10 x 150 x 370 cm, SS, Ing. Kratina, Nový Jičín – Žilina.-Boj o Grand prix za architekturu míří do finále, *Mladá fronta dnes*, 2011, 9. 5.
- 234 Zemánek, Jan, *Kytary*, 2011, KLH dřevěný panel, SS, Stanislav Kubečka, Kunín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 235 Zemánek, Jan, *15 rokův – Tatra v Čadci*, 1972, 40 x 92 mm, avers, revers, patinovaný bronz, Kremnická mincovna. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- 236 Protože tato práce představovala taky výjezd z kasáren z důvodu konzultací se spolupracovníci, Zemánek se práci na medaili věnoval důkladně.
- 237 Zemánek, Jan, *Pamětní medaile*, 2001, Ø 60 mm, avers, revers, patina staromosaz, 300 ks, Kronika Jablonec. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka. Jan Zemánek, Představení pamětní medaile, *Novojičínský zpravodaj*, 2001, č. 2, 1. 2.
- 238 V témže roce vypracoval Jan Zemánek návrh na podobu billboardů a vítacích panelů v Novém Jičíně a následně je realizoval. Zároveň doporučil spolupráci na vytvoření nosné konstrukce s uměleckým kovářem mistrem Petrem Zlámálikem a jeho spolupracovníky z Kunína.

239 Zemánek, Jan, *Medaile města Nového Jičína*, 2009, Ø 60 mm, avers, revers, patina staromosaz, 300 ks, Mincovna Jablonec. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

240 Zemánek, Jan, *Merito – Česká zemědělská univerzita Praha*, 2001, ovál 68 x 45 mm, avers, patinovaný bronz, 100 ks, postříbřeno 100 ks, pozlaceno 100 ks, Kremnická mincovna. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

241 ČZU = Česká zemědělská univerzita.

242 Zemánek, Jan, *Insignie technické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

243 Jan Zemánek, *Insignie lesnické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

244 Zemánek, Jan, *Insignie agronomické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

245 Zemánek, Jan, *Insignie provozně ekonomické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

246 Zemánek, Jan, *Insignii ITSZ fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

247 Zemánek, Jan, *Insignie rektora univerzity*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

248 Zemánek, Jan, *Insignie prorektora univerzity*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

249 Zemánek, Jan, *50 let České zemědělské univerzity v Praze*, 2002, Ø 60 mm, avers, patinovaný bronz, 300 ks, Kremnická mincovna. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

250 Zemánek, Jan, *Řetěz starosty Nového Jičína Insignia Civitatis Neotitschinensis*, 2007, postříbřeno, Ø insignie 80 mm, avers, Kompakt Valašské Meziříčí. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

251 Zemánek, Jan, *Pamětní medaile Žehnání kaple Panny Marie Sněžné v Budči*, 2008, Ø 70 mm, avers, 300 ks, postříbřeno, Mincovna Jablonec. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

252 Zemánek, Jan, *Znaky měst a obcí okresu Karviná*, 1995, voskované lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.-Müller, Karel, *Pečeti a znaky obcí Českého Těšínska, Muzeum Těšínska*, 1997.

253 Zemánek, Jan, *Znaky měst okresu Nový Jičín*, 1996, voskované lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.-Jurok, Jiří, et. al., *Okres Nový Jičín: místopis obcí*, sv. 1, Nový Jičín 1996. Mezi vyobrazená města patří Nový Jičín, Příbor, Kopřivnice, Štramberk, Fulnek, Studénka, Odry, Klimkovice, Bílovec, Frenštát pod Radhoštěm.

254 Zemánek, Jan, *znak rodu Tešínských Piastovců*, 1995, patinované a voskované lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správou zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Těšíňští Piastovci in:

Myslivoček, Milan, *Velký erbovník. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, nakladatelství Fraus 2005, s. 104.-Popisy všech erbů také in: Rebrová, Alexandra, Zámek Fryštát Karviná 1998, s. 95.

255 Zemánek, Jan, *znak rodu Cikánů ze Slupska*, 1995, patinované a voskování lipové dřevu. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Cikáni ze Slupska in: *Ottův naučný slovník*, V., s. 367.

256 Zemánek, Jan, *znak rodu Žampachů z Potštejna*, 1995, patinované a voskování lipové dřevu. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Žampach z Potštejna in: *Ottův naučný slovník*, XXVII., s. 753-755.

257 Zemánek, Jan, *znak rodu z Minstrberka*, 1995, patinované a voskování lipové dřevu. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Z Minstrberka, viz Mysliveček, pozn. 254, s. 42.

258 Zemánek, Jan, *znak rod Gašínové z Gašína*, 1995, patinované a voskování lipové dřevu. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Gašínové z Gašína in: Pilnáček, Josef, *Rody starého Slezska 2*, Brno 1991, s. 600.

259 Zemánek, Jan, *znak rodu Haugviců*, 1995, patinované a voskování lipové dřevu. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Z Haugvic in: *Ottův naučný slovník X.*, s. 959-962.

260 Zemánek, Jan, *znak rodu Taafeů*, 1995, patinované a voskování lipové dřevu. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Taafeové viz Pilnáček, pozn. 258.

261 Zemánek, Jan, *znak rodu Larisch-Mönnich*, 1995, patinované a voskování lipové dřevu. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou. Larisch-Mönnich, Mysliveček, pozn. č. 254, s. 358.

262 Viz pozn. 211.

263 Zemánek, Jan, *List 1*, 1997, prořezávaná voskovaná překližka, 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

264 Zemánek, Jan, *List 9*, 1998, prořezávaná a tónovaná překližka, 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

265 Zemánek, Jan, *List 2*, 1997, prořezávaná černá překližka, 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

266 Viz pozn. 211.

267 Zemánek, Jan, *List 14 – Vagabund I.*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

268 Zemánek, Jan, *List 15 – Vagabund II.*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

269 S nadsázkou říká, že „částečně je to zapříčiněno i jeho lenivostí“.

5.1. Literatura abecedně

- Baar, Hugo, viz Toman, Prokop, s. 30.

- Beran, Aljo, viz Malý, Zbyšek, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1997*. I., A-Č, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1998, s. 142.

- Boj o Grand prix za architekturu míří do finále, *Mladá fronta dnes*, 2011, 9. 5.

- Brůža, O. – Zemánek, Jan, *½ m3*, Unie výtvarných umělců ČR, 1993.

- Cikáni ze Slupska in: *Ottův naučný slovník V.*, Praha: Paseka, 1997, s. 367.

- Doniselli, Elisabetta, *Jan Zemánek. Sochy & objekty*, Itálie, 1997.

- Dvořáčková, Sylva, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek, Sochy a reliéfy*, Okresní vlastivědní muzeum, Nový Jičín, 1987.

- Eichendorff, Joseph von, *Ze života darmošlapa*, z něm. org. přeložil Otakar Šetka, Praha 1989.

- Freiberg, Milan, Umění je životní potřebou, *Rozkvět I*, 1992, č. 43, 10. 12.

- Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice by se mohla vrátit socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 3, 1. 3., s. 12.

- Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice se vrátila socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 9, 1. 9., s. 5.

- Gabzdyl, Josef, Nový Jičín objevil rodáka, vynálezce tepelného čerpadla, *Mladá fronta dnes*, 2011, 25. 1.

- Gabzdyl, Josef, Nový Jičín ocenil osobnosti, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 7, 1. 7., s. 6.

- Gašínové z Gašína in: Pilnáček, Josef, *Rody starého Slezska 2*, Brno 1991, s. 600.

- Grube, Ernst J., *Islámské umění*, Praha, 1973, s. 10 a n.

- Hamplová, Vladislava, Jan Zemánek. Sochy a objekty, *Vlastivědný sborník Novojičínska*, sv. 56/57, 2007, s. 90-93.

- Hohl, Leopold, viz Toman, Prokop, *Nový slovník československých výtvarných umělců I.*, A-K, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1993, s. 353.
- Hrbek, Tomáš, Památník ve Valašském Meziříčí, *Chajejnu II*, č. 12, 2010, s. 12.
- Chobot, Karel, Odhalení pamětní desky Karlu von Schwarzovi, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 8, 1. 8., s. 14.
- Chobot, Karel, Výtvarný obor, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 8, 1. 8., s. 8.
- Chromčáková, Renata, Nejdůležitější je pro mne svoboda, *Novojičínský týden*, 1997, 20. 3.
- Jan Zemánek, Představení pamětní medaile, *Novojičínský zpravodaj*, 2001, č. 2, 1. 2.
- Ještě o nich uslyšíme, *Rozkvět XXXIX*, 1987, č. 46, 19.11.
- Jurok, Jiří, et. al., *Okres Nový Jičín: místopis obcí*, sv. 1, Nový Jičín 1996.
- Jurok, Jiří, et. al., *Okres Nový Jičín: místopis obcí*, sv. 2, Nový Jičín 1998.
- Kafka, Jiří, *Jan Zemánek. Plastiky*, 1983.
- Kolig, Anton, viz Malý, Zbyšek, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2000. V.*, Ka-Kom, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2000, s. 324.
- Krása dřeva láká, *Rozkvět XXXIX*, 1987, č. 17, 30. 4.
- Kutra, Radoslav, viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2001. VI.*, Kon-Ky, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2001, s. 479.
- Kvasnička, Marián – Lovišková, Danica, *Výber zo súčasnej československej komornej plastiky*, Oblastná galéria M. A. Bazovského v Trenčíne, Trenčín, 1987.
- Kytara, která potřebuje na hraní vodní struny, *Region*, 2003, č. 22, 3. 6.

- Larisch-Mönnich, z Minstrberka, in: Mysliveček Milan, *Velký erbovník. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, sv. 1, Plzeň 2005, s. 42.
- Machková, Marie, Oldřich Poul vyhrál výtvarnou soutěž v Japonsku, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 5, 1. 5.
- Machková, Marie, V muzeu byla otevřena zajímavá výstava, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 11, 1. 11., s. 8.
- Malá jubilea velkých osobností, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 7, 1. 7., s. 8.
- Mertová, Martina, Vila NN, in: Vladimír Šlapeta (eds.), *Slavné vily Zlínského kraje*, Praha 2008, s. 197-199.
- Město ocenilo patnáct osobností, *Mladá fronta dnes*, 2010, 22. 6.
- Mezinárodní sympozium, *Region I*, 1992, 17. 6.
- Meziříčí uctilo památku Židů, *Mladá fronta dnes*, 2004, 14. 9.
- Monstrance papeži, *Svoboda*, Severomoravský deník, 1997, 26. 4.
- Müller, Karel, *Pečeti a znaky obcí Českého Těšínska*, Muzeum Těšínska, 1997.
- Mynář, Jakub, Přitahuje mě renesance, *Region*, 2001, 17. 4., s. 9.
- Mynářová, Marie, Vandruji ve svých vzpomínkách, *Region XII*, 2003, č. 28, 15. 7., s. 5.
- Navrátil, Vladimír, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2002. IX.*, MI-Nou, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2002, s. 200.
- Nejlepší je lípa, švestka je krásná mrcha, *Region VI*, 1997, č. 42, 21. 10.
- Novojičíňák uspěl v Itálii, *Rozkvět*, 1991, 17. 10.
- Novojičínské divadlo patřilo oceněným osobnostem města, *Deník*, 2010, 18. 6.

- Novojičínský výtvarník Jan Zemánek vytvořil papeži Janu Pavlu II, *Novojičínský týden* VI, 1997, č. 17, 24. 4., s. 1.
- Ocenění žáků ZUŠ NJ, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 7, 1. 7., s. 15.
- Otevření fontánky, *Novojičínský zpravodaj*, 2004, č. 7, 1. 7., s. 8.
- Otisky dlaní ozdobí památník, *Mladá fronta dnes*, 1999, 18. 12.
- Památník meziříčských obětí holocaustu otevřen, *Obelisk* XII, 2004, č. 3, září.
- Papež Jan Pavel II. obdržel monstranci od jmenovce Zemánka, *Region* VI, 1997, č. 17, 29. 4., s. 2.
- Pilnáček, Josef, *Rody starého Slezska 2*, Brno: Moravský zemský archiv v Brně, 1991.
- Pometlo, Jiří, *Bratři Václav a Jan Zemánkové. Vize. Projekty. Realizace*, Nový Jičín 2008.
- Pometlo, Jiří, *Roberto Formigoni, Jan Zemánek. Vagabondaggio/Vandrování*, Nový Jičín, 1998.
- Pometlo, Jiří, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek, Sochy & objekty, reliéfy*, Nový Jičín 2003.
- Popisy erbů rodů majitelů zámku Karviná, in: Alexandra Rebrová, *Zámek Fryštát Karviná*, 1998, s. 95.
- Procházka, Amjad B., Islám a výtvarná umění, in: Křikavová, Adéla, (eds.), *Islám a jeho svět*, Brno 1995, s. 36-46.
- Prokopová, Anna, Tvorba jako meditace, *Fasády* III, 2005, prosinec, s. 32.
- Radová, Markéta, Inspirací byl Kerouac, *Mladá fronta dnes*, 2007, 26. 2.
- Řezníček, Petr, *Valašsko*, Görlitz, 1994.
- S dřevem žije 35 let a stejně neví, co vytvoří, *Mladá fronta dnes*, 2007, 1. 8.

- Said, Issam As – Parman, Ayşe: *Geometrická koncepce v islámském umění*. Praha 2008, s 6.
- Sedm odpovědí pro nové panorama nad Bečvou, *Obelisk XI*, 2003, č. 3, červenec.
- Stanislavová, Irena, *Současná tvorba mladých výtvarných umělců Severomoravského kraje*, Městský dům kultury P. Bezruče, 1987.
- Ševčíková, Eva, Nejkrásnější dřevo je švestka, tvrdí sochař, *Prostějovský deník*, 2007, č. 174, 28. 7., s. 3.
- Šrámek, Miroslav, Zaznamenali jste novou podobu billboardu a vítacích panelů?, *Novojičínský zpravodaj*, 2001, č. 10, 1. 10.
- Šrubař, Zd., Půl kubíku (dřeva), *Rozkvět I*, 1992, č. 30, 10. 9.
- Štolfa, Miroslav, viz Malá, Alena (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2006*. XVII., Šte-Tich, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2006, s. 90.
- Švancara, Miroslav, *VI. mezinárodní sochařské symposium Hany Wichterlové v Prostějově*, Prostějov, 2008, s. 8.
- Těšínská Piastovci in: Mysliveček, Milan, *Velký erbovník. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, sv. 2, Plzeň 2005.
- Tři rodáci mají společný památník, *Mladá fronta dnes*, 2010, 7. 9.
- Uhlář, Břetislav, Neklidní a nespoutaní poutníci, *Svoboda VIII*, Severomoravský deník, 1998, č. 149, 27. 6.
- Uhlář, Břetislav, Vagabund v baretu Jana Zemánka, *Moravskoslezský deník III*, 2003, č. 166, 18. 7.
- Uhlář, Břetislav, Vdechnout život javoru, *List občanů Moravy a Slezska*, 1991, 5. 11.
- Uhlář, Břetislav, Výstava na počest XVII. sjezdu KSČ. Mladá galérie, *Nová svoboda*, 1986, 7. 1.

- Uhlář, Břetislav, Z tvorby P. Strnadela a J. Zemánka. Obrazy a Plastiky, *Nová svoboda*, 1989, 7. 9.
- Unie Valašsko v Itálii, *Rozkvět XXXXIII*, 1991, č. 20, 30. 5.
- Úspěch Jana Zemánka, *Svoboda VIII*, Severomoravský deník, 1998, č. 217, 16. 9.
- Vagabundaggio má zastávku v Solitéru, *Region VII*, 1998, č. 23, 9. 6., s. 13.
- Vašendová, Iva, Návštěva prezidenta ČR v Novém Jičíně, *Novojičínský zpravodaj*, 2006, č. 4, 1. 4., s. 8.
- Ve Frýdku Místku si hlava státu povídala s lidmi, v Novém Jičíně ocenila kantory, *Novojičínský deník VI*, 2006, č. 75, 29. 3.
- Věci veřejné – výstava, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 3, 1. 3.
- Vráť se na Novojičínskou radnici chybějící socha?, *Mladá fronta dnes*, 2009, 10. 2.
- Vrchovský Ladislav, Sochař a řezbář Jan Zemánek vystavuje v Galerii Ametyst, *Moravskoslezský deník*, 2004, 19. 3., s. 3.
- Výstava dřevěných soch Soni Zemánkové a Jana Zemánka v Novém Jičíně, *Rozkvět XXVIII.*, 1976, č. 37, 18. září.
- Výstava mladých výtvarných umělců Severomoravského kraje na počest XVII. sjezdu Komunistické strany Československa, *Obrazy, sochy, grafika*, 1986.
- *Výstava současné tvorby. 10. společná výstava prací výtvarných umělců okresu Nový Jičín*, Nový Jičín, 1988.
- Weissbrodová, Ellen, Prezident Klaus ocenil nejlepší pedagogy kraje, *Novojičínsko*, 2006, 30. 3., s. 5.
- Wessely, Pavel, 200. výročí rodáka, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 2, 1. 2., s. 14.
- Wessely, Pavel, Další výstava novojičínských v zahraničí, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 8, 1. 8., s. 5.

- Wessely, Pavel, Milá návštěva přátel, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 8, 1. 8.
- Wessely, Pavel, Troj památník připomene osobnosti, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 9, 1. 9., s. 14.
- Z Haugvic in: *Ottův naučný slovník X.*, Praha: Paseka, 1997, s. 959-962.
- Z výstavních síní, *Kulturně politický časopis severomoravského kraje*, 1987, č. 9, s. 19.
- Zelenka, Otakar, *Dřevěná skulptura v interiéru. K tvorbě Soni Zemánkové a Jana Zemánka*, Vlastivědný ústav v Novém Jičíně, 1976.
- Zemánek a Strnadel vystavují, *Rozkvět XLI*, 1989, č. 37, 7. 9.
- Zemánek představí své objekty na Soláni, *Mladá fronta dnes*, 2008, 12. 2.
- Zemánek, J., Wessely, Pavel, Slavní malíři minulosti inspirací mladým, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 2, 1. 2., s. 12.
- Zemánek, Jan, Úspěšná italská výstava, *Rozkvět XLIV*, 1992, č. 3, 23. 1.
- Zemánek, Jan, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010. XXI, W-Ž*, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 225.
- Zemánek, Jan, Výzva Arkády k účasti na spolkové výstavě, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 6, 1. 6., s. 12.
- Zemánek, Václav, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010. XXI, W-Ž*, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 228.
- Zykmond, Václav, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010. XXI, W-Ž*, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 317.
- Žampach z Potštejna in: J. Otto, *Ottův naučný slovník XXVII.*, Praha, 1908, s. 753-755.

- Žanta, Aleš, Rožnovské sochařské symposium, *Zrcadlo* I, 1992, č. 17/138,
14. 9.

5.2. Literatura chronologicky

- Žampach z Potštejna in: J. Otto, *Ottův naučný slovník XXVII.*, Praha, 1908, s. 753-755.

- Grube, Ernst J., *Islámské umění*, Praha, 1973, s. 10 a n.

- Zelenka, Otakar, *Dřevěná skulptura v interiéru. K tvorbě Soni Zemánkové a Jana Zemánka*, Vlastivědný ústav v Novém Jičíně, 1976.

- Výstava dřevěných skulptur Soni Zemánkové a Jana Zemánka v Novém Jičíně, *Rozkvět XXVIII.*, 1976, č. 37, 18. září.

- Kafka, Jiří, *Jan Zemánek. Plastiky*, 1983.

- Uhlář, Břetislav, Výstava na počest XVII. sjezdu KSČ. Mladá galérie, *Nová svoboda*, 1986, 7. 1.

- Výstava mladých výtvarných umělců Severomoravského kraje na počest XVII. sjezdu Komunistické strany Československa, *Obrazy, sochy, grafika*, 1986.

- Dvořáčková, Sylva, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek, Sochy a reliéfy*, Okresní vlastivědní muzeum, Nový Jičín, 1987.

- Stanislavová, Irena, *Současná tvorba mladých výtvarných umělců Severomoravského kraje*, Městský dům kultury P. Bezruče, 1987.

- Z výstavních síní, *Kulturně politický časopis severomoravského kraje*, 1987, č. 9, s. 19.

- Krása dřeva láká, *Rozkvět XXXIX*, 1987, č. 17, 30. 4.

- Ještě o nich uslyšíme, *Rozkvět XXXIX*, 1987, č. 46, 19.11.

- Kvasnička, Marián – Lovišková, Danica, *Výber zo súčasnej československej komornej plastiky*, Oblastná galéria M. A. Bazovského v Trenčíne, Trenčín, 1987.

- *Výstava současné tvorby. 10. společná výstava prací výtvarných umělců okresu Nový Jičín*, Nový Jičín, 1988.

- Eichendorff, Joseph von, *Ze života darmošlapa*, z něm. org. přeložil Otakar Šetka, Praha 1989.

- Uhlář, Břetislav, Z tvorby P. Strnadela a J. Zemánka. Obrazy a Plastiky, *Nová svoboda*, 1989, 7. 9.

- Zemánek a Strnadel vystavují, *Rozkvět XLI*, 1989, č. 37, 7. 9.

- Gašínové z Gašína in: Pilnáček, Josef, *Rody starého Slezska 2*, Brno 1991, s. 600.
- Pilnáček, Josef, *Rody starého Slezska 2*, Brno: Moravský zemský archiv v Brně, 1991.
- Unie Valašsko v Itálii, *Rozkvět XXXXIII*, 1991, č. 20, 30. 5.
- Novojičíňák uspěl v Itálii, *Rozkvět*, 1991, 17. 10.
- Uhlář, Břetislav, Vdechnout život javoru, *List občanů Moravy a Slezska*, 1991, 5. 11.
- Zemánek, Jan, Úspěšná italská výstava, *Rozkvět XLIV*, 1992, č. 3, 23. 1.
- Mezinárodní sympozium, *Region I*, 1992, 17. 6.
- Šrubař, Zd., Půl kubíku (dřeva), *Rozkvět I*, 1992, č. 30, 10. 9.
- Žanta, Aleš, Rožnovské sochařské symposium, *Zrcadlo I*, 1992, č. 17/138, 14. 9.
- Freiberg, Milan, Umění je životní potřebou, *Rozkvět I*, 1992, č. 43, 10. 12.
- Brůža, O. – Zemánek, Jan, $\frac{1}{2} m3$, Unie výtvarných umělců ČR, 1993.
- Hohl, Leopold, viz Toman, Prokop, *Nový slovník československých výtvarných umělců I.*, A-K, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1993, s. 353.
- Řezníček, Petr, *Valašsko*, Görlitz, 1994.
- Procházka, Amjad B., Islám a výtvarná umění, in: Křikavová, Adéla, (eds.), *Islám a jeho svět*, Brno 1995, s. 36-46.
- Jurok, Jiří, et. al., *Okres Nový Jičín: místopis obcí*, sv. 1, Nový Jičín 1996.
- Doniselli, Elisabetta, *Jan Zemánek. Sochy & objekty*, Itálie, 1997.
- Müller, Karel, *Pečeti a znaky obcí Českého Těšínska*, Muzeum Těšínska, 1997.
- Z Haugvic in: *Ottův naučný slovník X.*, Praha: Paseka, 1997, s. 959-962.
- Cikáni ze Slupska in: *Ottův naučný slovník V.*, Praha: Paseka, 1997, s. 367.

- Chromčáková, Renata, Nejdůležitější je pro mne svoboda, *Novojičínský týden*, 1997, 20. 3.
- Novojičínský výtvarník Jan Zemánek vytvořil papeži Janu Pavlu II, *Novojičínský týden VI*, 1997, č. 17, 24. 4., s. 1.
- Monstrance papeži, *Svoboda*, Severomoravský deník, 1997, 26. 4.
- Papež Jan Pavel II. obdržel monstranci od jmenovce Zemánka, *Region VI*, 1997, č. 17, 29. 4., s. 2.
- Nejlepší je lípa, švestka je krásná mrcha, *Region VI*, 1997, č. 42, 21. 10.
- Beran, Aljo, viz Malý, Zbyšek, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1997. I., A-Č*, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1998, s. 142.
- Popisy erbů rodů majitelů zámku Karviná, in: Alexandra Rebrová, *Zámek Fryštát Karviná*, 1998, s. 95.
- Jurok, Jiří, et. al., *Okres Nový Jičín: místopis obcí*, sv. 2, Nový Jičín 1998.
- Pometlo, Jiří, *Roberto Formigoni, Jan Zemánek. Vagabondaggio/Vandrování*, Nový Jičín, 1998.
- Vagabundaggio má zastávku v Solitéru, *Region VII*, 1998, č. 23, 9. 6., s. 13.
- Uhlář, Břetislav, Neklidní a nespoutaní poutníci, *Svoboda VIII*, Severomoravský deník, 1998, č. 149, 27. 6.
- Úspěch Jana Zemánka, *Svoboda VIII*, Severomoravský deník, 1998, č. 217, 16. 9.
- Otisky dlaní ozdobí památník, *Mladá fronta dnes*, 1999, 18. 12.
- Kolig, Anton, viz Malý, Zbyšek, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2000. V., Ka-Kom*, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2000, s. 324.
- Jan Zemánek, Představení pamětní medaile, *Novojičínský zpravodaj*, 2001, č. 2, 1. 2.
- Mynář, Jakub, Přitahuje mě renesance, *Region*, 2001, 17. 4., s. 9.
- Šrámek, Miroslav, Zaznamenali jste novou podobu billboardu a vítacích panelů?, *Novojičínský zpravodaj*, 2001, č. 10, 1. 10.

- Kutra, Radoslav, viz Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2001*. VI., Kon-Ky, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2001, s. 479.
- Navrátil, Vladimír, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2002*. IX., MI-Nou, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2002, s. 200.
- Pometlo, Jiří, *Soňa Zemánková, Jan Zemánek, Sochy & objekty, reliéfy*, Nový Jičín 2003.
- Kytara, která potřebuje na hraní vodní struny, *Region*, 2003, č. 22, 3. 6.
- Mynářová, Marie, Vandruji ve svých vzpomínkách, *Region XII*, 2003, č. 28, 15. 7., s. 5.
- Uhlář, Břetislav, Vagabund v baretu Jana Zemánka, *Moravskoslezský deník III*, 2003, č. 166, 18. 7.
- Sedm odpovědí pro nové panorama nad Bečvou, *Obelisk XI*, 2003, č. 3, červenec.
- Vrchovský Ladislav, Sochař a řezbář Jan Zemánek vystavuje v Galerii Ametyst, *Moravskoslezský deník*, 2004, 19. 3., s. 3.
- Otevření fontánky, *Novojičínský zpravodaj*, 2004, č. 7, 1. 7., s. 8.
- Památník meziříčských obětí holocaustu otevřen, *Obelisk XII*, 2004, č. 3, září.
- Meziříčí uctilo památku Židů, *Mladá fronta dnes*, 2004, 14. 9.
- Larisch-Mönnich, z Minstrberka, in: Mysliveček Milan, *Velký erbovník. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, sv. 1, Plzeň 2005, s. 42.
- Těšínští Piastovci in: Mysliveček, Milan, *Velký erbovník. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, sv. 2, Plzeň 2005.
- Prokopová, Anna, Tvorba jako meditace, *Fasády III*, 2005, prosinec, s. 32.
- Štolfa, Miroslav, viz Malá, Alena (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2006*. XVII., Šte-Tich, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2006, s. 90.
- Ve Frýdku Místku si hlava státu povídala s lidmi, v Novém Jičíně ocenila kantory, *Novojičínský deník VI*, 2006, č. 75, 29. 3.

- Weissbrodová, Ellen, Prezident Klaus ocenil nejlepší pedagogy kraje, *Novojičínsko*, 2006, 30. 3., s. 5.
- Vašendová, Iva, Návštěva prezidenta ČR v Novém Jičíně, *Novojičínský zpravodaj*, 2006, č. 4, 1. 4., s. 8.
- Hamplová, Vladislava, Jan Zemánek. Sochy a objekty, *Vlastivědný sborník Novojičínska*, sv. 56/57, 2007, s. 90-93.
- Radová, Markéta, Inspirací byl Kerouac, *Mladá fronta dnes*, 2007, 26. 2.
- Věci veřejné – výstava, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 3, 1. 3.
- Malá jubilea velkých osobností, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 7, 1. 7., s. 8.
- Ocenění žáků ZUŠ NJ, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 7, 1. 7., s. 15.
- Ševčíková, Eva, Nejkrásnější dřevo je švestka, tvrdí sochař, *Prostějovský deník*, 2007, č. 174, 28. 7., s. 3.
- Chobot, Karel, Odhalení pamětní desky Karlu von Schwarzovi, *Novojičínský zpravodaj*, 2007, č. 8, 1. 8., s. 14.
- S dřevem žije 35 let a stejně neví, co vytvoří, *Mladá fronta dnes*, 2007, 1. 8.
- Mertová, Martina, Vila NN, in: Vladimír Šlapeta (eds.), *Slavné vily Zlínského kraje*, Praha 2008, s. 197-199.
- Pometlo, Jiří, *Bratři Václav a Jan Zemánkové*. Vize. Projekty. Realizace, Nový Jičín 2008.
- Said, Issam As – Parman, Ayşe: *Geometrická koncepce v islámském umění*. Praha 2008, s. 6.
- Švancara, Miroslav, *VI. mezinárodní sochařské symposium Hany Wichterlové v Prostějově*, Prostějov, 2008, s. 8.
- Zemánek představí své objekty na Soláni, *Mladá fronta dnes*, 2008, 12. 2.
- Vrátil se na Novojičínskou radnici chybějící socha?, *Mladá fronta dnes*, 2009, 10. 2.
- Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice by se mohla vrátit socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 3, 1. 3., s. 12.
- Zemánek, Jan, Výzva Arkády k účasti na spolkové výstavě, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 6, 1. 6., s. 12.

- Chobot, Karel, Výtvarný obor, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 8, 1. 8., s. 8.
- Gabzdyl, Josef, Na budovu radnice se vrátila socha, *Novojičínský zpravodaj*, 2009, č. 9, 1. 9., s. 5.
- Zemánek, Jan, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010*. XXI, W-Ž, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 225.
- Zemánek, Václav, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010*. XXI, W-Ž, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 228.
- Zykmond, Václav, viz Malá, Alena, (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010*. XXI, W-Ž, Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2010, s. 317.
- Novojičínské divadlo patřilo oceněným osobnostem města, *Deník*, 2010, 18. 6.
- Město ocenilo patnáct osobností, *Mladá fronta dnes*, 2010, 22. 6.
- Gabzdyl, Josef, Nový Jičín ocenil osobnosti, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 7, 1. 7., s. 6.
- Wessely, Pavel, Milá návštěva přátel, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 8, 1. 8.
- Wessely, Pavel, Troj památník připomene osobnosti, *Novojičínský zpravodaj*, 2010, č. 9, 1. 9., s. 14.
- Tři rodáci mají společný památník, *Mladá fronta dnes*, 2010, 7. 9.
- Hrbek, Tomáš, Památník ve Valašském Meziříčí, *Chajejnu II*, č. 12, 2010, s. 12.
- Gabzdyl, Josef, Nový Jičín objevil rodáka, vynálezce tepelného čerpadla, *Mladá fronta dnes*, 2011, 25. 1.
- Wessely, Pavel, 200. výročí rodáka, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 2, 1. 2., s. 14.
- Zemánek, J., Wessely, Pavel, Slavní malíři minulosti inspirací mladým, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 2, 1. 2., s. 12.
- Boj o Grand prix za architekturu míří do finále, *Mladá fronta dnes*, 2011, 9. 5.
- Machková, Marie, Oldřich Poul vyhrál výtvarnou soutěž v Japonsku, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 5, 1. 5.

- Wessely, Pavel, Další výstava novojičínských v zahraničí, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 8, 1. 8., s. 5.

- Machková, Marie, V muzeu byla otevřena zajímavá výstava, *Novojičínský zpravodaj*, 2011, č. 11, 1. 11., s. 8.

- Baar, Hugo, viz Toman, Prokop, s. 30.

5.3. Prameny

- Benvenuto S. Martino, *L'Amico del Popolo*, č. 45, 1992, 7. 11.
- Bez názvu, *Region I*, 1992, 2. 12.
- Bez názvu, *Region*, 1996, 5. 11.
- Carnica-Region ist zweimal vertreten, *Rosentaler Kurier*, 16 September, 2011.
- Dřevěné plastiky, *Rovnost*, 1982, 11. 6.
- Dřevěné sympozium, *Moravskoslezský den*, 1992, 11. 9.
- Formigoni, Roberto: L'arte della vita, Interferenze Nuovi Sentieri, č. 29-30, Settembre-Dicembre, 1994.
- Galérie Mladých, *Nová svoboda*, 1983, 18. 10.
- IL millennio nel tronco, Balbido interesse per il simposio degli scultori.
- Inspirují mě lidé a příroda, *Mladá fronta dnes*, 2009, 6. 1.
- Jan Zemánek zahájil svou výstavu v Itálii, *Novojičínský týden*, 1997, 18. 9.
- *Jan Zemánek, Soňa Zemánková. Nástěnné plastiky, sochy*, 2009.
- *Jan Zemánek. Sochař/ řezbář. Objekty*, Nový Jičín, 2008.
- K vidění nejen v Arkádě, *List pro Moravu a Slezsko – Svoboda*, 1992, 22. 5.
- L'arte e lo sport a Palazzo Martinengo, *La voce del Popolo*, 22 luglio, 1994, 15 Agosto.
- Le sculture in legno in piazza: soddisfatti pubblico e artisti, *La Nostra Citta, il Popolo Cattolico*, 14, 1998, sabato 19 Settembre.
- Malina, Dalibor, *Valašsko. 1. letní salón výtvarných umělců*, Propagace TATRA Kopřivnice, 1990.
- Manželé Zemánkovi vystavují v Ametystu, *Moravskoslezský deník*, 2004, 9. 3.
- Manželství bez pomlčky. Dvojportrét, *List občanů Moravy a Slezska*, 1991, 24. 8.
- Mariani, Angelo, Scambio di bottiglie, il sindaco brinda a disente, 1992, 30. 4.
- Město má svou pamětní medaili, *Region*, 2001, 11. 9.

- Mostra di artisti cecoslovacchi per trenta anni di gemellaggio, 1992, 30.4.
- Navrátil, Jaromír, Srozumitelná tvorba, *Nová svoboda*, 1987, 26. 6.
- Notizie in Breve. Concorso Artisti, Il Portico, č. 64, 1991, Luglio.
- Nový Jičín uctil tři slavné rodáky, *Právo*, 2010, 7. 9.
- Oblast Valašsko v Itálii, *Ateliér*, 15, 1992.
- Ostravský salon, *Nová svoboda*, 1990, 30. 1.
- *Paolo Dalponte & Jan Zemánek. Vagabundi a darmošlapové*, 2011.
- Práce učitelů si vážíme, *Moravskoslezský kraj IV*, 2006, č. 2.
- Prapor se podobá městskému znaku, *Novojičínský týden*, 1996, 5. 12.
- Půl kubíku, *Region I*, 1992, 16. 9.
- Ritornano gli scultori, *Alto Adage*, 1995, 26 Agosto.
- Scalzotto, Davide, Per dare un'anima al legno, *Il Gazzettino, Belluno*, 1995, Martedì 7 Novembre, IV.
- *Setkání. Výstava spolků Unie výtvarných umělců České republiky*, Nový Jičín, 1994.
- Sfida aperta per 15 artisti, *Alto Adige*, 1991, 24 Agosto.
- Schodiště Dytronu zdobí pyramida, *Novojičínský týden*, 1997, 14. 8.
- Skulpturen im Kraigher-Haus, *Der Klagenfurter*, č. 14, 2011, 21. 8., s. 21.
- Slavní novojičínští rodáci mají svůj pomník, *Deník*, 2010, 6. 9.
- Scolpiranno delle statue, *Alto Adige*, 1991, 11 Agosto.
- Scultori in gara a Balbido, *Alto Adige*, 1991, 11 Agosto.
- Scultura, vince Ricci, *Alto Adige*, 1991, 28 Agosto.
- Tanz, *Stubenberg am see, Austria*, 5, 2010.
- Umění do Gonzagy, *Svoboda*, 1993, 22. 4.
- Un esaltante museo all'aperto, Balbido.

- Venturini, Paolo, Sport puó fare rima noc arte, *Brescia oggi*, 1994, 14. 8.
- Vittorio Ariosi, Una monstra di sculture liignee, *Gazzetta di reggio*, 2011, 20. 9.
- Výstava s vandráky dovandrovala až do kaple sv. Rocha, *Region*, 1999, 24. 8.
- Zemánkovic umělecký atak, *Region*, 1993, 8. 12.

5.4. Internetové zdroje

Albrechtice, <http://www.obecalbrechtice.cz/files/znakobce.pdf>, vyhledáno dne 5. 5. 2012.

Koblasa, Jan, *Denní a noční hlídka*, 1989, foto z <http://artlist.cz/?id=6448>, vyhledáno dne 10. 6. 2012.

Novák, Jiří, *Křídla – mobil*, foto čerpáno z <http://artlist.cz/?id=5361> vyhledáno dne 8. 6. 2012.

KLH panel, čerpáno z <http://www.kudelka.cz/drevostavby-klh.aspx>, vyhledáno dne 29. 3. 2012.

Popisy erbů rodů majitelů zámku Karviná in: Alexandra Rebrová, *Zámek Fryštát Karviná*, 1998, s. 95.

Popisy znaků měst a obcí okresu Karviná:

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-b>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-c>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-d>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-h>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-ch>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-k>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-o>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-p>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-r>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

<http://www.hhg.cz/heraldika-erby-a-znaky/znaky-mest-a-obci-cr/zacinajici-pismenem-s>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

Formigoni, Roberto, *Vagabondaggio*, foto z <http://www.formiga39.it/wanderung-2.htm>, vyhledáno dne 10. 6. 2012.

Symposium Hanny Wichterlové, Prostějov, <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.

Ukázka písně lo vagabondo <http://www.youtube.com/watch?v=zditl8gXdv8>, vyhledáno dne 27. 4. 2012.

Unie výtvarných umělců ČR, čerpáno z http://www.uvucr/unie/clenske_organizace_uvucr_24_arkada_o%20spolku.htm, vyhledáno 20. 1. 2012.

Seznam obrazových příloh

[01] Anonym, Jan Zemánek, maturita 1965.

[02] Anonym, Jan a Václav Zemánkovi, 2008.

[03] Zemánek, Jan, *Vítr v korunách I.*, 1973, mořené lipové dřevo, 120 x 80 cm, SS, Dr. Tomáš Kaděra, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[04] Zemánek, Jan, *Vítr v korunách II.*, 1975, mořené limbové dřevo, 125 x 85 cm, SS, Dr. Obst, Olomouc. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[05] Zemánek, Jan, *Strom života I.*, 1975, lipové dřevo, 1/3 model pro realizaci, Muzeum Novojičínska. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[06] Zemánek, Jan, *Strom života II.*, 1975, limbové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[07] Zemánek, Jan, *Letokruhy I.*, 1975, lipové dřevo, SS, Dr. Rastislav Pokorný, Lučenec, SR. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[08] Zemánek, Jan, *Letokruhy II.*, 1976, lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[09] Zemánek, Jan, *Dřevař I.*, 1976, lipové dřevo SS, František Skoček, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[10] Zemánek, Jan, *Dřevař II.*, 1976, lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[11] Zemánek, Jan, *Strom života*, 1976, mořené lipové dřevo, 115 x 210 cm, Obřadní síň Nový Jičín – Loučka. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[12] Zemánek, Jan, *Nástroj a hlas*, 1982, mořené lipové dřevo, 185 x 205 cm, ZUŠ Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

[13] Zemánek, Jan, *Kytice*, 1979, tónované a zlacené lipové dřevo 180 x 256 cm, Obřadní síň Suchdol nad Odrou. Foto Renáta Pancová.

[14] Zemánek, Jan, *Beskydská příroda I.*, 1988, tónované lipové dřevo, 1/5 model pro realizaci, SS, Scott Marshal, USA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[15] Zemánek, Jan, *Země*, 1990, tónované lipové dřevo, 130 x 135 cm pro Beskydské divadlo v Novém Jičíně (foyer – kuřárna). Foto Renáta Pancová.

[16] Zemánek, Jan, *Beskydská krajina*, 1995, tónované lipové dřevo, pro Českou spořitelnu v Novém Jičíně. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka. Popis věnován pouze prvním třem částem.

[17] Zemánek, Jan, *Rožnov pod Brennerem (Masivy I.)*, 1992, tónovaná překližka, lipové dřevo, OSSZ Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

[18] Zemánek, Jan, *Rožnov pod Brennerem (Masivy II.)*, 1992, tónovaná překližka, lipové dřevo, OSSZ Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

[19] Zemánek, Jan, *Hlavy a ptáci I.*, 2006, překližka, 45 x 60 cm, SS, Zuzana Daňková, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[20] Zemánek, Jan, *Hlavy a ptáci II.*, 2006, překližka 30 x 110 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[21] Zemánek, Jan, *Ptáci – mobil III.*, 1993, překližka, ořechové dřevo. SS, Ing. Arch. Lada Poullová, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[22] Zemánek, Jan, *List 4*, 1997, voskované lipové dřevo, 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[23] Zemánek, Jan, *List 5*, 1997, voskované lipové dřevo, 50 x 50 cm, SS, San Felice del Benaco, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[24] Zemánek, Jan, *List 6*, 1997, voskované lipové dřevo, 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[25] Zemánek, Jan, *List 16*, 1998, prořezávaná a vrstvená voskovaná překližka, 120 x 130 cm, UTB Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[26] Zemánek, Jan, *List 17*, 1998, prořezávaná a vrstvená voskovaná překližka, 120 x 130 cm, UTB Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

- [27] Zemánek, Jan, *List 18*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, UTB Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [28] Zemánek, Jan, *Bílý list*, 1999, lipové lazurované dřevo 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [29] Zemánek, Jan, *Černý list*, 1999, lipové lazurované dřevo 50 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [30] Zemánek, Jan, *List 14 – Vagabund I.*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [31] Zemánek, Jan, *List 15 – Vagabund II.*, 1998, prořezávaná voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [32] Zemánek, Jan, *List*, 2002. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [33] Zemánek, Jan, *List B a W*, 2003, prořezávaná a tónovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [34] Zemánek, Jan, *Sloup Invence*, 2004, tónovaný europrofil 30 x 20 x 500 cm, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [35] Zemánek, Jan, *Sloup II.*, 2004, ořechový model pro UTB Zlín, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [36] Zemánek, Jan, *Sloup I.*, 2004, ořechový model pro UTB Zlín, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [37] Zemánek, Jan, *Sloup III.*, 2004, švestkový model pro UTB Zlín, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [38] Zemánek, Jan, *Možná list II.*, 2007, model pro symposium v Prostějově, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [39] Zemánek, Jan, *Bez názvu II.*, 2008, voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [40] Zemánek, Jan, *Bez názvu IV.*, 2008, voskovaná překližka, 150 x 150 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

- [41] Zemánek, Jan, *Černý květ I.*, 2009, natřené lipové dřevo, 27 x 27 x 47 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [42] Zemánek, Jan, *Černý květ II.*, 2009, natřené lipové dřevo, 35 x 35 x 47 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [43] Zemánek, Jan, *Bez názvu VI.*, 2009, černobílá voskovaná překližka, 120 x 130 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [44] Zemánek, Jan, *Sediment carbonu II.*, 2011, diptych, černě lakovaná dřevoštěpka, 75 x 50 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [45] Zemánek, Jan, *Děvčátko s panenkou*, 1977, limbové dřevo, ZUŠ Příbor. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [46] Zemánek, Jan, *Naše malá*, 1977, mořené lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [47] Zemánek, Jan, *Portrét Zdeňka Michalského*, 1978, patinovaná sádra, SS, rodina Z. Michalského, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [48] Zemánek, Jan, *Rodina*, 1980, mořené lipové dřevo, 110 x 185 cm, Obřadní síň Suchdol nad Odrou. Foto Renáta Pancová.
- [49] Zemánek, Jan, *Hlava v baretu*, 1984, voskované lipové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [50] Zemánek, Jan, *Hlava 1, Hlava 2*, 1984, voskované modřínové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [51] Zemánek, Jan, *Hlava 4*, 1984, voskované modřínové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [52] Zemánek, Jan, *Hlava 6*, 1990, voskované, částečně zlacené ořechové dřevo, SS, prodej Dílo, Ostrava. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [53] Zemánek, Jan, *Hlava 7*, 1993, voskované dřevo drmolo, SS, Paolo Dalponte, Poia, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[54] Zemánek, Jan, *Televizní rodina*, 1982, tónované lipové dřevo, SS, Sergio Calzari, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[55] Zemánek, Jan, *Děvče se švihadlem I.*, 1981, tónované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[56] Zemánek, Jan, *Chlapec s vlaštovkou I.*, 1986, epoxid, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[57] Zemánek, Jan, *Kosmická generace*, 1986, epoxid, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[58] Zemánek, Jan, *Schodiště*, 1985, mořené lipové dřevo, SS, Dr. Marco Ruini, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[59] Zemánek, Jan, *Příběhy za závěsem 1*, 1986, mořené lipové dřevo, SS, Dr. Hana Třeštíková, Brno. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[60] Zemánek, Jan, *Příběhy za závěsem – Judita*, 1989, mořené lipové dřevo, SS, Fausto Francescotti, Tione, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[61] Zemánek, Jan, *Média I.*, 1992, tónované lipové dřevo, SS, Augusto Daolio, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[62] Zemánek, Jan, *Vagabund 5 – s ruksakem*, 1993, tónované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[63] Zemánek, Jan, *Vagabund 6 – s červenou šálou*, 1993, tónované lipové dřevo, SS, Ing. Ivan Bajamič, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[64] Zemánek, Jan, *Vagabund – velký*, 2000, voskované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[65] Koblása, Jan, *Denní a noční hlídka*, 1989, anröchtický dolomit, v. 220 cm. Foto z <http://artlist.cz/?id=6448>, vyhledáno dne 10. 6. 2012.

[66] Formigoni, Roberto, *Vagabondaggio*, 50 x 70 cm. Foto z <http://www.formiga39.it/wanderung-2.htm>, vyhledáno dne 10. 6. 2012.

- [67] Zemánek, Jan, *Autoportrét/ Vagabund 1 – v baretu*, 1993, tónované lipové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [68] Zemánek, Jan, *Darmošlap*, 2003, voskované jilmové dřevo, v. 150 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [69] Zemánek, Jan, *Darmošlap – Duck Walking*, 2003, voskované ořechové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [70] Zemánek, Jan, *Harmonikář II.*, 2008, voskované ořechové dřevo, SS, Federico Folloni, Novellara, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [71] Zemánek, Jan, *Darmošlap – Stratos Fender*, 2003, voskované ořechové dřev, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [72] Zemánek, Jan, *Jenda chodec – Johnny Walker*, 2004, mořené lipové dřevo, restaurace Snoza, Valašské Meziříčí. Foto Renáta Pancová.
- [73] Zemánek, Jan, *Ležící vagabund*, 2007, dubové fošny, vila NN, Valašské Meziříčí – Krhová. Foto Renáta Pancová.
- [74] Zemánek, Jan, *Skejbord'ák II.*, 2007, lipové a ořechové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [75] Zemánek, Jan, *Snoubord'ák na skle II.*, 2011, černé sklo, javorové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [76] Zemánek, Jan, *Darmošlapka III.*, 2012, voskované švestkové dřevo, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [77] Zemánek, Jan, *Jednou dole, jednou nahoře*, 1991, javor, Balbido, 3. Cena. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [78] Zemánek, Jan, *Něco se stalo 1*, 1988, tónované lipové dřevo, Galerie Krause, Švýcarsko Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [79] Zoubek, Olbram, *Had*, 1968.
- [80] Zemánek, Jan, *San Martino*, 1995, cirmolo, Belluno, Itálie, cena Ex equo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

- [81] Zemánek, Jan, *Vysoký tlak*, 1992, tónovaná lípa, Balbido. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [82] Zemánek, Jan, *Ode zdi ke zdi*, 1994, cirmolo, Balbido, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [83] Zemánek, Jan, *Sít' života/ La rete della vita*, 1998, lípa, Treviglio, Itálie, 1. cena. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [84] Zemánek, Jan, *Sít' života*, 2002, dubové dřevo, Ø 60 cm, výška 220 cm, Česká zemědělská univerzita, Praha. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [85] Zemánek, Jan, *Millennio X*, 1997, borovice, Belluno, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [86] Zemánek, Jan, *Plást*, 2003, borovice, Balbido, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [87] Zemánek, Jan, *Ikarův pád*, 2003, borovice, Ber gam Drau, Rakousko. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [88] Zemánek, Jan, *List*, 2005, borovice, Balbido, Itáli. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [89] Zemánek, Jan, *List*, 2005, třešeň, Sattendorf , Rakousko. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [90] Zemánek, Jan, *Skateboard*, 2007, borovice, Roncone, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [91] Zemánek, Jan, *Možná list*, 2007, jasan, symposium Hany Wichterlové, Prostějov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [92] Hernández, Valeriáno, *Myslitel*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.
- [93] Ozgur, Turhan, *Bez názvu*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.

- [94] Moskov, Valeri, *Anděl*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.
- [95] Kochavi, David, *Trojité „V“*, 2007. Foto čerpáno z <http://www.sculpturesymposium.cz/>, vyhledáno dne 16. 12. 2012.
- [96] Zemánek, Jan, *List – Úsměv*, 2008, cirmolo, Balbido, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [97] Zemánek, Jan, *Tanec*, 2010, borovice, Stubenberg am See, Rakousko. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [98] Zemánek, Jan, *Tatra v pohybu*, 1992, tónované lipové dřevo, 135 x 185 cm, Kulturní dům, Kopřivnice. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [99] Zemánek, Jan, *Ptáci mobi II.*, 1992, překližka, ořechové dřevo, SS, Ing. Pavel Tovaryš, NJ. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [100] Novák, Jiří, *Křídla – mobil*, nerez, v. 700 cm, sídliště Jarov – Praha. Foto čerpáno z <http://artlist.cz/?id=5361> vyhledáno dne 8. 6. 2012.
- [101] Zemánek, Jan, *Listy*, 1996, proplétaná překližka, stření část černá, 40 x 90 cm, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [102] Zemánek, Jan, *Pyramida*, 1997, tónované lipové dřevo 110 x 510 cm, firma Dytron, Nový Jičín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [103] Zemánek, Jan, *Monstrance pro papeže Jana Pavla II.*, 1997, švestkové dřevo, částečně pozlacené, české granáty, Muzeum Vatikán, Itálie. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.
- [104] Zemánek, Jan, *Kytara Karla Kryla*, 2004, dubové fošny, Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.
- [105] Zemánek, Jan, *Památník Holocaustu*, 2004, železniční pražce, dubové fošny, Valašské Meziříčí. Foto Renáta Pancová.
- [106] Zemánek, Jan, *Bařovka 99*, 2004, tónovaná překližka, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[107] Zemánek, Jan, *Bařovka 199*, 2004, tónovaná překližka, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[108] Zemánek, Jan, *Bařovka 999*, 2004, tónovaná překližka, Univerzita Tomáše Bati, Zlín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[109] Zemánek, Jan, *Fontána List*, 2006, cortenový plech, restaurace Snoza Valašské Meziříčí. Foto Renáta Pancová.

[110] Zemánek, Jan, *Pamětní deska Petera von Rittinger*, 2011, Nový Jičín – Žilina, epoxy. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[111] Zemánek, Jan, *Klaviatura*, 2008, natřená překližka, Základní umělecká škola Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

[112] Zemánek, Jan, *Oskárka*, 2008, voskované švestkové dřevo, SS, Markéta Irglová, New York, USA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[113] Zemánek, Jan, *Chodec*, 2009, cortenový plech, v. 205 cm, Radniční věž, Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

[114] Zemánek, Jan, *Troj památník*, 2010, cortenový plech, v. 230 cm, Nový Jičín. Foto Renáta Pancová.

[115] Zemánek, Jan, *Paravan I.*, 2008, dubový model, SS, Ing. Roman Kyselý, Praha. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[116] Zemánek, Jan, *Paravan II.*, 2008, švestkový model, MA. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[117] Zemánek, Jan, *Paravan*, 2010, KLH dřevěný panel 10 x 250 x 250 cm, SS, Ing. Arch. Tomáš Kudělka, Kunín. Foto Renáta Pancová.

[118] Zemánek, Jan, *Fáze měsíce*, 2010, KLH dřevěný panel 10 x 150 x 370 cm, SS, Ing. Kratina, Nový Jičín – Žilina.

[119] Zemánek, Jan, *Kytary*, 2011, KLH dřevěný panel, SS, Stanislav Kubečka, Kunín. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[120] Zemánek, Jan, *15 rokov – Tatra v Čadci*, 1972, 40 x 92 mm, avers, revers, patinovaný bronz, Kremnická mincovna. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[121] Zemánek, Jan, *Pamětní medaile*, 2001, Ø 60 mm, avers, revers, patina staromosaz, 300 ks, Kronika Jablonec. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[122] Zemánek, Jan, *Medaile města Nového Jičína*, 2009, Ø 60 mm, avers, revers, patina staromosaz, 300 ks, Mincovna Jablonec. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[123] Zemánek, Jan, *Merito – Česká zemědělská univerzita Praha*, 2001, ovál 68 x 45 mm, avers, patinovaný bronz, 100 ks, postříbřeno 100 ks, pozlaceno 100 ks, Kremnická mincovna. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[124] Zemánek, Jan, *Insignie technické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[125] Zemánek, Jan, *Insignie lesnické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[126] Zemánek, Jan, *Insignie agronomické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[127] Zemánek, Jan, *Insignie provozně ekonomické fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[128] Zemánek, Jan, *Insignie ITSZ fakulty*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[129] Zemánek, Jan, *Insignie rektora univerzity*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[130] Zemánek, Jan, *Insignie prorektora univerzity*, 2001, pozlacený kov. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[131] Zemánek, Jan, *50 let České zemědělské univerzity v Praze*, 2002, Ø 60 mm, avers, patinovaný bronz, 300 ks, Kremnická mincovna. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[132] Zemánek, Jan, *Řetěz starosty Nového Jičína Insignia Civitatis Neotitschinensis*, 2007, postříbřeno, Ø insignie 80 mm, avers, Kompakt Valašské Meziříčí. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[133] Zemánek, Jan, *Pamětní medaile Žehnání kaple Panny Marie Sněžné v Budči*, 2008, Ø 70 mm, avers, 300 ks, postříbřeno, Mincovna Jablonec. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[134] Zemánek, Jan, *Znaky měst a obcí okresu Karviná*, 1995, voskované lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[135] Zemánek, Jan, *Znaky měst okresu Nový Jičín*, 1996, voskované lipové dřevo. Foto ze soukromého archivu Jana Zemánka.

[136] Zemánek, Jan, *znak rodu Tešínských Piastovců*, 1995, patinované a voskování lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

[137] Zemánek, Jan, *znak rodu Cikánů ze Slupska*, 1995, patinované a voskování lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

[138] Zemánek, Jan, *znak rodu Žampachů z Potštejna*, 1995, patinované a voskování lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

[139] Zemánek, Jan, *znak rodu z Minstrberka*, 1995, patinované a voskování lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

[140] Zemánek, Jan, *znak rod Gašínové z Gašína*, 1995, patinované a voskování lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

[141] Zemánek, Jan, *znak rodu Haugviců*, 1995, patinované a voskování lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

[142] Zemánek, Jan, *znak rodu Taafeů*, 1995, patinované a voskování lipové dřevo. Foto zaslané vedoucí správy zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

[143] Zemánek, Jan, *znak rodu Larisch-Monnich*, 1995, patinované a voskované lípové dřevo. Foto zaslané vedoucí správě zámku Fryštát Alexandrou Rebrovou.

Zkratky:

SS – soukromá sbírka

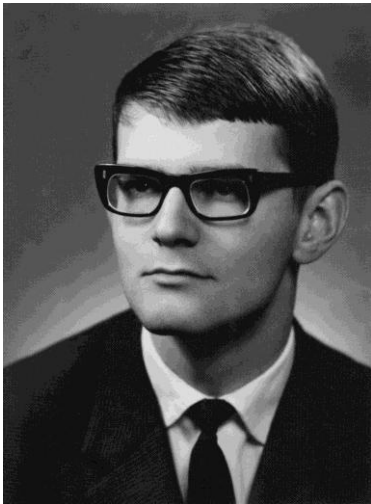
MA – majetek autora

NJ – Nový Jičín

ČZU – Česká zemědělská univerzita

UTB – Univerzita Tomáše Bati

Obrazová příloha

01_ Zemánek, Jan, maturita, 1965

02_ Jan a Václav Zemánkovi, 2008

07_ Zemánek, Jan, *Letokruhy I.*, 1975

12_ Zemánek, Jan, *Nástroj a hlas*, 1982

13_ Zemánek, Jan, *Kytice*, 1979

15_ Zemánek, Jan, *Země*, 1990

17_ Zemánek, Jan, *Masivy I.*, RpB, 1992

26_ Zemánek, Jan, *List 17.*, 1998

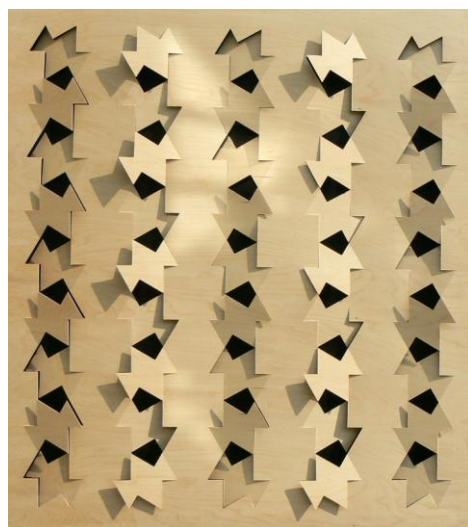
28_ Zemánek, Jan, *Bílý list.*, 1999

29_ Zemánek, Jan, *Černý list.*, 1999

35_ Zemánek, Jan, *Sloup II.*, 2004

39_ Zemánek, Jan, *Bez názvu II.*, 2008

48_ Zemánek, Jan, *Rodina*, 1980

53_ Zemánek, Jan, *Hlava 7*, 1993

64_ Zemánek, Jan, *Vagabund - velký*, 2000

72_ Zemánek, Jan, *Jenda Chodec*, 2004

73_ Zemánek, Jan, *Ležící vagabund*, 2007

75_ Zemánek, Jan, *Snoubordák na skle II.*, 2011

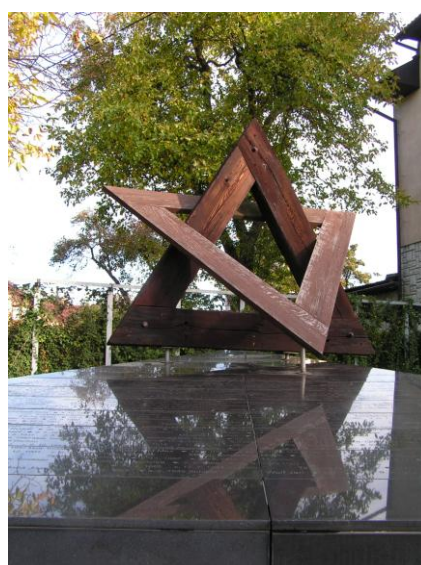
83_ Zemánek, Jan, *La rete della vita*, 1998

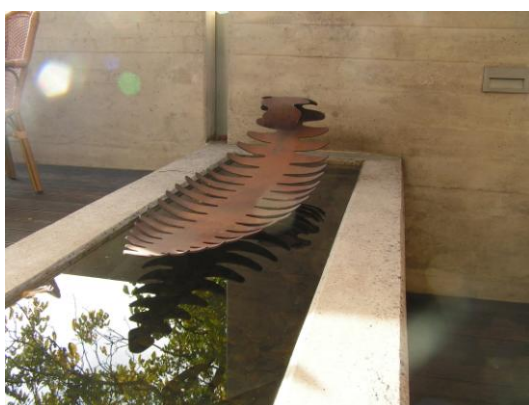
88_ Zemánek, Jan, *List*, 2005

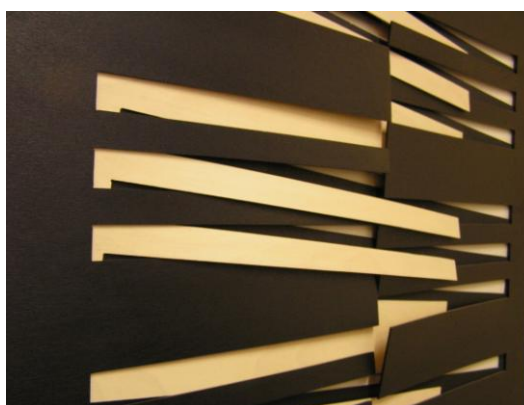
91_ Zemánek, Jan, *Možná list*, 2007

105_ Zemánek, Jan, *Památník Holocaustu*, 2004, a

109_ Zemánek, Jan, *Fontána list*, 2006

111_ Zemánek, Jan, *Klaviatura*, 2008 a

113_ Zemánek, Jan, *Chodec*, 2009

114_ Zemánek, Jan, *Troj památník*, 2010

115_ Zemánek, Jan, *Paravan I.*, 2008

117_ Zemánek, Jan, *Paravan*, 2011

120_ Zemánek, Jan, *15 rokov Tatra v Čadci*, 1972

129_ Zemánek, Jan, *Insignie rektora university*, 2001

135_ Zemánek, Jan, Znaky měst okresu Nový Jičín, 1996

137_ Zemánek, Jan, Cikánové ze Slupska, 1995

8. Textové přílohy

8.1. Soupis výstav

- 1970 Divadlo hudby Olomouc
- 1976 Muzeum Nový Jičín, Bílovec, Příbor, Frenštát pod Radhoštěm, Dům kultury pracujících Vítkovických železáren Klementa Gottwalda (DK VŽKG), Ostrava, Dům kultury Suchdol Nad Odrou
- 1977 M - klub Valašské Meziříčí
- 1981 Výstavní síň LŠU Opava, Výstavní síň Městského kulturního střediska Nový Jičín
- 1982 Klub vědy a školství Brno
- 1983 Dílo Poruba – sochy Jan Zemánek
- 1984 Dílo Ostrava – sochy Jan Zemánek
- 1987 Výstavní síň DPV OV KSČ
- 1970-2003 Fulnek, Hradec Králové, San Felice del Benaco, Praha, Novellara, Nový Jičín
- 1970-1998 Olomouc, Nový Jičín, Bílovec, Příbor, Frenštát pod Radhoštěm, Ostrava, Suchdol nad Odrou, Valašské Meziříčí, Opava, Brno, Praha, Katowice (Polsko), Trenčín (Slovensko), Zürich (Švýcarsko), Kopřivnice, Novellara (Itálie), Vsetín, Görlitz (Německo), Brescia (Itálie), Wien (Rakousko) Veselí na Moravě, Terme di Comano (Itálie) Nový Jičín, Příbor
- 1970-2008 Annecy (Francie), Ostrava – Poruba, Frenštát pod Radhoštěm, Sattendorf (Rakousko), České Budějovice, Nový Jičín, Zvonice – Soláň
- 2008-2011 Nový Jičín, Prostějov, Stubenberg am See (Rakousko), Vražné, Zámek Prostějov, Feistritz (Rakousko), Novellara (Itálie), Nový Jičín

8.2. Účast na výstavách

- 1967 výstava prací posluchačů katedry výtvarné teorie a výchovy UP v Olomouci
- 1970 samostatná výstava diplomové práce v Divadle hudby v Olomouci
- 1971 a 1975 výstavy prací výtvarných pedagogů v Novém Jičíně a ve Frenštátě pod Radhoštěm
- 1972 a 1975 výstavy tvorby výtvarných umělců okresu Nový Jičín v Novém Jičíně
- 1972-1985 Okresní výbor města (OVM) Nový Jičín – Výtvarní umělci okresu Nový Jičín k významným výročím
- 1978 Galerie výtvarného umění Ostrava – Výstava mladých umělců severomoravského kraje; Klub vědy a školství Praha – Výtvarní pedagogové ČSR; Dům umění Ostrava – Výstava mladých výtvarníků severomoravského kraje
- 1979 Katowice III. – Výstava mladých výtvarníků severomoravského kraje
- 1982-1986 OVM Nový Jičín Výstava umělců severomoravského kraje evidovaných u Českého fondu výtvarných umění
- 1986 Galerie výtvarného umění Ostrava – Výstava ml. výtvarných umělců na počest XVII. sjezdu KSČ; DK VŽKG Ostrava – Mladá galerie II; Černá louka Ostrava – výtvarní umělci severomoravského kraje na počest 65. výročí založení KSČ

8.3. Sympózia

- Balbido in Trentino, 1991, 1992, 1994, 1995, 2003, 2005, 2006, 2008, Itálie
- Rožnov pod Radhoštěm, 1992, Česká republika
- Belluno, 1992, 1995, 1997, Itálie
- Treviglio, 1998, Itálie
- Berg/ Drau, 2003, Rakousko
- Sattendorf, 2005, Rakousko
- Prostějov, 2007, Česká republika
- Rencone, 2007, Itálie
- Stubenberg am See, 2010, Rakousko
- Brněnský plenér, 2010, Česká republika

8.4. Ocenění

- 3. cena Concorso di scultura lignea, 1991, Balbido, Itálie
- Cena poroty 7. Mezinárodní sochařské Ex tempore, 1992, Belluno, Itálie
- 1. cena Mezinárodní sochařské symposium, 1998, Treviglio, Itálie
- 1. cena Památník Holocaustu, 2002, Valašské Meziříčí
- 1. cena fontána "Kytara Karla Kryla", 2003, Nový Jičín

Anotace

Jméno a příjmení:	Renáta Pancová
Katedra:	Dějiny umění
Vedoucí práce:	Doc. PaedDr. Alena Kavčáková Dr.
Rok obhajoby:	

Název práce:	Jan Zemánek (*7. 8. 1947)
Název v angličtině:	Jan Zemánek (*7 th August 1947)
Anotace práce:	Bakalářská diplomová práce pojednává o životě a díle sochaře a řezbáře Jana Zemánka, který se věnoval jak skulptuře monumentální, tak komorní a heraldice. Součástí je bohatá obrazová příloha.
Klíčová slova:	Jan Zemánek, 20. a 21. století, sochařství
Anotace v angličtině:	This bachelor's dissertation is about life and works of sculptor Jan Zemánek, who was author of monumental sculptures even chamber and heraldry. Dissertation contents plentiful set of plates.
Klíčová slova v angličtině:	Jan Zemánek, 20 th a 21 st century, sculpture
Přílohy vázané v práci:	Obrazová příloha 6 stran. Textové přílohy 4 strany.
Počet titulů použité literatury:	107
Rozsah práce:	Stran 111, slov 28 152, znaků 123 784